8980. NIEUWE AMSTERDAMSCHE COURANT. A°. 1860.

ALGEMEEN HANDELSBLAD.

ABONNEMENTSPRIJS VOOR 3 MAANDEN:
Amsterdam........ƒ 7.50. Voor de overige Steden des Rijks ƒ 8.50.
Zondags-Editie....... » 1.50. Afzonderlijke Couranten...... » 0.10.
Loopend Kwartaal moet voldaan zijn uiterlijk op den 15den der 3de maand.

Maandag 1 October.

UITGEVERS-DIRECTEUREN, GEBROEDERS DIEDERICHS.

Brieven Franco aan het Bureau Handelsblad.

PRIJS DER GEWONE ADVERTENTIËN:
Van EEN tot ZEVEN regels, behalve de 35 c. zegelgeld......... ƒ 1.75.
Iedere regel meer.. » 0.25.
Buitengew. groote Lett., naar mate der ruimte die zij beslaan, à 25 c. per regel.

Zondags-Editie.

BUITENLAND.

Engelsche Post.

LONDEN, Vrijdag 28 September.

Hier ter stede heeft zich eene pneumatic dispatch company gevormd met een kapitaal van 250,000 £. Het doel van deze maatschappij is om brieven en kleine paketten door middel van luchtdrukking langs onderaardsche buizen naar de plaats hunner bestemming te bezorgen.

— De Graaf v. Derby heeft zulk een hevigen aanval van jicht gekregen, dat hij niet alleen zijne kamer moet houden, maar zelfs gedurende de laatste dagen genoodzaakt was te bed te blijven.

— Prins Napoleon is op zijn pleiziertogt door Groot-Brittannie eergisteren aan boord van de Jerôme Napoleon te Dublin aangekomen en met eerbewijzen ontvangen.

— Heden is het faillissement bekend geworden der HH. Smith en C°., wijnhandelaars in Whitechapel; het passief moet zeer aanzienlijk wezen, doch daar er ook belangrijke en soliede schuldenaars zijn, zal het eigenlijk te kort niet meer dan 25,000 £ bedragen.

— Dezer dagen is te Manchester de getraliede brug over het Rochdale-kanaal plotselijk ingestort, terwijl ruim 150 personen zich daarop bevonden; daarvan viel een 20-tal in het water, van welke een er het leven bij inschoot; de overigen kwamen met eenige kneuzingen en den schrik vrij.

— Uit Chusan verneemt men, dat de Franschen zich zeer onbemind bij de bevolking maken. Te Fuhshan brak den 30sten ll., tijdens de viering van 's Keizers verjaardag, een onweder los, waardoor de model-toren, op de wallen van de stad gelegen, tot den grond toe afbrandde, hetwelk de inboorlingen als een kwaad voorteeken op dien dag aanmerkten. In de provincie Chelkuchan, wier haven Swatow is, is het volk zeer vijandig jegens de vreemdelingen geworden, wat hieraan toegeschreven wordt, dat de Engelsche consul den Taoutai kennis heeft gegeven, dat hij hem weldra een bezoek met eene kanonneerboot brengen zou, alsmede van de aankomst van eenige gewapende jonken, om de betaling van regten door inlandsche handelsvaartuigen, onder de werking van het nieuwe tolstelsel, af te dwingen.

Duitsche Post.

WEENEN, 27 Sept. Naar men uit verschillende deelen van Hongarije verneemt, is aldaar eene groote hoeveelheid Fransch geld in omloop en vermoedt men dat in de jongst verloopen weken vooral wapenen ter sluik ingevoerd. Door de Hongaren en Zuid-Slaven zijn alle voormalige geschillen en oneenigheden bijgelegd, zoodat thans de meeste eensgezindheid tusschen deze twee groote deelen der bevolking heerscht.

— Algemeen is men van oordeel, dat de regering geen gunstigen indruk op de bevolking zal te weeg brengen, indien de beginselen vervat in het rapport van de meerderheid der commissie van den rijksraad, nu door den rijksraad zelven aangenomen, tot grondslag worden gelegd aan de toekomstige hervormingen in het algemeen bestuur. Men bejammert, dat de regering bijna uitsluitend adellijken en wel meerendeels van hoogeren rang in den rijksraad heeft geroepen, hetgeen te zeer invloed op de besluiten van dien raad heeft uitgeoefend.

BERLIJN, 29 Sept. Het opperste geregtshof heeft uitspraak gedaan in de zaak van zekeren Hollenforst, oud 74 jaren, beschuldigd van zijn zoon gedurende langer dan 20 jaren te hebben opgesloten binnen eene zoo beperkte ruimte, dat deze ten gevolge daarvan het gebruik zijner ledematen had verloren. De regtbank, welke in eerste instantie in deze zaak heeft geoordeeld, had den beschuldigde veroordeeld tot 14 dagen gevangenisstraf, uit hoofde van verzachtende omstandigheden. De zoon was namelijk door de bestuurderen van een krankzinnigen gesticht, in hetwelk hij door zijn vader was geplaatst, als ongeneeslijk ontslagen, waarop de vader hem op bovenvermelde wijze had opgesloten. Het openbaar ministerie hiervan appellerende, werd Hollenforst veroordeeld tot zes maanden gevangenisstraf. Van dit arrest was cassatie aangeteekend en onder de gronden was deze, dat in dit geval geene verminking had plaats gehad. Er is echter aangenomen, dat er verminking geschiedt zoodra een der ledematen ongeschikt wordt gemaakt om de natuurlijke functien te verrigten, waartoe is het bestemd en het arrest werd derhalve bekrachtigd.

— De kwestie tusschen onze regering en die van verscheidene bondstaten, betreffende het nieuwe geschut is thans uitgemaakt. Onze regering zal het geschut aan de betrokken regeringen leveren tegen den prijs, waarvoor dit geschut aan onze regering komt te staan. Tevens zal de noodige munitie voor dit geschut uit onze werkplaatsen worden geleverd. Op die wijze zullen de betrokken regeringen zich veel goedkooper daarvan kunnen voorzien, dan wanneer zij andere wegen tot dat einde inslaan.

— Volgens berigten uit Petersburg heeft de Keizer, op voorstel van den minister van binnenlandsche zaken, den Heer Lanskoi, het verkrijgen van buitenlandsche paspoorten veel vergemakkelijkt; er wordt tevens een aantal bepalingen buiten werking gesteld welke vroeger werd toegepast op handelaren en anderen personen, die het binnenland wenschen te bezoeken; het laatst bedoelde vooral zal, naar men onderstelt, eenen voordeeligen invloed op den handel daar te lande uitoefenen.

FRANKFORT, 28 Sept. De Prins-Regent van Pruisen is gisteren avond te Baden-Baden aangekomen. De Prinsen van Pruisen, de Groothertog en de Groothertogin van Baden bevinden zich ook aldaar.

— Uit Geneve wordt gemeld, dat het groote aantal vreemde bezoekers, die zich voor korteren of langeren tijd aldaar hebben nedergezet, aan de bevolking eenige vergoeding schenkt voor den stilstand, welke er in den handel heerscht.

Fransche Post.

PARIJS, Vrijdag 28 September.

Niettegenstaande de taal der half-officiële bladen, zijn de meeningen hier nog altijd verdeeld, wat betreft de vraag of Pius IX al of niet Rome zal verlaten. Na het zenden van nieuwe versterkingen naar den Pauselijken Staat, mag men het er echter voor houden, dat de Paus niet zal vertrekken. Men grondt dit vooral op hetgeen is voorgevallen in een onderhoud, dat de Hr. de Grammont met den H. Vader had, en waarin deze zeide: „Wat ik regt eischen kan, is, dat Frankrijk eene meer bepaalde houding aanneemt. Is uw Keizer werkelijk de ootmoedige zoon der kerk, zoo als hij zegt, dat hij mij dan verdedige. Indien Zijne Majesteit dit weigert, is hij tegen mij; dat hij alsdan zijne troepen terugtrekke, Rome aan de omwenteling prijs geve en mij ongehinderd late vertrekken." De Hr. de Grammont moet dit gisteren in eene depêche hebben medegedeeld.

— Bijzondere brieven uit Weenen gewagen van eene nota, die door het Oostenr. kabinet aan de overige Duitsche mogendheden is verzonden en waarin voorgesteld wordt den Keizer van Rusland het voorzitterschap bij de bijeenkomst te Warschau te doen bekleeden. In dezelfde nota werd tevens voorgesteld van Oostenrijk en Pruisen op te dragen de gezamenlijke regeringen van den Duitschen Bond bij die zamenkomst te vertegenwoordigen. De antwoorden daarop waren echter nog niet ingekomen. Men meende evenwel dat beide voorstellen zouden worden aangenomen.

— De graaf Peter Schuwaloff en zijn broeder graaf Paul Schuwaloff, adjudanten van den Keizer van Rusland, hebben heden aan den Keizer de vier paarden overhandigd, hem door den Keizer van Rusland ten geschenke aangeboden. Deze franje paarden behooren tot het beroemde ras Orloff en zijn afkomstig uit de keizerlijke stoeterij van Chrenowskoy. Zij zijn door den Keizer zelven gekozen onder een zeer groot aantal. De reis naar Frankrijk duurde 60 dagen een; veearts, vier huzaren en een onder-officier der garde vergezelden de paarden. De Keizer heeft aan den graaf Schuwaloff verzocht den Keizer Alexander dank te betuigen voor deze oplettendheid, welke het bewijs levert van de vriendschappelijke betrekkingen tusschen beide souvereinen.

— De kosten der enquête betreffende het handelsverdrag met Engeland hebben bedragen 23,000 frs.

— Prins Napoleon wordt Zondag a. s. van zijn uitstap naar Engeland hier terugverwacht. Bij gerucht wordt verzekerd, dat de stoomketel van het vaartuig, waarop de Prins zich bevond, is gesprongen, zoodat hij zwemmende een ander schip heeft moeten bereiken.

— Het dagblad *la Nouvelle* meldt, dat er een gerucht in omloop is, dat de maarschalk Vaillant tot opperbevelhebber van het Fransche leger te Rome zal worden benoemd.

— De berigten, welke uit Napels zijn ontvangen en melden, dat een zeer democratisch-gezind kabinet tot stand is gekomen, in hetwelk Salicetti, de gewezen ambtgenoot van Mazzini te Rome, zitting heeft, maken hier een onaangenamen indruk, omdat het meer en meer blijkt, dat de dictator het masker afwerpt en de monarchale beginselen, welke hij tot dusver heeft beleden, verloochent. Daaraan moet het onverwijld vertrek eener nieuwe divisie naar Rome worden toegeschreven.

— De jongste depèches uit Napels door de *Patrie* ontvangen melden, dat de troepen van Garibaldi bij den Volturno de offensive hebben hervat. Den 23sten hebben zij getracht een sterk convooi levensmiddelen van Gaëta naar Capua bestemd op te ligten; de generaal Bosco deed echter een uitval uit de vesting aan het hoofd eener colonne infanterie en van twee eskadrons kavallerie, waarop de Garibaldisten zijn afgetrokken. Het convooi is door de beweging van generaal Bosco in de vesting gekomen, welke niet geheel is ingesloten.

Eene circulaire van Bertani, op last van Garibaldi aan de intendanten der provincien gezonden, beveelt hun de aanwerving van vrijwilligers in het koningrijk Napels te bespoedigen.

— De nieuwe minister van policie te Napels heeft eene proclamatie uitgevaardigd, om de bevolking te waarschuwen tegen deelneming aan de woelingen der geestelijkheid, waarvan een aantal leden alle mogelijke pogingen aanwenden, om den vorigen staat van zaken te herstellen.

— Terwijl het in Frankrijk gedurende den zomer aanhoudend heeft geregend, meldt men uit Corsica, dat sedert ruim 5 maanden aldaar geen droppel regen is gevallen. Een reiziger, onlangs uit Zweden teruggekeerd, verzekert, dat het sedert verscheiden maanden in dat land niet heeft geregend.

— Er zijn uit Syrië ongunstige tijdingen ontvangen. Behalve dat te St. Jean d'Acre weder eene vijandelijke beweging tegen de Christenen heeft plaats gehad, was het te Damascus ook nog alles behalve rustig. De Christenen zijn aldaar met geweld uit de huizen verjaagd, welke Fuad Pacha ter vergoeding voor hunne verwoeste woningen ter hunner beschikking had gesteld. Te Beyruth waren de Europeanen ook nog op verre na niet gerust gesteld, daar de resultaten door Fuad Pacha verkregen huns inziens onvoldoende zijn. Er heerscht daar omtrent hem zelfs een zeker wantrouwen, ten gevolge van het gerucht, dat er bij de uitvoering der straffen bedriegerij zou hebben plaats gehad. Er bestaat namelijk vermoeden, dat voor een aantal hooggeplaatste ambtenaren en officieren, die als de voornaamste schuldigen ter dood veroordeeld waren, bij de executie verschillende personen uit de lagere volksklassen in plaats zijn gesteld.

Belgische Post.

BRUSSEL, Zaturdag 29 September.

De regering heeft het verslag der exploitatie van de Belgische staatsspoorwegen gedurende het jaar 1859 bekend gemaakt, waaraan wij het volgende ontleenen: Het geheele net, gedurende dat jaar door den staat geëxploiteerd, beslaat 746 kilometers. Het getal beambten in verschillende rangen door den staat gesalarieerd, bedroeg 8521. De ontvangsten van al de lijnen door den staat geëxploiteerd, bedroegen te zamen fr. 28,081,099.70. De kosten van exploitatie fr. 14,088,326.31. Dus een voordeelig slot van fr. 13,992,773.39. De bruto ontvangst per kilometer fr. 37.675.53. De kosten van allerlei aard fr. 18,901.79, zoodat de zuivere ontvangst per kilometer geklommen was tot fr. 18,773 of 50.17 pCt. van het geheel. In vergelijking met het jaar 1858 is er per kilometer berekend eene vermeerdering van fr. 114.89 op de bruto ontvangst, en eene vermindering op de onkosten van fr. 773.63. Dus de verbetering van inkomsten per kilometer fr. 882.52. Behalve deze wegen, door den staat geëxploiteerd, zijn er in Belgie nog 1147 kilometers geconcessioneerde wegen, verdeeld in groote en kleine takken, ten getale van 21. De voornaamste is de lijn van Luxemburg, die eene lengte heeft van 207 kilometers.

— Men verneemt, dat de regering een prijs van 5000 fr. zal uitloven voor den schrijver van eene *Histoire parlementaire de la Belgique depuis le XVII siècle.* Het besluit zal waarschijnlijk in den *Moniteur* verschijnen en in het rapport, dat dit besluit vergezelt, zal worden gezegd, dat de belangrijkste documenten voor de zamenstelling van dit werk, zich bevinden in de Nederlandsche archieven en vooral in die te Leyden.

— Donderdag jl. is op zijn kasteel Engelen, nabij Bornheim, provincie Antwerpen, overleden de hertog van Ursel. Hij was te Brussel geboren 9 Aug. 1777. Hij was maire van Brussel onder het eerste keizerrijk, commissaris-generaal van binnenl. zaken, minister van den waterstaat en grootmeester van het huis der koningin onder Willem I. Hij was lid van den Belgischen senaat, grootkruis der orde van den Nederl. Leeuw en der Leopolsorde, officier van het Legioen van eer, enz. Hij was in 1804 gehuwd met de prinses Ferrero Fieschi de Masserano, te Brussel in 1847 overleden. Uit dit huwelijk zijn vier zonen en eene dochter gesproten.

— De *Indépendance* bevat het volgende: Brieven uit Italie melden, dat de Fransch-Belgische vrijwilligers bij Castelfidardo hebben gestreden als dappere Franschen. Dit is veel eer voor ons, maar wij kunnen die missen. Het aantal Belgen bij het voormalig pauselijk leger dienende, is zoo groot niet, dat zij eene bijzondere vermelding verdienen, en in het belang der achting aan ons land verschuldigd, hetwelk zeer gehecht is aan zijne godsdienst, maar weinig achting koestert voor de verdiensten van het wereldlijk gezag des Pausen, zouden wij liever hebben, dat van hen geen gewag werd gemaakt. Indien er bij het pauselijk leger 200 Belgen dienen, en er zijn er niet veel meer, zijn behalve eenige personen, die dienst genomen hebben uit gehechtheid aan eene zaak, welke zij voor regtvaardig houden, de overigen of arme drommels of ellendige deugnieten. Sardinie bewijst ons, door hen ons terug te geven, eene vrij slechte dienst, en de zorg welke sommige Fransche bladen nemen om hunne dapperheid te doen uitkomen, welke wij trouwens niet willen betwisten, heeft blijkbaar slechts ten doel, om in Europa de verkeerde meening te verspreiden van eene aansprakelijkheid van Belgie voor een klein aantal zijner kinderen.

BINNENLAND.

AMSTERDAM, Zondag 30 September.

De natuurkundige afdeeling der Kon. Academie van Wetenschappen, hield gisteren hare gewone vergadering, welke bijgewoond werd door de HH. Simons, Vrolik, van Geuns, Schneevoogt, Donders, Lobatto, v. Breda, Verloren, Seelig, v. d. Boon Mesch, Elias, v. d. Hoeven, Buys Ballot, v. Baumhauer, Stamkart, Blume, Storm Buysing, v. Kerkwijk, Staring, van Hasselt, v. d. Willigen, Oudemans, Bierens de Haan, Schroeder v. d. Kolk, Harting, v. Rees en Brutel de la Rivière.

De HH. Schlegel en van Oordt hebben kennis gegeven verhinderd te zijn de vergadering bij te wonen.

De secretaris doet mededeeling van ingekomen brieven en boekwerken.

Het „Coup d'Oeil sur la répartition Géologique et Géographique des Animaux et de Végétaux fossiles du terrain crétacé du Limbourg," door den Heer J. Bosquet voor de verslagen en mededeelingen aangeboden, is in handen gesteld der commissie van redactie.

De memorie van den Heer B. van Rijswijk omtrent een behoedmiddel tegen den palworm, is in handen gesteld der commissie ad hoc.

De nota van den Heer Mr. A. J. J. Meylink, betrekkelijk tot de aftappingen uit de Maas enz., zal in de boekerij worden geplaatst.

Het geschenk der Dames van Swinden, van al de wetenschappelijke handschriften, nagelaten door wijlen H. E. van Swinden, is in dank aangenomen; de secretaris wordt belast aan die dames een brief van dankbetuiging te zenden. De Heer W. Vrolik deelt mede, dat hij waarschijnlijk in de papieren, door zijn vader nagelaten, ook nog eenige handschriften van wijlen den Heer H. E. van Swinden zal vinden en dat hij die dan insgelijks aan de academie zal aanbieden.

Daarna heeft de Heer Oudemans eene voordragt gehouden over de structuur der luchtwortels van de Orchideën, vooral met het oog op de beantwoording der vraag, waar hunne opperhuid gelegen is. De verhandeling daarover, door hem in de Duitsche taal geschreven, biedt Spr. voor de werken der academie aan. Hij heeft die taal gekozen, ten einde de buitenlandsche geleerden met het resultaat zijner nasporingen bekend te maken. De HH. Harting en Oudemans wisselen hierover van gedachten. De verhandeling wordt in handen gesteld van de HH. Miquel en Harting om rapport.

De Heer v. Baumhauer heeft daarna het voorstel gedaan dat de academie bij de Regering andermaal aandringe op de wettelijke regeling van de keuring der levensmiddelen; hij meent, dat de Belgische wet op dat stuk, met eenige wijziging, voor ons land van toepassing kan worden gemaakt.

De HH. van der Boon Mesch, v. Hasselt, Scheevoogt, v. d. Hoeven, Simons en v. Baumhauer wisselen hierover van gedachten, de laatstgenoemde wenscht, dat de aandacht van den minister gevestigd worde op de missive door de academie vier jaren geleden over dat onderwerp aan de regering gerigt. De Heer v. d. Boon Mesch wenscht, dat dit krachtig worde gedaan. Het voorstel is bij acclamatie aangenomen.

De Heer Verloren heeft daarna eenige mededeelingen gedaan, omtrent zijn jongst verblijf in Engeland, voornamelijk met betrekking tot den paalworm, en wel naar aanleiding der mededeelingen ingekomen in de jongste vergaderingen der *British Association*, te Oxford gehouden. Hij biedt tevens der academie een exemplaar aan van de mededeeling door den Heer Jeffries in die vergadering gedaan. Spr. voegt bij het medegedeelde eenige bijzonderheden omtrent de leefwijze, voeding en voortteeling der paalwormen. Hierover wisselen de HH. van der Hoeven, Harting, Vrolik en Verloren van gedachten.

De Heer Verloren doet eenige mededeeling over het te Oxford onlangs ingewijde museum-gebouw, waarvan hij teekeningen laat rondgaan.

De vergadering is daarna gesloten.

In de zitting van den gemeenteraad alhier zal Woensdag e. k. het volgende in behandeling worden gebragt: De voordragten van burgemeester en wethouders, tot goedkeuring der concept-voorwaarden van openbare verpachting van de visscherij in de Haarlemmer trekvaart en van het grasgewas van den Sparendammerdijk; tot het verleenen van ontslag aan H. van Waijenburg Azn., enz. uit hunne betrekking van makelaar; tot opheffing van het schietschuitenveer tusschen Amsterdam en Utrecht; eene missive van K. Kooy, betreffende de door hem opgenomen verpligtingen als concessionaris tot den aanleg en de exploitatie eener algemeene begraafplaats; het rapport van burgemeester en wethouders op het adres van Mr. J. P. Amersfoort.

Heden zien het licht de navolgende bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal ingekomen wetsontwerpen, strekkende tot onteigening ten algemeenen nutte: 1°. ten name van de prov. Limburg, van de eigendommen noodig tot aanleg van den provincialen weg van Meerssen naar Amstenrade, met een zijtak naar Valkenburg, loopende van Meerssen over Aalsbeek, Nuth en Vaesrade, naar Amstenrade, en van Aalsbeek over Hulsberg, tot aan den weg van Valkenburg naar Heerlen, in de nabijheid van Valkenburg door de gemeenten Meerssen, Schimmert, Wijnandsrade, Nuth, Hoensbroek, Schinnen, Amstenrade en Hulsberg; 2°. ten name van den Haskerveenpolder, van de eigendommen, noodig tot den aanleg van een kanaal, met bijbehoorende werken, ter verbinding van de vaarwaters de Overspitting en de Nieuwe Schipsloot te Joure, overeenkomstig het bepaalde in het door de Prov. Staten van Friesland met 's Konings goedkeuring vastgestelde reglement voor de bedijking, verveening, droogmaking en het beheer van den Haskerveenpolder, in de gemeente Haskerland; en 3°. ten name van de vereeniging tot droogmaking der Tienhovensch-Maarsseveensche plassen, van de eigendommen, noodig tot de uitvoering van de droogmaking dier plassen, gelegen beoosten de Vecht in de prov. Utrecht, ter grootte van 540 bunders, overeenkomstig de bepalingen van de concessie, verleend bij Zr. Ms. besluit van 22 Jan. 1858, N°. 91.

Maandag zullen de afdeelingen der Tweede Kamer onderzoeken het wets-ontwerp houdende toezigt op den doortogt van landverhuizers. Des namiddags ten 3 ure zal de Kamer eene openbare vergadering houden.

Het (*Staatsblad* N°. 55) bevat het koninklijk besluit van den 12den September 1860, bepalende de plaatsing in het *Staatsblad* van het additioneel artikel tot de overeenkomst tusschen de Rijnoeverstaten van den 31sten Maart 1831, betreffende de verplaatsing der commissie voor de Rhijnvaart naar Mannheim.

Het *Staatsblad* N°. 59 bevat een besluit van 24 Sept. jl., houdende de vernietiging van eenige bepalingen der algemeene policie-verordening te 's Gravenhage. Het besluit steunt op de volgende overwegingen:

Overwegende dat de art. 313–318 dier verordening, onder bedreiging van straf voorschriften inhouden omtrent de inschrijving der matrozen van visschers vaartuigen in de monsterrol, door den commissaris van policie te Scheveningen te houden, en het in dienst nemen van matrozen verbieden, tot de bemanning van een ander vaartuig of boot behoorende;

dat het wetboek van koophandel in het IIde boek de regten en verpligtingen uit scheepvaart voortspruitende heeft geregeld, en meer bepaald in den IVden titel van dat boek voorschriften omtrent het huren van scheepslieden en het opmaken van de monsterrol heeft gegeven;

dat de algemeene wetgever derhalve dit onderwerp voor een algemeen rijksbelang heeft gehouden, en het alzoo den gemeenteraad van 's Gravenhage, met het oog op art. 150 der gemeentewet, niet vrijstond daaromtrent bepalingen te maken;

dat derhalve die artikelen in strijd zijn met de wet.

Z. M. heeft bestemd en aangewezen om, te rekenen van den 1sten October e. k., onder de leiding der commissie, ingesteld voor de zaak der spoorwegen, werkzaam te zijn, de Heeren: J. P. de Bordes, kapitein van het corps ingenieurs, mineurs en sapeurs, als secretaris der voornoemde commissie en J. A. Kool, vroeger kapitein van hetzelfde corps; J. Witsen Elias, civiel-ingenieur, thans in dienst der Noordwillems-kanaalmaatschappij en M. Simon, civiel-ingenieur, thans leeraar in de waterbouwkunde aan de koninklijke akademie te Delft, als ingenieurs.

Z. M. heeft den offic. van gez. 2de kl. H. G. Caudri, op zijne aanvrage ter zake van ligchaamgebreken, op pensioen gesteld, en het bedrag van dat pensioen bepaald op ƒ720 's jaars.

Z. M. heeft verleend eervol ontslag op verzoek aan den ads. voor de dienst der Nederl. bezittingen ter kuste van Guinea M. H. Reintjes van Veerssen, thans met verlof hier te lande en aan den tot de landm. in W.-I. behoorenden kap. der inf. C. G. P. Balfour van Burleigh, beide onder toekenning van pensioen.

De Minister van Staat en van Finantien heeft ter algemeene kennis gebragt, naar aanleiding van art. 7 der wet van den 26sten April 1852 (*Staatsblad* N°. 90), dat de navolgende kapitalen aanwezig zijn tot verzekering van de verzilvering van het in omloop zijnde bedrag van ƒ10,000,000 in muntbiljetten; 1°. op het 2½ pCts. grootboek een kapitaal van ƒ18,788,000, naar den koers aangewezen bij art. 5 der wet van 50 ten honderd, uitmakende eene waarde van ƒ9,394,002; 2°. op het 3 pCts. grootboek een kapitaal, groot ƒ1,010,300, naar den koers aangewezen bij art. 5 der wet van 60 ten honderd, uitmakende eene waarde van ƒ606,180.

Men verneemt dat de Heer P. van Rees, oud-resident van Batavia, door Z. M. den Keizer der Franschen benoemd is tot officier der orde van het Legioen van Eer.

De inspecteur van den waterstaat Conrad, die, met den hoofdinspecteur van der Kun en den staatsraad Simons, in 1847 het koninklijk instituut van ingenieurs heeft opgerigt, bekleedde van den aanvang af het voorzitterschap van die instelling. Toen de Heer Conrad, bij den aanvang van het thans loopende instituutsjaar, zijn verlangen te kennen gaf, om niet verder voor de betrekking van president in aanmerking te komen, hebben eenige leden het denkbeeld opgevat, den afgetreden voorzitter, aan wien het instituut zijn bestaan en bloei grootendeels te danken heeft, een blijvend aan-

denken aan zijne werkzaamheid als voorzitter en tevens een blijk van hunne hulde en erkentenis aan te bieden. Honderd veertig van de binnen Nederland wonende gewone leden van het instituut, hebben zich tot dit doel vereenigd en meenden voor dit aandenken een voorwerp te moeten kiezen dat niet door de kostbaarheid der stof, maar door de kunstwaarde van den vorm, met het doel van het instituut, de bevordering van wetenschap en kunst, strookte. Wegens de te groote kostbaarheid van eenig oorspronkelijk kunstwerk, heeft men zich bepaald bij de getrouwe nabootsing van een werk van vroegeren tijd en viel daarbij de keus op een bronzen schaal, die zich op het paleis Barberini, te Florence, bevindt. Deze schaal, in den renaissance stijl, is bekend onder den naam van de Schaal der Hertogen van Parma, wier wapen onder de versieringen van het kunstwerk voorkomt. Het bronzen afgietsel is vervaardigd in de werkplaats van Marchand, te Parijs, het is volkomen gelijk aan het oorspronkelijke stuk, van ellipdischen vorm, hoog 0.60 en 0.85 el in middellijn, over de groote as gemeten. Op 25 dezer is dit aandenken den Heer Conrad aangeboden, door eenige der te 's Gravenhage gevestigde deelnemende leden. Het raadslid, de referendaris Staring, rigtte daarbij het woord tot den afgetreden voorzitter en overhandigde hem een blad perkament, waarop de namen der deelnemenden, alsmede het doel van het geschenk en eene korte beschrijving van het kunstwerk zijn afgedrukt. Met een hartelijk woord aan aanwezigen, gaf de Heer Conrad zijne erkentelijkheid over de hem gebragte hulde te kennen. (*Stoompost.*)

Op het hoofdstuk binnenlandsche zaken, dienst 1861, is uitgetrokken een post van 10 millioen guldens voor den aanleg van spoorwegen. De regering deelt mede, dat het cijfer van dit artikel nader zal worden verhoogd.

Van regeringswege, is ten behoeve der kamers van koophandel en fabrieken, verzonden een tabellarisch overzigt van den handel te Lubeck gedurende het jaar 1859.

In den afgeloopen nacht ten 2 ure is een begin van brand ontdekt in het perceel HH N°. 276 in de Passeerderstraat. Het vuur is spoedig door de brandmeesters en wachts gebluscht.

Bij den muziekhandelaar Brix von Wahlberg alhier zijn dezer dagen wederom eenige nieuwe nommers verschenen van de zoo algemeen verbreide *Salons des Variétés*, *N°. 97*, *aan de Maan*, woorden van C. F. S., muziek van F. Stoetz Jr., N°. 94, *een Kus*, door A. Wijnstok, muziek van F. Vahlkamp, zijn allerliefste nommers. Tevens vernemen wij, dat omstreeks Dec. a. s. het 2de liederen album, behelzende 24 der meest geliefkoosde coupletten, in de Salons des Variétés alhier gezongen, het licht bij genoemde uitgever zullen zien. De algemeene goedkeuring, die aan het eerste album is te beurt gevallen strekt ons ten waarborg, dat ook de tweede bundel met genoegen zal worden ontvangen.

Ter gelegenheid der onthulling van het standbeeld van Neêrlands volksdichter Tollens is bij den Muziekhandelaar W. C. de Vletter te Rotterdam in het licht verschenen, een marsch voor Piano, gecomponeerd door Alex. W. A. Heijblom. Deze marsch onderscheidt zich van de gewone marschvormen daardoor, dat er na het Trio een Intermezzo in voorkomt, het Nederlandsche volkslied behelzende. Overigens is deze compositie niet te zwaar, zoodat zij voor de meeste onzer dilettanten toegankelijk is en als souvenir aan het Tollensfeest voorzeker aan velen welkom zal zijn. De notendruk is duidelijk.

Naar men verneemt is de Heer J. Schuitenmaker, te Purmerend, redacteur van het *Purmerendsche Weekblaadje*, beklaagd van in genoemd weekblad den Heer Kaars Sypestein te Krommenie te hebben gelasterd, bij vonnis der arrondissements-regtbank van Hoorn dd. 28 Sept. 1860, van alle regtsvervolging te dier zake ontslagen.

* * 's GRAVENHAGE, 29 Sept. Naar men verneemt, zou er bij het ministerie van oorlog plan bestaan, om het, sedert 1844 gesupprimeerde, stafmuziek bij de corpsen infanterie, weder op te rigten.

* 's GRAVENHAGE, 28 Sept. Gisteren avond heeft onze hooggeschatte landgenoote, Mevr. de Vries van Os, haar afscheids-concert gegeven, waarvan de opbrengst door haar is gewijd aan het fonds voor weduwen en weezen van verongelukte Scheveningsche visschers. Bij haar optreden werd zij met fanfares begroet; telkenmale werd zij met daverende bravo's en toejuichingen teruggeroepen en met bloemen begroet. Het concert heeft *f* 684 opgebragt.

— Gisteren is de Heer P. van der Grijp, die zeer lang een der verdienstelijkste leden van het Hollandsche tooneel geweest is, maar in den laatsten tijd door ziekte verhinderd was ten tooneele te verschijnen, plotseling overleden; terwijl hij naar zijn gewoon koffijhuis ging, is hij eensklaps onder een nieuwen aanval van beroerte bezweken. (*'sGrav. Weekbl.*)

* ROTTERDAM, 29 Sept. De levendige verscheping van hooi naar Schotland heeft sedert eenigen tijd hier opgehouden, maar thans wordt veel van dat artikel naar Engeland uitgevoerd, vooral jarig hooi, daar het nieuwe nog niet zonder broeijing de zeereis kan doen. Het jarige hooi is nog in grooten voorraad aanwezig en bijzonder goed van kwaliteit. De prijzen, die eenigen tijd flaauw waren, zijn in de laatste weken weder sterk rijzende, waartoe het natte weder, zoo nadeelig voor het binnenhalen van het nieuwe hooi, veel bijdraagt.

LEYDEN, 27 Sept. Donderdag ll. werd in de maandelijksche vergadering der Leidsche afdeeling van de vereeniging tot bevordering van fabriek- en handwerknijverheid in Nederland door de afgevaardigden ter algemeene vergadering te Zwolle, verslag gedaan van de aldaar genomen besluiten, terwijl vervolgens in plaats van de aftredende leden van het bestuur, de HH. van Heukelom en Montagne, werden benoemd de Heeren J. Holtz en M. P. Meerburg en op een ontvangen missive van het hoofdbestuur besloten te antwoorden, dat de afdeeling zeer toejuicht en ondersteunt het plan, om in de maand Oct. of Nov. a. s., binnen Amsterdam een algemeen congres te houden tot behandeling der vraag, door de Leidsche afdeeling op de punten van beschrijving gebragt, en betrekking hebbende tot de afschaffing der plaatselijke accijnsen, op het voorbeeld van België.

* LEYDEN, 29 Sept. Sinds de invoering der plaatselijke verordening op openbare dronkenschap alhier, nu een jaar geleden, zijn omstreeks 700 personen wegens overtreding daarvan tot geldboete of gevangenisstraf veroordeeld. Het krachtig handhaven dier verordening laat dus niets te wenschen over.

GOUDA, 28 Sept. Heden ochtend werd alhier de 14de algemeene vergadering van de Hollandsche Maatschappij van Landbouw geopend, waarbij 42 departementen waren vertegenwoordigd. Uit het algemeen verslag bleek, dat de maatschappij in alle opzigten in een bloeijenden toestand verkeerde, 6720 leden en 48 Departementen telde, en dat de rekening van het vorige jaar met een batig saldo sloot van ruim *f* 600, terwijl het nadeelig slot van ruim *f* 400 van 1858 was ingehaald. Na het behandelen van verscheiden belangrijke punten, hebben de leden zich aan een gemeenschappelijken maaltijd vereenigd.

In den voormiddag arriveerden alhier de minister van binnenlandsche zaken en de commissaris des konings in deze provincie. Onder meer anderen hebben zij de nieuwe fraai ingerigte stearine-kaarsenfabriek bezigtigd, en na eenigen tijd de openbare volksvermakelijkheden, die inmiddels op de Groote Markt een aanvang hadden genomen, te hebben gadegeslagen, hebben zij, daartoe uitgenoodigd, deel genomen aan den maaltijd der Maatschappij van Landbouw, waarna zij weder zijn vertrokken.

Naar men verneemt, is de tentoonstelling van landbouw, gepasseerden Donderdag, door ruim 6000 personen bezocht, welk getal zeer groot mag genoemd worden, indien men het regenachtige weder in aanmerking neemt.

* UTRECHT, 28 Sept. Ter completering van het op te rigten depot bij het reg. gren. en jagers, zullen er van de verschillende reg. inf. een aantal manschappen der staande armee bij gemeld reg. overgeplaatst worden, bestemd om bij de gren. batt. te worden ingedeeld.

— Den 1sten Oct. zullen de nog aanwezige tirailleur-compagnien van het 8e. reg. inf., gecampeerd in de legerplaats te Zeist, onder commando van den majoor Cantzlaar van het 2de reg. inf., dat kamp verlaten en naar hunne garnizoenen terugkeeren, als: De tiraill.-comp van het 1e. batt. naar Leeuwarden, de tiraill.-comp. van het 2e. batt. naar Gorinchem en de tiraill.-comp. van het 4e. batt. naar Assen, zullende een detachement achterblijven, ten einde het kamp op te ruimen, na afloop waarvan dit mede zijn garnizoen zal rejoigneren.

ZWOLLE, 29 Sept. Naar men verneemt, heeft de raadkamer van het provinciaal geregtshof in Overijssel op gisteren de zaak tegen den smid H., te Zwolle, verdacht van moedwillige brandstichting of poging daartoe, verwezen naar de openbare teregtzitting van dat hof, regt sprekende in criminele zaken, zoodat eerlang de openbare behandeling dezer zaak voor gemeld hof kan worden te gemoet gezien.

— Het provinciaal geregtshof in Overijssel heeft op Zaturdag 22 Sept. 1860, regt sprekende in hooger beroep, in strafzaken, in zake tegen Hs. Albers, en zijne moeder, wonende in het Langeveen, gemeente Tubbergen, welke beklaagd waren van feitelijk en gewelddadig verzet tegen ambtenaren van 's rijks belastingen in de uitoefening hunner functien, beslist, dat de visitatien door rijks ambtenaren op het onvrije territoir geschied, steeds moeten plaats hebben tusschen zons op- en ondergang; dat in casu de gewelddadigheden en het verzet hadden plaats gehad bij eene visitatie door de ambtenaren vóór zons-opgang bewerkstelligd en alzoo die ambtenaren niet waren in de uitoefening hunner functien, en bij gevolg onbevoegd de visitatie te bewerkstelligen; weshalve de beklaagden door die ambtenaren bij gemelde gelegenheid uit hunne woning te verwijderen geene strafbare daad hadden gepleegd, en dienvolgens zijn ontslagen van alle regtsvervolging. Naar men verneemt is de proc.-gen. tegen deze beslissing in cassatie gekomen.

— Bij beveelschrift van de raadkamer der arrondissements-regtbank te Almelo van 22 September 1860, is Arend Jan Volker, oud 46 jaren, landbouwer, wonende te Zeldam onder het ambt Delden, ter zake van op 2 Aug. 1860 gepleegden moedwilligen doodslag op zijne wettige moeder, [illegible]

MEPPEL, 28 Sept. In de heden alhier gehouden vergadering van deelhebbers der Drentsche kanaal-maatschappij waren 610 aandeelen vertegenwoordigd door 57 stemmen. Daarin is goedgekeurd de balans van het 10de boekjaar, door commissarissen vastgesteld, en vervolgens is het dividend uit het saldo der winst- en verlies-rekening bepaald op *f* 16 per aandeel van *f* 1000. Uit het verslag van het 10de boekjaar (1859—1860) der maatschappij blijkt, dat aan sluis-, brug- en afvaartsgelden ontvangen is, *f* 27,894.34 en dat het getal afgevaren vaartuigen bedraagt 11,891, metende 322,771 tonnen, behalve 1170 kleine of ongemeten vaartuigen. Voorts zijn tot commissarissen herkozen, de HH. Mrs. H. J. Carsten en J. Heemskerk Az., en is bepaald, dat de volgende vergadering van deelhebbers wederom alhier zal gehouden worden.

MIDDELBURG, 28 Sept. Wij vernemen dat gisteren nacht naar het huis van burgerlijke en militaire verzekering alhier is overgebragt de Heer S., directeur van het postkantoor te Vlissingen, tegen wien door den officier van justitie bij de arrondissements regtbank alhier, een bevel van voorloopige aanhouding moet zijn uitgevaardigd. Omtrent de omstandigheden, welke tot deze arrestatie aanleiding gegeven hebben, is voor alsnog niets met zekerheid bekend. Vrij algemeen spreekt men van een te kort in de kas. (*Midd. Ct.*)

* EINDHOVEN, 29 Sept. Men verneemt dat tot cipier in het gevangenhuis alhier zal benoemd worden: de wachtmeester der Maréechaussée, thans brigade-kommandant te Boxtel.

TELEGRAMMEN van het Kon. Meteorol. Observat. te Utrecht, dd. 29 Sept.

NAMEN DER PLAATSEN.	Barom. ter-afwijking.	WIND. Rigting.	WIND. Kracht	Temperatuur.	TOESTAND DER Lucht.	TOESTAND DER Zee.
	Millimet.					
Brest......	— 1.6	N.	1	9.5	bewolkt.	kalme zee.
Havre.....	—	N. O.	1	12.6	regenachtig.	holle zee.
Parijs.....	— 7.1	Z.	1	12.1	betrokken.	—
Hartlepool.	+ 3.8	N. W.	—	13.3	zeer vochtig.	slecht water.
Plymouth..	— 2.3	N. N. O.	1	15.0	mistig.	idem.
Portsmouth	—	N. O.	—	13.3	vochtig.	gewone zee.
Utrecht....	— 1.3	Z.	0	12.2	zwaar bewolkt	—

28 Sept. Grootste verschil der afwijk. tuss. Hartlep. en Brest 11.1
29 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 〃 Parijs 10.9

Nederlandsche Kolonien.

(PER OVERLAND-MAIL.)

BATAVIA, 11 Augustus 1860.

In het *Bataviaasch Handelsblad* leest men:

Onze uitgever en die van den *Java-Bode* ontvingen dezer dagen een afwijzende beschikking op het door hen gedaan verzoek, dat de abonnements- en advertentie-gelden in de plaatselijke kassen zouden kunnen gestort en bij 's lands kas alhier terug ontvangen worden. Aan de uitgevers van verschillende periodieken, en onlangs weder aan de Maatschappij van Levensverzekering, is ditzelfde toegestaan geworden. En teregt. Want bij de intrekking der kleine recepissen, en het bezwaar dat er — wij weten niet waarom — tegen de uitgifte van postwissels schijnt te bestaan, dient het gouvernement (hetwelk uit zijn aard is *een instelling van algemeen belang*) er toch wel voor te zorgen, dat een andere wijze van *remise* voor kleine sommen mogelijk zij. Wat het verzoek van onzen uitgever betreft, wij hadden die weigering voorzien en betreuren ze minder voor hem dan voor de regering.

— De *Jav. Courant* bevat een zeer uitgebreid en omstandig verhaal van de krijgsverrigtingen in het Banjermassingsche. Uit die berigten, te uitvoerig om ze in haar geheel over te nemen, blijkt overtuigend, dat de muitelingen hoe langer hoe minder steun bij de bevolking vinden, welke laatste meer begint in te zien, dat verzet tegen het gouvernement op ellende uitloopt, weshalve zij naar hunne kampongs terugkeeren of stil daarin verblijven, het gouvernement de behulpzame hand bieden in het aanleggen en onderhouden van wegen, de muitelingen weerstaan, enz. Deze zwerven dan ook bij kleine troepen rond en hebben meer van landloopers en roovers dan van opstandelingen, vermits er geen overleg, noch geregeld plan meer bij hen bestaat. Het bestuur is volgens de vroeger door ons vermelde verdeeling geregeld, alleen moeten er bij het binnenlandsch bestuur nog eenige inlandsche beambten worden aangesteld. De gouvernements kommissaris, de heer van Nieuwenhuijzen, schijnt zijne zending als volbragt te beschouwen, hij is althans op Java aangekomen. Alles zamengevat, kan men uit de berigten van daar ontvangen, met tamelijk veel zekerheid opmaken, dat de opstand in het Bandjermassingsche zich in de laatste periode bevindt en spoedig geëindigd zal wezen. Onze krijgsmagt is er onvermoeid en onverpoosd bezig met het opsporen, verdrijven en dooden des vijands. Hoewel de kusten hier en daar onveilig worden gemaakt door zeeroovers, werd de handel te Bandjermassing iets levendiger, en is de exploitatie der diamantmijnen voor het tweede halfjaar 1860 uitbesteed voor *f* 1000 's maands.

— Uit Palembang wordt berigt, dat door de politie van Moesi Ilir de beruchte moordenaar Tjilimana is opgevat, die daarbij het leven heeft ingeschoten. In de bovendivisien is Pirahoen nog niet in onze magt. Anders overal rustig.

— Volgens berigten van den politieken agent te Djambi was de toestand van zaken aldaar gunstig. De regerende sultan had 10 dagen op de hoofdplaats des rijks doorgebragt, en verscheidene kleine zaken met dien agent afgemaakt. Van Mocara Kompeh viel niets bijzonders te melden.

— De radja's van Gorontalo, Limbotto, Bone, Bolango en Boalemo, allen tot eene familie behoorende, doen alles wat strekken kan, om niet alleen den stoffelijken, maar ook den zedelijken toestand van hun land te verbeteren. Zoo hebben zij den wensch te kennen gegeven, om de slavernij en het pandelingschap in hunne landen af te schaffen. Gedurende het aanwezen van den resident te Gorontalo is deze afschaffing nader in het breede en in het openbaar met al de radja's, rijksgrooten en mindere hoofden besproken, en het resultaat was, dat men eenstemmig was in den wensch, om beide die standen, die men algemeen beschouwde als de ontwikkeling van het land in den weg te staan, voor goed af te schaffen, en men het uitdrukkelijk verlangen te kennen gaf, om de verbodsbepalingen tegen slavernij en pandelingschap in de landen onder regtstreeksch beheer, door het gouvernement uitgevaardigd, ook in de Gorontalosche landschappen van toepassing te zien verklaren. De Gorontalosche hoofden herhaalden ook eenstemmig het meermalen gedaan verzoek, om onder 's gouvernements regtstreeksch bestuur gesteld te worden, onder zoodanige voorwaarden en met zoodanige titels als het gouvernement zou goed vinden te bepalen, belovende zij zich steeds als getrouwe onderdanen te zullen gedragen, en in alles de over hen gestelde magten te zullen gehoorzamen.

— De rust te Larantoeka is hersteld. Ook in het overige gedeelte der residentie Timor heerschte rust en orde.

— Op 30 Junij bij gelegenheid van het Ari-raja Hadji feest, had in tegenwoordigheid van den Sultan van Pontianak, die den resident een statiebezoek bragt, de uitreiking plaats aan den pangeran rijksbestaurder Pontianak, van een geschenk, bestaande uit een fraai bewerkt dubbelloop jagtgeweer. De resident heeft den begiftigde, namens den gouv.-gener., dienst tevredenheid betuigd over zijne houding, bij gelegenheid dat hij in de maand Febr. 1859 den resident naar Sangouw heeft vergezeld, tot opvatting van den pseudo-sultan van Broenai.

— Gedurende de maand Mei 1860 is aan inkomende en uitgaande regten op Java en Madura ontvangen eene som van *f* 780,597.34½. De ontvangst over de vijf eerste maanden van 1860 bedraagt *f* 3,696,163.90½; hieronder is echter niet begrepen: aan fictive regten op gouvernements-producten *f* 430,730.66½, aan terug betaalde regten *f* 41,522.83½, te zamen *f* 472,253.50; zuivere ontvangst *f* 3,223,910.40½ Gedurende de vijf eerste maanden van 1860 is meer ontvangen dan over dienzelfden tijd in 1858 *f* 450,121.32½ en 1859 *f* 556,978.10.

— In een huis, buiten de stad Soerabaya gelegen, is een diefstal gepleegd, ten gevolge waarvan eene waarde van ongeveer *f* 600 is vermist. Een van de Javaansche bewoners van het huis beweert, op den reuk af den dief te herkennen, die volgens deze getuigenis, een van de bedienden des huizes zou zijn. Gelukkig is het voor de policie, als de vangst wordt vergemakkelijkt door den bijzonderen reuk, dien de dieven van zich geven.

— In de dessa Terkesi, van het distrikt Oendaän, regentschap Koedoes, residentie Japara, heeft de vrouw Madiah den 14den Julij 1860 vier kinderen levend ter wereld gebragt, waarvan drie van het mannelijke en een van het vrouwelijke geslacht, en welke met tusschenpoozen van omstreeks een uur geboren werden; zijnde het meisje het laatst geboren. Deze kinderen zijn echter den volgenden dag gestorven, zijnde ontlasting van bloed uit den mond en de neusgaten bij allen den dood voorafgegaan.

— Van Banda zijn berigten ontvangen loopende tot over de maand Mei, in welke twee aardschuddingen zijn waargenomen. De eerste op den 12den, des morgens kwartier over 7 ure; niet zeer sterk, horizontaal, in de rigting van het N. W. naar het Z. O. De tweede op den 26sten des morgens te 6 uren 25 minuten; kort, doch zeer hevig, horizontaal in de rigting van het westen naar het oosten. De eerste en laatste dagen der maand hebben zich gekenmerkt door zeer hevige, tot storm overgaande winden uit het O. en Z. O., meestentijds vergezeld van zware regens. De overige dagen der maand was het weder variabel, met afwisselende regenbuijen, hitte en winden, meestal uit het O. en Z. O.

Gedurende gemelde maand zijn geplukt 3,560,056 notenpitten, opgeleverd hebbende 8508 pd. foelie en calculatief 28,180 pd. noten. In 's lands pakhuis zijn op den 9den en 10den Mei geleverd 20,142 pd. foelie, productie van April, en 38,600 pd. noten, productie van Januarij.

Het weder was variabel; drukkende hitte en veranderlijke winden ge[illegible] met zware regens wisselden zich bij tusschenpoozen af, hetwelk over [illegible] algemeen niet gunstig op den gezondheidstoestand geinfluenceerd heeft. [illegible] kwamen zoowel onder de Europesche als ook onder de inheemsche be[illegible] king vele lijders aan catarrhale koortsen voor, die echter van geen kwa[illegible] aardigen aard waren. Schokken van aardbevingen zijn niet waarge[illegible] De berg van Ternate heeft gedurende deze maand onophoudelijk, [illegible] een ligten graad rookkolommen uitgeworpen.

— De berigten uit de residentie Menado tot en met ultimo Ju[illegible] luiden als volgt. Minahassa. Onder de Chinesche bevolking en [illegible] Inlanders ter hoofdplaats deden zich weder eenige pokgevallen [illegible] de negorijen Maumbi, Lotta, Kokoskassan en Tandona-Toelima[illegible] toonden zich de waterpokken en tastten omstreeks dertig indivi[illegible] meest kinderen aan. De echte pokken braken bij 16 negorij-mensch[illegible] de omliggende negorijen uit, doch in zeer ligten graad, zoodat de [illegible] allen herstelden. Voor de behoorlijke toediening der vaccine wordt [illegible] met de meeste zorg gewaakt, welke taak trouwens zeer wordt verligt [illegible] het vertrouwen, hetwelk de bevolking zelve in dit voorbehoedmiddel [illegible] en door hare vrees voor deze verschrikkelijke ziekte, die in alle landen [illegible] de Minahassa zoovele slagtoffers eischte en nog niet overal geheel [illegible] te hebben uitgewoed.

— Men verneemt dat den 24sten Julij in de Kampong Doepla een [illegible] treurenswaardig ongeval heeft plaats gehad, dat al weder het gevolg [illegible] van de onvoorzigheid der Javanen. Bij het schijfschieten, waarbij [illegible] gebruikelijke voorzorgen waren in acht genomen, is een Javaansch [illegible] van ca. 12 jaren oud, door een miniékogel in het hoofd getroffen en [illegible] ten gevolge overleden. Lang reeds vóór den aanvang van de schietoefe[illegible] ningen waren de waarschuwende roode vlaggen op de borstweringen [illegible] plaatst en toch waren verscheidene Javaansche kinderen, (waaronder [illegible] het arme slagtoffer van Javaansche onnadenkendheid,) door hunne ouders [illegible] ter bewaking gesteld bij een vischnet, in regte lijn achter den kogelvan[illegible] ger. Bij nader onderzoek vernam men van het kamponghoofd, dat [illegible] kogels meermalen tot op dien afstand (ca. 1500 pas) nedervielen, en [illegible] korteling een Javaan te dierzelfder plaatse daardoor zoodanig was [illegible] schrikt, dat hij bewusteloos nederviel.

— In den nacht van den 21sten Julij was het Nederl. Barkschip Abel [illegible] Tasman, kapitein J. R. Rijken, zeilende in de Java zee tusschen Samarang [illegible] en Soerabaija, toen men eensklaps noodgeschrei en hulpgeroep vernam. [illegible] Hoewel het bijzonder duister was en hevig woei, draaide de gezagvoerder onmiddellijk bij en was elk op aanraden van den schipper onmiddellijk [illegible] gereed de gevraagde hulp en redding te verleenen. Dadelijk was [illegible] booten te water gelaten en nadat men een geruimen tijd tegen de [illegible] had ingeworsteld, bereikte men de ongelukkigen, zijnde twee Javanen [illegible] welke voor eenige dagen Grissee hadden verlaten met een houtvlot [illegible] einde naar Lassem te worden vervoerd. Genoemd vlot was door [illegible] zee en harden wind losgeraakt en dreven deze ongelukkigen sedert [illegible] maal vier en twintig uren op een enkele balk in zee rond. De [illegible] mogt gelukkig het schip weder bereiken en mogten de gezagvoerder en [illegible] equipage het genoegen smaken, twee natuurgenooten van een gewissen [illegible] dood gered te hebben. (*Oostpost.*)

— Eergisteren nacht is een inlander van de dessa Betoyo, [illegible] Grissee, het slagtoffer geworden van de vraatzucht van een krokodil. [illegible] man deelde met zijn schoonvader de nachtwake over des laatsten [illegible] vijvers en had post gevat op ongeveer 50 roeden afstands van de [illegible] waar zijn schoonvader zich had gesteld. Met het aanbreken van den dag [illegible] miste deze echter zijn schoonzoon, en alle nazoek bleef vruchteloos, [illegible] men eindelijk den volgenden dag des ongelukkigen deerlijk verminkt [illegible] vond, alleen het hoofd, de borst en de armen waren overgebleven, [illegible] deelen echter de duidelijkste sporen droegen van het gebit eens krokodils.

— In de afdeeling Moko Moko (Benkoelen) rigten de tijgers groote [illegible] woestingen aan; wel werden enkele dezer dieren gevangen en gedood, [illegible] doch het algemeen volksbegrip werkt de pogingen van het bestuur om [illegible] te vernielen zeer tegen.

De inwoners dier afdeeling schijnen de katoenteelt ter harte te nemen, [illegible] vooral leggen zij zich toe op de teelt van uitheemsche soorten, waarvan [illegible] van tijd tot tijd zaden aan de planters worden verstrekt.

In de afdeeling Kroë, district Blimbing, is eene zeer goede witte soort van eetbare vogelnestjes ontdekt.

Eenige personen der hoofdplaats Kroë, die in de nabijheid op de [illegible] jagt waren, ontmoetten in het hooge gras of alang-alang een troep [illegible] in den beginne dachten zij, dat het hertebeesten waren en legden [illegible] geweren dien tengevolge op twee aan. Hunne dwaling echter spoedig [illegible] ziende, riepen zij die personen toe, doch merkten tevens op, dat zij [illegible] gewapend waren, en niet veel goeds in den zin hadden. Dien ten gevolge [illegible] vermaanden zij die personen zich over te geven, hetwelk na eenige [illegible] ling plaats vond. Terwijl men bezig was hen te ontwapenen, schoot [illegible] tiental personen toe, waardoor de bovenbedoelde drie personen genoodzaakt [illegible] waren den terugtogt aan te nemen; echter hadden zij de wapens van [illegible] twee gearresteerden medegenomen, waaronder een permantjeong bali (een [illegible] soort van mes) met zilver gemonteerd. Bij nader onderzoek bleek, dat [illegible] wapen behoort aan zekeren radja Baginda Roepa, die wegens slechte han[illegible] lingen ongeveer twee jaren geleden tot verbanning veroordeeld en [illegible] voortvlugtig is. Op het hooren van een en ander nam de controleur te Kroë [illegible] terstond de noodige maatregelen, om wanorde te voorkomen, en tevens om [illegible] die personen in handen te krijgen, aangezien het wel als zeker kon worden [illegible] dan aangenomen, dat genoemde radja Baginda Roepa, iets tegen de hoofd[illegible] plaats Kroë in den zin had. Niettegenstaande alle nasporingen werden [illegible] vermoedelijke boosdoeners niet gevonden, doch als zeker mag men aan[illegible] nemen, dat zij de afdeeling hebben verlaten.

— De telegraaf-kabel tusschen Singapore, Muntok en hier, is, na hersteld [illegible] te zijn geweest, weder gebroken.

De berigten uit de residentie Amboina loopen over de maand Julij. [illegible] Eene gewenschte rust heeft in die residentie geheerscht.

— De rust te Larentoeka is hersteld. Ook in het overige gedeelte der residentie Timor heerschte rust en orde.

— Men schrijft van Cheribon aan den *Java-Bode*:

Onlangs is hier een feit gepleegd, dat men in den tegenwoordigen tijd [illegible] nauwelijks kan gelooven, zonder zich van de waarheid persoonlijk te over[illegible] tuigen.

Men heeft namelijk dezer dagen omstreeks 100 bouws, welke met suiker[illegible] riet beplant waren, door buffels en menschen doen vernielen! Niet wei[illegible] nig hierover verwonderd zijnde, heb ik eenige inlanders de reden hiervan [illegible] gevraagd en is mij het volgende medegedeeld geworden.

Op den 15den dezer is een groot gedeelte der Inlandsche bevolking ten [illegible] huize van een der inlandsche hoofden te zamen geroepen, en daar werd [illegible] hun door den regent medegedeeld geworden, dat hij regent, mondeling [illegible] een bevel van den resident had ontvangen, om de bevolking ten strengste [illegible] te verbieden meer voor particuliere fabriekanten suikerriet te planten, [illegible] verder de bevolking te gelasten het geplante suiker-riet te verwoesten, [illegible] eindelijk het genotene voorschot voor deze aanplanting niet aan de fabriekan[illegible] ten terug te geven.

Ten gevolge dezer lastgeving zijn dan ook op den volgenden dag 100 [illegible] bouws verwoest geworden, en is ook alle arbeid op de overige velden, [illegible] welke ten behoeve van de particuliere fabriekanten werden bewerkt, ge[illegible] staakt geworden.

Door dit doeltreffend middel zullen dan ook hier weldra alle particuliere [illegible] fabrieken stil staan en alle particuliere nijverheid den bodem ingeslagen [illegible] worden.

Dat zoodanig bevel zoude zijn gegeven, is nauwelijks denkbaar, maar [illegible] om welke redenen dan ook, blijft het feit toch onbetwistbaar waar; hon[illegible] derd bouws suikerriet zijn door de bevolking verwoest geworden, en de [illegible] overige velden blijven onbebouwd, en de inlander zegt, dat dit op last van het bestuur geschiedt.

Wij hopen evenwel, dat de belangen der industrielen van Cheribon [illegible] genoegzaam gewigt mogen geacht worden, om een deugdelijk onderzoek [illegible] in deze zaak uit te lokken, en dat de bevoegde autoriteiten, zoo uit dit [illegible] onderzoek mogt blijken, dat een dergelijk bevel door het plaatselijk bestuur [illegible] van Cheribon is uitgevaardigd geworden, de belangen der betrokkene fabrie[illegible] kanten in hare bescherming zullen nemen, en voor het vervolg buiten [illegible] bereik van dergelijke willekeur zal stellen.

— Per telegraaph via Soerabaija zijn de volgende berigten ontvangen. [illegible]

Menado, 12 Julij. Alles is rustig. De pokziekte vermindert. [illegible] vooruitzigt van den landbouw is gunstig.

Macasser, 19 Julij. Het stoomschip Reynier Claessen is zonder [illegible] roovers te ontmoeten van Boeton, Kendari en Flores, op welke eilanden [illegible] plaats niets bijzonders was voorgevallen, teruggekomen. — Den 11den Julij [illegible] is een nieuw contract gesloten met de vorsten en den hadat van Sanrabone. [illegible]

Overal heerschte rust.

De berigten van de Wester-afdeeling van Borneo, tot en met ultimo Junij ll., behelzen het volgende:

— Sambas. De rust bleef ongestoord.

— De rust te Montrado bleef ongestoord.

— Op den 22sten Junij werden op den grooten weg tusschen Tello en [illegible] Maros, afdeeling Makasser, opgepakt en vervolgens binnen de redoute te [illegible] Parang Loë gebragt twee straatroovers, wier talrijke in de naburige kam[illegible] pongs woonachtige mannelijke bloed- en aanverwanten, bijgestaan door [illegible] een gedeelte der overige bevolking, hunne in vrijheidstelling eischten, [illegible] tegen hunne opzending naar Makasser verzetteden, en zelfs dreigden hen [illegible] met geweld uit de versterking te zullen halen.

Onverwijld werden maatregelen genomen, om dit verzet te onderdruk[illegible] ken, hetwelk den adsistent-resident en magistraat, die zich met een deta[illegible] chement militairen benevens eenige kavalleristen naar Parang Loë begaven, [illegible] mogt gelukken, zonder dat het noodig was de wapenen te gebruiken. [illegible] belhamels zijn op staanden voet en ten aanschouwe van de verzamelde [illegible] bevolking met de rottan afgestraft. Sedert is de rust niet verstoord.

— De regeling der grensscheiding met Boni kon nog niet plaats vin[illegible] den, uit hoofde de Bonische gekommitteerden nog niet waren aangeko[illegible] men, op wier spoedige afzending bij den leenvorst werd aangedrongen.

— In Boni heerschte rust, maar weinig veiligheid ten gevolge van [illegible]

gouverneur-generaal van Nederlandsch Indie zijn de volgende genomen:

Civiel Departement.

d: Tot controleur 3de kl. bij het binnenl. bestuur in de res. Menado Vries van Heijst; tot directeur, met den titel van rector, van het Willem III Dr. S. A. Naber; tot kommies-ontvanger der ink. en levens haven- en pakhuismeester te Sibogha, L. van Roode; tot resid.-kantoor te Probolingo H. W. Z. Sikman; bij de algem. ssien commies J. P. de Zwaan, tot 2den commies S. M. Hummel W. C. Veenstra en W. L. Holle; bij de telegr. dienst in tot ingenieur H. L. Janssen; tot adjunct-ingenieurs G. Bosse, en A. A. Meijscheim Knipschaar; tot telegrafisten 1ste kl. mmeler, D. Gollner en D. Houtman; tot leden bij de sub-com. onderwijs te Amboina Mr. L. Hovy, te Probolingo S. Gilluys, te Gaade en te Palembang Mr. P. C. Maas Geesteranus; tot Kudoe, Jhr. Mr. O. E. van Nispen; tot controls 3de kl. bij bestuur in de res. Palembang, K. F. ten Siethoff en G. J. Gersen; de telegrafische dienst in Nederl.-Indie A. van Kerkwijk; tot bij de directie der producten en civ. magaz. F. G. C. Degent; tot bij de kaneel-cultuur H. C. Dumas en J. P. A. Zijmers; tot bij den waterstaat en der burgerl. en openb. werken, J. Lemon; onderwijzer aan de gouvernements eerste lagere school te Padang, H. tot onderwijzers aan de gouvernements lagere school te Wonosobo Riouw J. A. Vermeulen; tot ondermeesters aan de gouverne- scholen te Pekalongan, Pasaroean, Banda, Magalang en Fort de Stijkers, L. Joly, C. H. L. Croes, Th. Risa en A. Christina's zoon; aan de R. K. weeshuisschool te Samarang, G. A. Robert en tot kweekeling aan de gouvernements lagere school te Samarang tot zoutverkooppakhuismeester te Ngawie, Th. Adena; bij het postkantoor te Weltevreden H. A. Klerks; tot 3den medewerkend postk. in de stad Batavia B. Jacobs; tot commies bij het binnenl. bestuur in de adsist.-resid. Benkoelen J. H. C. van G. J. P. Peeters.

Eervol, wegens vertrek, als lid bij de subcomm. van onderw. te T. H. van Rees; op verzoek eervol, de opziener J. Groenendijk; H. Kuhuwaël en de kweekeling F. G. Strielack; de control. Jhr. Goldman; wegens ziekte, P. de Graaff; als leden bij de sub-comm. van Probolingo Mr. A. J. W. Cornets de Groot; te Poerworedjo Jhr. W. van Berkhout; te Palembang E. C. F. Happé; eervol wegens ziekte, van wachtgeld, de adjunct-boekhouder bij het vendu kan- T. Th. J. D. Coelen.

verleend: Tot de uitreiking aan H. M. D. Deffes, eener acte van uitoefenen van de artsenijkundige practijk te Batavia.

gesteld ter beschikking van den gouverneur der Molluksche eilan- C. F. Goldman.

Een tweejarig verlof naar Nederland, aan den ing. der gouvernem. in Ned. Indie J. Groll.

Militair Departement.

Tot magazijnm. bij het groot mil. hosp. te Willem I, J. L. de 1ste luit. J. A. Kalkhoven.

bij het wapen der inf.: Tot luit.-kol. F. van Ketwich en G. tot majs.: V. A. Amiot, W. v. Os, A. de Veer de Rochemont, H. A. tot kapts. H. C. Bruggeman, J. Conrad, A. W. van Riemsdijk, D. Mac Gillavry en J. G. van Thiel, J. A. Häfeli, J. C. Hörner, J. W. Auffmorth, G. C. Tromp; tot 1ste luits. J. H. K. F. W. G. Gout, H. M. A. J. J. Voigt, A. Peltzer, A. H. van Aalst, G. Graeff, G. L. F. Wildschut, H. K. F. van Teyn, L. M. H. J. Bar- Kamerling, E. C. G. Cohen, L. C. J. Blanken, J. C. van Blok- F. van Pabst, J. Hamilton of Silvertonhill, J. Visser, J. H. J. Cornets de Groot, C. C. van den Vrijhoeff, J. G. M. A. Carlier Scharp.

Op hun verzoek, met behoud van regt op pens., de kapts. der inf. W. H. Asmus.

Bij het groot mil. hospitaal te Willem I, de offic. van gez. 1ste kl. Thepass, bij de civ. en mil. geneesk. dienst van Borneo, de offic. van gez. Hubers van Assenraad; bij het garniz. hosp. te Bankaijang, de offic. J. B. Dumont; bij het groot mil. hosp. te Weltevreden, de offic. J. W. M. Hoogenstraaten.

Bij het groot milit. hospit. te Weltevreden, de offic. van gez H. A. B. Sonnemann Rebentisch; bij het garniz. hospit. te Padang de offic. van gez. 3de kl. H. W. J. van den Heuvel Rijnders; naar luit. G. van Utenhove.

Een tweejarig verlof naar Nederland aan den kapt. der inf. W. L. Rochemont; aan den kapt. der inf. C. Ravesteyn; aan der offic. v. gez. F. Hönig; aan den offic. v. gez. 2de kl. W. J. Schmitt.

Marine Departement.

Op verzoek eervol uit 's lands dienst, met regt op pens., de boots- Haarmond.

VERTROKKEN PASSAGIERS NAAR NEDERLAND.

Verbond, kapt. Borchers: De Heer Bachet.
President Plata, kapt. Harten: De Heer W. L. Hartmans; de Jonge C. R. Gronggrijp.

LAATSTE BERIGTEN.

LONDEN, Zaturdag 29 September.
Rijks-inkomsten over het afgeloopen kwartaal toonen eene verminde- van 600,000 £.

LONDEN, Zaturdag 29 September.
Koloniale Waren stil. — Schotsch *IJzer* 51.3. — *Raapolie* 42.6. Talk in loco 53, Oct a Dec. 53, voorjaar 53.6 a 53.9. De afleveringen deze week bestonden uit 1412 v. en de toevoeren uit 1072 v.

LONDEN, Zaturdag 29 Sept. Consols 93⅝ a ¾.
Consols 93¾; 3 pCt. Mex. 21¾; 4½ pCt. Peru —; 3 pCt. Doll. Bonds —; 3½ pCt. Grenada —; Dito Uitg. —; 1 pCt. Dito —; 3 pCt. Portug. —; 3 pCt. Spanje Dito 39⅜; Cert. Coup. —; Amort. 22¼, 4½ pCt. Russen 93¼; 2½ pCt. Holland —; 4 pCt. Dito —; Illinois Shares —; Bonds 7 pCt. —; 5 pCt. Sard. —; Ecuador 12¾; Dito Landw. —; Nieuwe Russ. Leening — pCt. premie. —. — Wissel: Parijs 3/m. —.—; Hamburg 3/m. —.—; Amst. 3/m. —.—. 3 pCt. Mexico 21¾. per once, Goud 77/9 p.

LIVERPOOL, Zaturdag 29 September.
Katoen zijn heden 16,000 b. afgedaan. — *Talk* in loco 53 a 53.6.
De City of Manchester is van New-York alhier binnengekomen.

WEENEN, Zaturdag 29 September.
Bij het afscheidsgehoor, hetwelk de leden van den rijksraad heden bij den Keizer hadden, heeft Z. M. eene rede gehouden, waarin hij zeide, met genoegen de herhaalde betuigingen heeft gehoord van hunne en getrouwheid; dat hij met vertrouwen verwacht, dat hij, besluit op hunne adviezen, door verordeningen zal zijn be- van zijde eene bereidwillige tegemoetkoming, alsmede eene erkenning zijner bedoelingen zal ondervinden en dat het begin overeenkomstig de behoeften der tijden hun krachtig ondersteund.
Te Temeswar, Szegedin en Debreczin in Hongarije, zijn in de laatste personen om staatkundige redenen gearresteerd.

WEENEN, Zaturdag den 29sten Sept. Slotkoersen: 5 pCt. Metalliek Dito Nat. 74; Bank-Actien 738; Noorbaan Dito 176; Crediet 167; Oost. Fr. Spoorw. 251; N. Lomb. 142. — Wissel: Londen

BERLIJN, Zaturdag 29 September.
Rogge: Herfst 48¼, voorjaar 45¾; *Olie:* Herfst 11⅞, voorjaar 12¾; Herfst 25¾, voorjaar 25.

BERLIJN, Zaturdag den 29sten Sept. 5 pCt. Metall. 46 p.; Dito Nat N. Leening —; Loten 1860 63½; Staatsl. 5de Serie 91¾; Dito Serie 101⅞ p.; 5 pCt. Eng. Russen —; 3 pCt. N. Dito 61; 5 pCt. — Wissel: Londen 2/m. 6.17⅝; Parijs —; Hamb. —; Weenen 74½; Petersb. 3/w. 98¼.
5 pCt. Metall. 46; Dito Nat. 55; Dito N. Loten 1860 —; Dito 6de Serie 91¼; Dito 6de Serie 101⅞; 5 pCt. Eng. Russ. 102*; Dito 61½; 4½ pCt. Pruisen 100½; 5 pCt. Dito —; Cred. Actien Oostenr. —; N. Oost. Leening —. Wissel: Londen 2/m. 6.17⅞; 78⅞; Hamb. 2/m. 149¾; Amst. k. z. 141; Weenen 2/m. 73½. 3/w. 98⅝.

FRANKFORT, Zaturdag den 29sten Sept. Slotkoersen: 5 pCts 45; Dito Nation. 53½; Loten — BankActien —; Cred. — 3 pCt. Spanje 45¾; Dito 1¼ pCt. 38⅜. — Wissel: Londen 116¾; Weenen 87½.

HAMBURG, Zaturdag 29 September.
Olie: Herfst 26.6, Voorjaar 27.2.

HAMBURG, Zaturdag den 29sten Sept. 3 pCt. Russen 59¾; 3 pCt 42¼; 1½ pCt. Dito 37; Vereins Bank 98; Noord-Duits. Dito 80½. — Amst.

PARIJS, Zaturdag den 29sten Sept. Fransche 3 pCt. 68.45; 4½ pCt. Dito —; Fransch-Oostenr. Spoorw. 475; Cred.-Mob. 691.25; 3 pCt. Spanje 46⅝; 1¼ pCt. Dito 39¼.
Fransche 3 pCts openden 68.45, daarna 68.35.
Slotkoersen: Fransche 3 pCt. 68.65; Dito 4½ pCt. 95.75; Fr. Oostenr. Spoorw. 477; Cred.-Mob. 693; 3 pCt. Spanje 46⅝; 1¼ pCt. Dito. 39¼.

MARSEILLE, Vrijdag 29 September.
Berigten uit Beyruth van den 21sten melden, dat Fuad Pacha de hoofden der Drusen heeft ontboden, om rekenschap van hun gedrag te geven. De meesten hebben geweigerd aan die oproeping gevolg te geven. Men verzekert, dat de Fransch-Turksche expeditie naar Deir-el-Kamar zal oprukken.

TURYN, Zaturdag 29 September.
Reuter's Office. Het officiele berigt is heden ontvangen, dat de generaal Lamoricière in den loop des ochtends een parlementair gezonden heeft aan den generaal Fanti, nadat het vuur der vloot al de batterijen der haven van Ancona had vernield. Men hield zich reeds bezig met het stellen van de artikelen der capitulatie.
2 ure des namiddags. Ancona heeft gecapituleerd. De generaal Lamoricière en de geheele bezetting zijn krijgsgevangen.
De Koning heeft onder het gejuich der bevolking de hoofdstad verlaten. De Prins de Carignan zal als stedehouder des Konings naar Turyn komen.

PER TELEGRAAF.

LONDEN, HEDEN, Zondag 30 September.
De Bavaria heeft 14,700 doll. aangebragt.
De America heeft tijdingen van New-York aangebragt loopende tot 21 Sept., meldende dat Walker gevangen is genomen en den 17den te New-York was aangekomen. Wisselkoers op Londen 109⅝ a 109¾; Illinois 88⅛. Katoen vast. Meel 15 a 20 c. lager. Maïs flaauw. Te New-Orleans was op 20 Sept. Katoen middling 10⅞.
Te Lissabon is de Magdalena aangekomen met berigten uit Rio Janeiro van 7 Sept. Wissel op Londen 26¼ a 26½. Koffij 6250 a 6400 rs. Voorraad 150,000 b.

PARIJS, HEDEN, Zondag 30 September.
De *Moniteur* meldt, dat eene divisie infanterie, twee escadrons cavalerie en eene batterij artillerie onmiddellijk de bezetting van Rome zullen versterken. De Sardinische regering is verwittigd, dat de generaal de Goyon zijne operatien zoover zal uitstrekken als de militaire aangelegenheden dit zullen veroorloven. Een congres der groote mogendheden zal alleen beslissen omtrent de vraagstukken, welke de gebeurtenissen in Italie hebben doen ontstaan. Tot zoolang zal Frankrijk de zending vervullen, welke het is opgelegd door zijne vriendschappelijke gevoelens voor den Paus en door de aanwezigheid der Fransche vlag in de hoofdstad van het Katholicisme.

TURYN, HEDEN, Zondag 30 September.
Eene Napelsche deputatie, den 26sten dezer van Napels vertrokken, begeeft zich naar Koning Victor Emanuel, om hem uit te noodigen zich naar Napels te begeven, ten einde aldaar de rust te herstellen en de weldaden te verspreiden van vrijheid en orde.

TEXEL, HEDEN, Zondag 30 September.
Binnen: Luna, de Vries, Pitna. - Krugeroe, Nielsen, Nerva. - Ingeborg Emelie, Ellefsen, Riga. - Wilhelmina, Jansen, Sundswall. - Vestalinden, Mörck, Frederikstad. - Nordstjernen, Hangeland, id.
Uitgezeild: Providence, Goodwin, Newc. - Maria, Molenaar, Yarmouth,

HANDELSBERIGTEN.

AMSTERDAM, Zondag 30 September.
Gedurende de maand Sept. 1860 zijn alhier aangevoerd uit zee: 45 l. tarwe, 3255 l. rogge, 58 l. boekweit, 72 l. erwten, 111 l. garst, 1540 l. raapzaad, 516 l. lijnzaad, en 211,000 ℔ tarwemeel; van den Rijn: 207 l. tarwe, 20 l. garst, 491 l. raapzaad en 400,000 ℔ tarwemeel.
Uit- en doorvoer naar zee: 3 l. erwten, 1 l. 10 m. boonen, 24 m. garst, 17 m. raapzaad en 16,807 ℔ tarwemeel
Doorvoer, naar den Rijn: 30 l. Raapzaad, 20 l. lijnzaad en 23,000 ℔ tarwemeel; naar Belgie 44 l. rogge, 34 l. haver en 339 l. raapzaad.
Opslag in entrepot: 710 l. rogge, 122 l. 10 m. raadzaad; uitslag: 134 l. rogge, 40 l. raapzaad.

Gisteren verkocht van Rogge op levering in Maart *f* 182.

Te Rotterdam zijn gisteren afgedaan tot geheime prijzen, 63 koopen Thee ex Seanymph, opgehouden in de veiling van 27 Junij ll., als: 36 koopen N°. 62 Souchon en 27 koopen N°. 95 Fine Souchon.

ROTTERDAM, 29 Sept. Heden werden verkocht 35 legg. Arak, per Johanna, zeilende op hier, tot geheimen, doch hoogen prijs.
Van Tarwe verkocht 160/2 ℔ witb. Poolsche *f* 440; 2400 ℔ Deensche *f* 375; Rogge 156/2 ℔ Pommer *f* 245; 150, 151/2 ℔ nieuwe Limburger *f* 220, 223; 148/2 ℔ Memel *f* 210; 144/2 ℔ Petersb. *f* 181 bij partij.
SCHIEDAM, 29 Sept. Garst verkocht: 132/2 ℔ Reval *f* 198 kontant; 129/2 ℔ Libau *f* 192 6/w, *f* 193 3/m.; Moutwijn *f* 14.50; Genever *f* 20; Amst. Proef *f* 21.25.
LEIDEN, 29 Sept. Boter: 1ste kwal. per ¼ vat *f* 48 a 54, dito 2de *f* 42 a 47; dito per Ned. ℔ *f* 1.20 a 1.30 en *f* 1.05 a 1.17½.
DELFT, 29 Sept. De prijzen der Kaas waren op heden van *f* 16 tot *f* 21 de 100 Ned. ℔. Er waren ter markt 100 stapels.
LEEUWARDEN, 28 Sept. Nieuwe *Tarwe* bij kleinigheden aangeboden, de beste voor zaaijing en de overige voor consumtie met goede vraag. Verkocht de beste soorten van *f* 11 tot 12. In de ord. soorten van *f* 9 tot 10.25. Nieuwe roode van *f* 9 tot 11.50 n. kw. Jarige en witte en roode soorten bijna niet ter veil en 75 ℔ ord. kwaliteit voor *f* 12.20 verkocht. — *Rogge* hooger gehouden en daardoor met weinig omgang. Nieuwe Inl. 71, 72 ℔ *f* 6.60.80; 73, 74 ℔ Pruiss. *f* 7.10.30; 70 ℔ Petersb. *f* 6.40. — *Boekweit* 15 c. hooger aan cons. te plaatsen; 66, 67, 68 ℔ Fries. Zand *f* 6.95, 7.55. — Winter-*Garst* met meer vraag ter buitenl. verzending 10 c. hooger verkocht; 59, 60 ℔ *f* 5.25, 5.60; 55, 58 ℔ *f* 4.50, 5.10; ligtere soorten *f* 4, 4.25 n. kwal. — *Haver* met geanimeerde kooplust en iets hooger verkocht; 44, 46 ℔ n. korte Voer *f* 3.70, 4; 41, 43 ℔ dito *f* 3.40.60; Jar. te hoog gehouden en 46, 47 ℔ fijne *f* 4.60.75 te noteren. — *Koolzaad* met kleine aanbiedingen tot hoogere prijzen verkocht, de beste soorten van *f* 11.75 tot 12.25, daaraanvolgend *f* 10.50 tot 11.25 en ord. soorten *f* 9 tot 10. — *Lijnzaad* met goede vraag voor olieslagerij; best *f* 11.25.60; 2de soort *f* 10, 11 en geringere dito van *f* 6 tot 9 n. kw. — *Boter* *f* 47.
De aanvoer en bestede prijzen aan de Veemarkt waren heden als volgt: 561 Runderen als: 113 vette Koeijen *f* 115 a 230; 95 melke *f* 85 a 160; 22 vare *f* 90 a 120; 131 kalfs *f* 70 a 165; 34 vaarzen *f* 75 a 120; 18 pinken *f* 30 a 80; 12 Ossen *f* 90 a 210; 16 Stieren *f* 50 a 105; 92 vette Kalveren *f* 10 a 44; 28 gras-Kalveren *f* 22 a 45; 587 Varkens, als: 49 vette Varkens *f* 65 a 120; 3 magere *f* 25 a 55; 287 vette Biggen *f* 20 a 58; 248 magere dito *f* 10 a 40; 1408 Schapen, als: 1030 vette Schapen *f* 12 a 32; 34 melke dito *f* 9 a 28; 28 magere dito *f* 7 a 12; 20 Rammen *f* 14 a 24; 280 Lammeren *f* 5 a 14; 16 magere Hamels *f* 3 a 6; 19 Paarden, als: 14 Werkpaarden *f* 50 a 190; 5 Veulens *f* 50 a 76. Voor geen der aangevoerde soorten konden de prijzen der vorige week worden bedongen.
GRONINGEN, 28 Sept. Oude Tarwe wederom hooger verkocht, nieuwe weinig ter veil; Rogge met weinig handel in een doen; Boekweit bij geringe aanvoer 10 c. hooger; Winter-Garst 10 c. en de knobbe 5 c. verhoogd; dikke Brouw-Haver tot 10 c. verhooging verkocht; witte en zwarte Voer onveranderd; Koolzaad wederom ter verzending naar Belgie gekocht; geel Mosterdzaad alleen de aller puikste soorten gezocht, mindere soorten onverkoopbaar; Raapolie *f* 39 a 39¼; Lijnolie *f* 29½.
ZWOLLE, 28 Sept. Ter veemarkt waren heden aangevoerd 15 vette Koeijen *f* 195 tot 200; 150 Kalfkoeijen *f* 100 tot 130; 27 Pinken *f* 35. Er was bij geringen aanvoer zeer weinig handel.
DEVENTER, 28 Sept. Heden waren de prijzen als volgt: Tarwe *f* 9 a 11; Rogge *f* 6.20 a 6.50; Boekweit *f* 6.50 a 7.25; Garst *f* 5 a 5.50; Haver *f* 4 a 4.50; Boter *f* 21.50 a 23 per ⅛ ton; Aardappelen *f* 3 per mud; Eijeren *f* 2 de 100 stuks; Koehuiden 34 c.; Pinkenhuiden 38 a 40 c.; nuchtere Kalfsvellen *f* 2 a 2.10; Paardenhuiden *f* 5.50 a 7.50; vette Varkens 48 c. per Ned. ℔; magere dito 36 a 38 c.; Biggen *f* 7 a 12; Kippen 50 a 60 c.; Eenden 70 a 80 c. het stuk.
ANTWERPEN, 29 Sept. *Koffij* zeer vast, Uit de eerste hand zijn heden verkocht 200 b. Brazil. per Maria Stuart bovendien werden 500 b. per Alipide tot zeer vaste prijzen uit de tweede hand gekocht. — Havana *Honig* werd wederom met *f* 23 betaald. — Van *Rijst* heeft men ca. 800 b. gepeld Aracan en Rangoon tot iets betere prijzen afgedaan. — *Tabak* In veiling werden verkocht 24 v. Virginy B.S. van 17 a 40 c, en 17 v. dito van 21 a 34 c., beide merken van zeer mooije kwaliteit, 22 v. bes Kentucky van 22 a 39 c,; 13 v. dito van 27 a 47 c. 9 v. dito van 29 a 34 c.; nog vonden koopers 84 v. Virginy van 25 a 50 en 50 cer Embalema van fr. 1,39 a 1,40. — *Granen* zeer vast doch zonder noemenswaardigen omgang. — *Lijnzaad* Taganrog af 12⅞ en Drujaner af 12⅜ gedaan.
AALST, 29 Sept. *Hop:* Men heeft verkocht 100 z. 1860 van fr. 275 a 300.
HAMBURG, 28 Sept. *Koffij*: Het artikel was in de laatste acht dagen stil, doch met het oog op de kleine toevoeren, die te wachten zijn, bleven de houders vast op hunne vorderingen en de verkoopen bestonden uit 2000 b. Rio en Santos van 6¼ a 7 sch., 2000 b. Domingo van 6 9/16 a 6⅞ sch., 2000 b. Laguayra van 7 a 8 sch. en 1000 b. Constance van 6¾ a 7¼ sch. — *Ruwe Suiker* bijna onveranderd; geraffineerde vast. — *Rijst* stil doch zeer vast. — *Katoen* zonder prijsverandering, 1000 p. Noord-Amerik. werden afgedaan van 5¼ a 6¾ sch. — *Huiden* te hoog gehouden. Sedert 8 dagen zijn verkocht ca. 3000 stuks gez. Rio-Grande en ca. 1000 stuks Punta Arenas. — *Verfhout* met weinig aftrek, Blauwhout tot 3 mb. 10 aan de markt. — *Specerijen*: Foelie en Noten lager; Nagelen iets hooger gehouden; Peper en Piment prijhoudend. — *Krenten* flaauw. — In *Honig* bepaalde zich de omzet tot ca. 40000 ℔ Havana, uit de eerste hand tot geheimen prijs. — *Lijnolie* slapper, loco 21⅛, pr. Oct. 21. — *Granen* vast; Tarwe in loco en op levering 2 a 3 rd. hooger en laatst betaald voor 118, 119, ℔ beneden Elve 155 a 160 rd., 125, 126 ℔ Eider 180 rd., 128 ℔ Sleeswijk 182 rd. en 124 ℔ Saal 188 rd.
DANTZIG, 26 Sept. Voor Tarwe was heden meer kooplust; de verkoopen bestonden uit 220 lasten, over het algemeen tot betere prijzen; voor oude waar werd 10 fl. hooger betaald.
CALCUTTA, 22 Aug. *Indigo:* De oogst wordt thans niet hooger geraamd dan op 104 a 106,000 maunds, doch bij voortdurend gunstig weder is het onwaarschijnlijk, dat de opbrengst deze cijfers zal te boven gaan. — *Salpeter* prijshoudend doch met zeer beperkten omzet. — *Suiker:* Benares ondervond eene prijsverlaging van ca. 4 annas; er is nagenoeg geen vraag. — *Rijst*: Tafelsoorten nominaal onveranderd, Ballam en Moogby, ca. 1½ anna lager. — *Lijnzaad* goed prijsh. — *Vrachten* stil, naar Londen £ 2.5 a 2.10. — *Wisselkoers* 2 sh, ⅜ a 2 sh. ½.
BATAVIA, 7 Aug. *Koffij*. Java geldt *f* 35.25, afdoeningen werden niet bekend; slechts 400 pic. Padang werden a *f* 35 gedaan; te Samarang hadden enkele omzettingen plaats a *f* 35. De stemming blijft vrij gunstig, ofschoon de prijzen hoog zijn. — Voor *Suiker* waren de vorige prijzen niet meer te bedingen, en wordt voor N°. 16 slechts *f* 15.50 à 15.75 geboden; op de kustplaatsen wordt nog *f* 16 voor N°. 16 op levering gecontracteerd. — *Rijst* vrij gezocht; onderscheidene afdoeningen hadden plaats van *f* 128 à 175; de prijzen zijn thans als volgt aan te nemen: voor mooi blank en grof 1ste soort *f* 150 à 170, voor blank met gebroken 2de soort *f* 130 a 145, en voor carga *f* 110 à 125. — *Arak* lager aangeboden, en met *f* 40 en 45 betaald. — *Bindrotting* werd met *f* 7.50 à 9 betaald. — *Cubeben* te Samarang a *f* 80 afgedaan. — *Gom d'amar*, ruim 11 a 1200 pic. werden tot prijzen van *f* 24 à 24.50 verhandeld. — *Gom Elastiek* hooger en van *f* 105 tot 112 heeft men successivelijk 700 pic. verkocht. — *Huiden*, mooije soorten schaars, zoodat slechts 300 stuks buffelhuiden a *f* 3.75 afgedaan werden. — *Indigo*, prima kwaliteit bedong *f* 4.10 à 4.15. — Van *Notenmuscaat* werden 50 pic. 1ste soort Bencoelen tot 90 à 95 verkocht. — *Peper*, circa 150 picols zwarte Lampongs hebben *f* 21 opgebragt.
INVOERARTIKELEN: Manufacturen flaauw, Holl. Madapollams zijn niet dan tot verliesgevende prijzen te realiseren; de genoteerde prijzen van *f* 5.15 voor de 5/4, *f* 6.20 à 6.30 voor de 6/4 en *f* 7.25 à 7.30 voor de 7/4 zijn voor het oogenblik als nominaal te beschouwen, en zoude men om te verkoopen ca. 10 à 15 c. lager moeten toelaten, tot welke prijzen dan ook reeds enkele verkoopen plaats vonden. Van Holl. ruwe Calicots hebben echter betrekkelijk weinig aanvoeren plaats; voor de 5/4 is te bedingen *f* 5.15; 6/4 *f* 6.30 en 7/4 *f* 6.75. Holl. Drills blijven nog steeds zeer gewild, mits zware kwaliteit. *Metalen* zonder noemenswaardige verandering. Zweedsch IJzer *f* 11.50 à 12. — *Boter*: tot *f* 13 is slechts puike kwaliteit te plaatsen. — *Kaas* zeer gewild.
Wisselkoers. Op Nederland 6/m. 102 pCt. *Vrachten* iets flaauwer. De volgende bevrachtingen hadden plaats: naar Nederland: *Mary en Hillegonda* a *f* 90 voor eene volle lading Koffij van Padang naar Rotterdam; *Baron van Hardenbroek* a *f* 75 voor Suiker, *f* 80 voor Koffij, Huiden en Indigo, naar Amsterdam; *Duiveland* a *f* 75 voor Suiker, *f* 80 voor Koffij en Huiden naar Rotterdam; deze drie bevrachtingen zijn door de Factorij der N. H. M. gedaan. *Christiaan Louis* a *f* 65 voor Rijst, *f* 70 voor Koffij en *f* 80 voor Thee enz. naar Amsterdam; *Batavia* a *f* 80 voor Koffij en Suiker naar Amsterdam; het Zweedsche schip *Cecilia* a *f* 70 voor Suiker, *f* 65 voor Rijst en *f* 80 voor ligte goederen naar Amsterdam en *Brigitte Melchior* a *f* 80 voor Arak, *f* 70 voor Suiker en *f* 65 voor Rijst naar Rotterdam
BATAVIA, 11 Augustus. Sedert het vertrek der mailboot op 8 dezer hebben de volgende transactiën plaats gevonden; 5000 picols *Suiker* op levering te Soerabaija verkocht a *f* 16 per picol voor N°. 16; 5500 pic. dito alhier afgedaan a 16 voor N°. 16; 3000 pic. dito leverbaar te Passaroeang a *f* 16,25 voor N°. 16. — *Gom Elastiek* a *f* 112 per pic. verkocht. — *Gom Damar* a *f* 24 per pic., — Benkoelen zwarte *Peper* a *f* 22 per pic. verkocht. — *Vrachten*: Bevracht, de Holland, 544 ton, a *f* 70 per last voor Suiker en Koffij, te Soerabaija en alhier te laden naar Amsterdam; Henriette en Geertruida, 388 ton, *f* 70 voor Suiker en Koffij, *f* 80 voor Huiden en Cubeben, en *f* 90 voor Indigo, van Samarang naar Amsterdam. — *Wisselkoers*: Volgens bekendmaking van den directeur van financien, gedateerd 7 dezer, is de afgifte van Wissels op het ministerie voorloopig gestaakt. Wisselkoers op Holland 6/m. dato *f* 100 a 100.50 pCt. nominaal; op Holland 30 dagen zigt 100 a 100½ pCt. afgedaan; op Engeland 6 m. zigt *f* 11,55 a 11,65 per £ afgedaan; op Calcutta *f* 121,75 per 100 Cos. Rop. afgedaan. De N. H. M. trekt op Amsterdam à pari.
NB. 10 Aug. Het gouvernement trekt weder a pari.
De particuliere uitvoeren naar Nederland, gedurende de vorige maand bestonden uit het volgende:
Per *Johanna*: 5222 pic. Suiker, 136 pic. Koffij, 1080 pic. Rijst, 100 pic. Rotting, 6677 st. Huiden, 130 pic. Gom-Elastiek. 75/2 l. Arak, 273 pic. Gom d'Amar, 32,413 ℔ Indigo, 5 pic. Notenmuscaat, 1 pic. Foelie, 1222 pic. Tabak, 200 pic. Was.
Per *Koning en Vaderland*: 2000 pic. Suiker, 732 pic. Koffij, 1500 pic. Rijst, 85 pic. Rotting, 36 l. Arak, 150 pic. Gom d'Amar, 1389 pic. Tabak.
Per *Estafette*: 2420 pic. Suiker, 54 pic. Rotting, 27 l. Arak, 1613 pic. Tabak.
Per *Juno*: 2501 pic. Suiker, 1000 st. Huiden, 12,634 ℔ Indigo, 676 pic. Tabak.
Per *Pauline*: 5824 pic. Suiker, 47 pic. Rotting, 4030 pic. Tabak.
Per *de Zwijger*: 5373 pic. Suiker, 50 pic. Rotting, 2876 pic. Tabak, 200 pic. Sapanhout, 920 pic. Tin.
SOERABAYA, 31 Julij. UITVOER-ARTIKELEN. Niettegenstaande de politieke gezigteinder in Europa steeds duister blijft, schijnt men over het algemeen meer vertrouwen in de toekomst te hebben, ten blijke waarvan ruime afdoeningen van onze Stapel-artikelen kunnen strekken. *Arak* blijft a *f* 40 te koop en geniet weinig attentie. Voor 200 legg. Alcohol voor het Noorden van Europa werd *f* 80 op levering binnen twee maanden besteed. — *Bindrotting* is ruim ter markt en geldt *f* 7 a 8 bij partij en *f* 8 a 9 bij kleinigheden voor scheepsgarnering, n. kwal. — *Huiden* blijven zeer gezocht en zijn moeijelijk verkrijgbaar. Voor goede Koehuiden werd *f* 46 a 47 per pic. besteed. — *Koffij* zonder voorraad en zonder omzettingen. — *Peper*, lange is thans buiten saizoen en uiterst schaarsch. Voor uitvoer naar Singapore werd *f* 16 voor kleinigheden besteed. De houders vragen thans echter meer. — *Rijst* komt nu ruim ter markt en is overvloedig in het binnenland. De prijzen hebben evenwel weinig verandering ondergaan. De volgende afdoeningen vonden in dit artikel plaats: 400 coyangs witte Carga a *f* 140 en 600 coy. dito a *f* 145, beide partijen inclusive dubbele zakken en voor het eiland Banca; voorts 1000 coy. ord. Carga met veel paddy van *f* 105 a 115 voor Holland. Men ziet nu eene daling te gemoet zoodra er noemenswaardige voorraad van dit graan ter markt is. — *Suiker* ondervond in de laatste dagen veel navraag, zoo voor disponible als voor product op levering en werden in den loop dezer maand de volgende transactien tot stand gebragt: 600 pic. hooge Nos. a *f* 16.50 en 4000 pic. idem a *f* 17, alles grof stoom voor de Golf van Perzie, 10,000 pic. Madura Suiker a *f* 16⅜, hier leverbaar; 7000 pic. a *f* 16.25 idem, 3000 pic. a *f* 15⅞ N°. 10—14 idem, 12,000 pic. a *f* 16.25 idem, 11,000 pic. a *f* 16 idem, 8000 pic. a *f* 16 gedeeltelijk hier en te Probolingo. Tot *f* 16 schijnen thans weinig liefhebbers ter markt te zijn, terwijl men bespeuren kan dat belangrijke orders tot *f* 15.50 en 15.75 aanwezig zijn, waartoe de houders vooreerst niet los willen laten. — *Tabak* zonder bekende afdoeningen. Het product van den oogst van 1859 is nu bijkans geheel voor plantersrekening verscheept.
INVOER-ARTIKELEN. Calicots en Madapollams genieten thans weinig attentie en werden, vooral de laatste, in enkele gevallen tot belangrijk verlaagde prijzen van de hand gezet. 6/4 ruwe zijn weinig ter markt en eenige centen vooruitgegaan. Heden noteren wij: 5/4 witte *f* 5.20 a 5.30 6/4 dito *f* 6.50 a 6.60, 7/4 dito *f* 7.55 a 7.65, 8/4 dito *f* 7.90 a 8.10, 5/4 ruwe *f* 5.15 a 5.25, 6/4 dito *f* 6.40 a 6.55, 7/4 dito *f* 6.70 a 6.75, op tijd. Voor 5/4, 6/4 en 7/4 ruwe werd op kort *f* 4.95, 6.75 en 6.40 aangenomen. Hollandsche Shirtings blijven in de lusteloosheid der Calicots deelen. Voor goede zware Holl. Drills blijft *f* 8 te bedingen; ligtere doeksoorten en Eng. fabrikaat blijven echter in eene lustelooze positie verkeeren. Cambrics genieten steeds vraag in de goede soorten, maar zijn uiterst stil in de ligtere kwal. Oogjesgoed werd geassorteerd in 5/4 breedte tot *f* 9 voor goede kwal. afgedaan, terwijl voor 4/4 thans moeijelijk *f* 8 te maken is. Dimets mede met aanvoeren en moet vrij goede soort tot *f* 7.50 afgedaan zijn. Tafelgoed werd mede ter markt gebragt en van *f* 35 a 36.50 verhandeld, de behoefte is op het oogenblik bevredigd. Molton Dekens met grooten voorraad en in 8/4 breedte van *f* 0.70 tot 1.15 en in 10/4 van *f* 1.50 a 1.60 naar de soort omgezet. Batikgoederen gaan in de gewilde soorten tot remunerative prijzen grif van de hand. — *Metalen*: Zweedsch IJzer is bij kleine partijen tot *f* 12 verkrijgbaar. Bladkoper met ruimen voorraad en weinig aftrek tot *f* 130 voor best Holl. — *Provisien:* Boter ruim voorhanden. Voor het meest gewilde merk van der Leeuw is *f* 14 moeijelijk te maken, terwijl andere van *f* 12.50 a 13 afgedaan werden. Kaas zonder veel attentie op het moment en door sommige houders tot *f* 3 in de markt geforceerd; wij noteren *f* 4 tot 4.50 voor goede soort zoo niet hooger. Hammen tot *f* 8 verkrijgbaar. Spek ontbreekt en zou stellig *f* 90 tot 95 per vat halen. Holl. Meel met voorraad en tot *f* 33 aangeboden. Verduurzaamde Levensmiddelen zonder noemenswaardige verandering en met 30 a 35 pCt. avans te plaatsen. — *Wisselkoersen:* Sommige huizen konden belangrijke montanten kort voor het vertrek der laatste mail tot 100½ pCt. plaatsen en men had veel moeite tot 101 pCt. teregt te komen, toen het gouvernement eensklaps, op 17 dezer, wissels op het Ministerie van Kolonien tot 102 pCt. aanbood. De particuliere trekkers leden daar-

door een groot nadeel, doch moesten volgen en tot dien koers afgeven. Er is intusschen weinig papier ter markt en zoo wij goed onderrigt zijn moeten noemenswaardige bedragen nog tot 101 pCt. omgezet zijn. Op Engeland 6 maanden na zigt werd a ƒ 11.40 getrokken. — *Vrachten:* Daar de thans afgevoerd wordende Suiker voor het meerendeel aan het gouvernement geleverd wordt en het product van den laatsten oogst totaal opgeruimd is, bestond weinig behoefte aan scheepsruimte. Het gevolg daarvan was eene verflaauwing der vrachten, welke thans naar Holland niet hooger aangenomen kunnen worden dan ƒ 70 nom. voor Suiker, biedende men niet meer dan ƒ 65 a 67.50.

FOOCHOW-FOO, 1 Aug. *Thee* was sedert de vorige mail levendig begeerd, vooral goede en fijne Congo voor Engeland; de prijzen zijn 2 a 3 ts. hooger. Oolong zeer weinig aangebragt; 16/m. kn. en 15/m. halve kn. Congo bedongen ts. 19 a 24 voor gem. a middel, in het geheel werden dit saisoen 165/m. kn. gecontracteerd, tegen 110/m. dito in A°. P°. Van Oolong 21/m. kn. goede kwal. tot ts. 27 a 28, 73/m. halve kn. dit saisoen geplaatst, 2500 kn. Souchon bedongen ts. 22½ a 40, 17,500 kn. dit saisoen gedaan. De onverkochte voorraad bedraagt 22/m. kn. Congo, 5/m. kn. Souchon, 700 kn. Pecco, 10/m. halve kn. Oolong, en 2200 kn. Scented thee.

Scheepstijdingen.

BINNENGEKOMEN.

TEXEL, 29 Sept.; Stad Enschedé, Niggebrugge, Dundee.- Alert, S., Hull.- Clemence, Habben, Riga. (Benevens de schepen per telegraaf gemeld).

VLIE, 27 Sept.; Geziena, van Sluis, Gothenburg.-Amsterdam, S., Hamburg.

HELVOETSLUIS, 29 Sept.; Hermann, Kühlmann, Callao, l. v. Brouwershaven. - Charlotte, Humphrey, Lybster. - Queen of the Tyne, Williamsen, Newc. - Lady Mary, Waters, id., het laatste lek, met schade aan den boeg, boegspriet, enz., wegens aanzeiling. - Gesina, Post, Riga. - Jantje Berg, van Driesten, id. - Norma, Plambeck, Lubeck.

BRIELLE, 29 Sept.; Johanna, Sanders, Wick.

HAMBURG, 28 Sept.; Stoomvaart, S., Amst.

Bij KOPENHAGEN, 27 Sept; Adriana Sophia, v. Slooten Rigan, Maas. - Paulina, Bradheering, id. n, Schiedam.

ELSENEUR, 26 Sept.; Meika Jacoba, Wielema, Riga n. Koogerpolder. - Weltevreden, Kieft, Amst. n. Memel.

LIBAU, 18 Sept.; Marius, Hemmes, Schiedam.

KIEL, 27 Sept.; Margaretha Gesiena, de Grooth, Riga.

LONDEN, 27 Sept.; Circassian, Lemaitre, Rott. — 28 Sept.; Concordia, S., id.

HOLYHEAD, 27 Sept.: Earl Grey, Collins, Liverpool n. Dordt.

BORDEAUX, 27 Sept.; Ondine, S., Amst. - Bordeaux, S, Rott.

ST. THOMAS, 28 Aug; Wega, Huun, Amst.

PORTO CABELLO, 26 Aug.; Zeester, Zoetelief, Amst.

SURINAME, 28 Aug; Zr. Ms. schroefstoomflotillevaartuig Hector, luit. v. d. Haak, Texel.

IQUIQUE, 22 Julij; Geert Herwig, Pik, Cerro Azul.

BATAVIA, 28 Julij; Josepha Louisa, Muysson, Newc. — 8 Aug.; Sooloo, v. d. Meulen, Shanghae.

BATAVIA, 28 Julij; Zaanstroom, Schaap, Tjilatjap. - Hollandia, Wap, Patjitan. — 31 Aug.; Kandanghauer, Zeelt, Soerabaya, 5 Aug. n. Amst. vertrokken. — 4 Aug.; Willem Daniel, de Meester, 8 Aug. n. Amst. vertrokken. — Johanna Maria Christina, Gorter, Singapore. — 8 Aug.; Soolo, van der Meulen, Shanghae. - Bantam, v. d. Bolck, Tagal. - Wassenaar, Hofstee, Soerabaya.

TJILATJAP, 12 Julij; Gouverneur van Swieten, v. d. Harst, Soerabaya.

SOERABAYA, 14 Julij: Helmers, Messen, Macassar. - Philip van Marnix, Duinker, Bat. — Jhr. Mr. van der Wall van Pettershoek, Lammerts, id. — Kinderdijk, Zwanenburg, Samarang. — 25 Julij; Abel Tasman, Rijken, Bat. - Nicot, Amesz, Panaroekan. — 26 Aug.; Jacob, Börger, Bat. - Allegonda Jacoba, Deurholt, Amboina. — 28 Aug.; Nova Zembla, Hordijk, Bat. — 31 Julij; Hercules, Siedenburg, id. — 2 Aug.; Elisabeth, Veenstra, id. - Loevestein, Vonk, id.

PASSAROEANG, 23 Julij; Baron v. Pallandt v. Roosendaal, Hoogenstraten, Samarang.

PEKALONGAN, 2 Aug.; Baron van Hardenbroek, Henny, Bat.

SAMARANG, 23 Julij; Eiesbosch, Mugge, Bat., op 31 dito n. Passaroeang vertr. — 28 Julij; Maria Veronica Mulder, id. — 1 Aug.; 6 Gezusters, Rutgers, Passaroeang. - Hercules, Detering, Soerabaya. - Kijkduin, Oldendorp, id.

STRAAT SUNDA, 23 Julij; Barend Willem, Retgers, Bat. n. Amst. — 9 Aug; Maria Elisa, v. d. Putte, Amst. n. Bat.

MACASSAR, 19 Junij; Adriana Jacoba, Dethmers, Soerabaya.

SHANGHAE, 18 Julij; Elisabeth, Janus, Toulon. — 31 Julij; Stad Enschedé, Noordhoek Hegt, Hongkong.

HONGKONG, 30 Julij; Catherina, Hansen, Newc. — 3 Aug.; de Zwerver, Franzen, Cardif.

BATAVIA, 21 Julij; Straat Bali, Schol, Amst. - Zeemeeuw, Kaiser, id. — 23 Julij; Resident van Son, van der Hoff, Singapore. - Isaac da Costa, Löschen, id. — 28 Julij; Batavia, Borchers, Amst. — 1 Aug.; Amicitia, Gaaff, Macao. — 2 Aug., Amsterdam, Wedemeijer, Amst.

SAMARANG, 13 Julij; Vijf Vrienden, Johan, Rott. — 23 Julij; Julie Claire, v. Oosteroom, Macao. — 29 Julij; Henriette Geertruida, de Boer, Amst.

SOERABAYA, 12 Julij; Wilhelmina, Blekking, Rott. — 19 Julij; Holland, Auffmorth, Amst. — 25 Julij; Gerardus Jacobus, Kilian, China.

UITGEZEILD.

TEXEL, 29 Sept.; Mary en Jane, Allen, Londen.-Alida, Nagel, Liverpool.- 2 Gezusters, de Jong, Yarmouth. (Benevens de schepen per telegraaf gemeld).

VLIE, 27 Sept.; Zwaantje Groenendal, Rasker, Newc. - Jonker van Slochteren, Prak, Helsingb. - Maria en Fanny, Unger, Frederikstad. - Hendrika, de Jong, Osterrisöer. - Familien, Hasander, Burgsvick.

HELVOETSLUIS, 29 Sept.; Thetis, de Zeeuw Bagges, Villanova. - Holyrood, S., Leith. - Eclipse, Davies, Newc. - Laetitia, Long, id. - John, Clarck, id. - Maasstroom, S., Hamburg. - Europa, Permien, Avontuur.

BRIELLE, 29 Sept.; Cologne, S., Londen. - Aurora, S., id. - Dryden, Brothericks, Newc. - Mystere, Lamien, Sunderland. - Tetta Margaretha, Buss, Bremen. - Maria Theresia, Schwede, Avontuur.

BROUWERSHAVEN, 29 Sept.; Stad Dordrecht, S., Londen.

CUXHAVEN, 28 Sept.; Frau Catharina, Köster, Amst.

VALPARAISO, 3 Aug.; Themis, Schutte, Montevideo. — 9 Aug.; Australie, Jansen, Tomi.

BATAVIA, 24 Julij; 2 Gezusters, Keuzekamp, Soerab. — 28 Julij; Watergeus, Giezen, id. - Ida, Söderberg, id. — 29 Julij; Condor, Barbe, Samarang. — 31 Julij; Jacqueline en Elise, Krukkenberg, Panaroekan. — 3 Aug.; Straat Baly, Scholl, Soerabaya. — 5 Aug.; Margaretha Simonetta, Hoffmann, Amst. 7 Aug.; Cecilia, Brouham, Nederland. — 8 Aug.; Thielingsie, Ouwehand, Soerabaya. — 9 Aug.; Resident van Son, van der Hoff, Tagal. - Pauline, Post, Middelburg. — 10 Aug.; Zeemeeuw, Kayser, Samarang. - Mr. Isaac de Costa, Löschen, Patjitan.

SHANGHAE, 18 Julij; 2 Jeannes, v. d. Wint, Hongk. — 25 Julij, Prinses Charlotte, Hille, Kanagawa.

SAMARANG, 2 Aug.; Julie Claire, v. Oosteroom, Soerabaya.

SINGAPORE, 15 Aug.; Otto, Rotgans, Bat. — 17 Aug.; de Zwaan, von Hemert, id.

BATAVIA, 22 Julij; Johanna Christina, de Boer, Nederl. - Barend Willem, Retgers, id. — 23 Julij; Shanghae, Utermark, id. — 29 Julij; Baron van Hardenbroek, Henny, id. — 31 Julij; President Plate, Harten, Rott. (1 Aug. Straat Sunda gepasseerd). — 1 Aug.; Mary en Hillegonda, Bouman, Ned. — 2 Aug.; Mercator, v. d. Wouden, Schied. — 3 Aug.; Oscar I, Clase, Nederl. - Birgitte Melchior, Harboe, id. — 4 Aug.; Jan van Brakel, Verhey, id.

SOERABAYA, 15 Julij; Guinea, van Boven Fagg, Nederland. — 16 Julij; Nicot, Amesz, id., via Panaroekan. — 23 Julij; Kandanghauer, Zeelt, id. via Batavia. — 24 Julij; Paulina, Post, id. - Jhr. Mr. v. d. Wall v. Puttershoek, Lammerts, id., via Sumanap en Tjilatjap. — 26 Julij; Hercules, Detering, id., via Samarang en Batavia. — 27 Julij; Koningin der Nederlanden, Lewis, id., via Samarang.

CHERIBON, 14 Julij; Margaretha Simonetta, Hoffman, Nederl. via Bat.

PROBOLINGO, 12 Julij; Johanna Christina, de Boer, Nederl. via Bat.

TJILATJAP, 8 Julij; Willem en Carel, Steenveld, Amst. — 22 Julij; Martha en Jacoba, de Vries, id.

PANAROEKAN, 30 Junij; de Zwijger, Hoogland, Nederland.

WIJNKOOPSBAAI, 17 Julij; Schoon Verbond, Borchers, Amst.

DOORGEZEILD.

STRAAT SUNDA, 20 Julij; de Zwaan, van Hemert, Sunderland n. Singapore.

Rivierberigten.

IN LADING LIGGENDE SCHEPEN:

V. d. Schans, Rijn, n. Dusseldorp en Neuss. - J. Boers, 3 Gebroeders, n. Urdingen. - W. Brugman, Niederrhein N°. 7, n. Dusseldorp en Duisburg. - W. Rippert, Mannheim, n. Mannheim. - G. Bouwmeester, Wilhelmina, n. Wezel.- H. Felten, Cöln N°. 22, n. Keulen. - A. Joosten, Frankfort N°. 22, n. Frankfort. - J. B. Mundschenk, Georg Washington, Frankfort en Bieberich. - G. J. Andres, Maintz N°. 2, n. Mainz. - J. Urmetzer, St. Nicolas, n. Keulen. - N. Noll, Hoffnung, n. Coblenz. - S. H Hartman, Hoffnung, Ludwigshaven, Manheim en Heilbron.

ARNHEM, 29 Sept. Rijnhoogte 2 el 5 p. 8 d., gev. 6 d.

KEULEN, 29 Sept. Rijnhoogte 11 vt. 6 d. Keulsch (11 vt. 1 d. Rijnl.)

Carga-Lijsten.

AMSTERDAM.

PETERSBURG, Cycloop, S., 219 b. Veeren, H. F. G. Kratzenstein; 124 b. Veeren, 15 b. Pennen, Gebr. Peters; 50 v. Potasch, L. Hoyack en C°.; 3 v. Vischlijm, G. A. Kramer; 508 tz. Lijnzaad, Order.

ARCHANGEL, Clasina Aidina, Wirtjes: 1775 tz. Lijnzaad, G. Fikenscher,

BREMEN, Eltina, Dost: 12,000 st. Duigen, R. P. Regtdoorzee; 331 st Roodhout, 50 z. Coquillos, Order.

SANTA CRUZ, Landwührden, Mulder: 1 lading Mahonyhout, Order.

Aangekomen Passagiers.

Van PADANG, per Elise Henriette, kapt. Deterding: J. B. A. Brunstede, Echtgenoote en Bediende; F. R. Schenk van Smitsberg, 2 Kinderen en 1 Jav. Bediende.

ADVERTENTIEN.

OPENBARE VERKOOPING TE SCHIEDAM,

op Woensdag 3 October 1860, des Namiddags ten 1 Ure, binnen de Koopmansbeurs, van:

Ca. 85 Last GARST.

meer en minder door Zeewater beschadigd, aangebragt van Libau per het Schip *Christina Jantina*, Kapitein J. R. DOOD, liggende in Ligters.

Nader onderrigt te bekomen bij den Makelaar P. GOETZEE, te Schiedam en bij SCHADEE EN C°., te Rotterdam. (16640)

GRAND TREATRE DES VARIÉTÉS, in de Amstelstraat. Maandag 1 Oct. Eene 19de opvoering van: *De Nalatenschap van Dr. Faust of de zes Talismans*, nieuw tooverkluchtspel in 3 bedr. (14 tafer.). met zang en dans naar het Engelsch met nieuwe Decoratien, enz.

Entrée 75 Cents in vertering. (Aanv. 8 ure.)

A. VAN LIER Jz.

Verwacht Dingsdag 2 October: Afscheids-Voorstelling der Chinesche, Amerikaansche en Engelsche Artisten van het Théâtre Chinois en de Alhambra-Salon.

FRANSCHE BRIEVEN.

PARIJS, 27 September 1860.

Al dieper en dieper in droefgeestigheid en modder wegzinkende, wandelde ik over de Boulevards.

Gij weet misschien of misschien weet gij het ook niet, dat, zoodra het langer dan een dag regent, ieder bewoner der goede stad van Parijs, die zich niet in het bezit van een rijtuig verheugen mag, noodwendig tot de klasse der amphibien behoort, daar hij zich zoowel over den asphalt als door de in modder opgeloste gemacadamiseerde straten bewegen moet.

In zwaarmoedige stemming wandelde ik dus over de Boulevards; de gedachte: „Wat zal ik ditmaal den lezers en lezeressen van het *Handelsblad* mededeelen," hield mij meer bezig en kwelde mij heviger dan wind en regen; de voddenraper, die met zijn mand op den rug en zijn stok, aan het eind waarvan zich een spijker bevindt, in de hand, daar voor mij uitgaat, zoekt met niet meer inspanning naar snippers papier, stukjes glas, vodden en dergelijken buit in een of anderen puinhoop, welken hij om- en omwoelt, dan ik zocht en wroette naar nieuwtjes in mijn brein. Vruchteloos echter beproefde ik hart en nieren (vergeef mij, waarde lezer, wanneer ik door onbekendheid met de ontleedkunde, den zetel der nieuwtjes misschien minder juist aanduid) vruchteloos, zeg ik, beproefde ik hart en nieren; er wilde mij maar niets te binnen schieten; vruchteloos sloeg ik den blik naar „boven," van waar in Parijs alle ingevingen komen, ik zag niets dan het binnenwerk mijner parapluie, en regts en links van mij regen en wind!

Welk een vreeselijke storm heeft er dezer dagen gewoed; de dakpannen vielen als dorre bladeren op de straten neder; de schoorsteenen waggelden niet meer of minder alsof zij Italiaansche troonen waren.

Waarschijnlijk zal het u bekend zijn dat deze storm oorzaak is geweest, dat de keizer en de keizerin, die van Algiers terugkeerden, zich genoodzaakt hebben gezien in plaats van te Marseille te Port-Vendée binnen te loopen. De feesten te Algiers zijn zeer prachtig en schitterend geweest, en de bevolking legde veel geestdrift aan den dag. Ik was er wel niet bij en kan dus niet als „ooggetuige" bij u gelden, maar mijn (en ook uw) vriend Dumartin ontbrak evenmin in Algiers en in de woestijn van Mitidja als op de gletschers van den Mont-Blanc.

„De tournooispelen, de spiegelgevechten, de vogeljagten, de Razzia" (uit scherts) zoo verhaalt hij mij, „waren meer dan luisterrijk geweest. Nu valt het wel niet te ontkennen dat men eigenlijk uit hoofde van den kruiddamp en het stof niets kon zien, maar niettemin was het overheerlijk, en toen de Arabische hengsten, kameelen, ossen en ander viervoetig gedierte over de vlakte draafden, om H.H. M.M. te huldigen, toen zag ik.... toen gevoelde ik mij trotsch een Franschman te zijn." Maar mijn waarde Heer Dumartin, laat in het vervolg die phrase aan den officiëlen *Moniteur* over en ga voort met uw verhaal. „En dan de *Diffa* (het feestmaal). Chevet, Véfour, hoe zeer zijt gij overtroffen! 500 hamels door Arabische kunstenaren in het edele vak der kookkunst op een prik gebraden, werden op groote schalen, in hunne natuurlijke houding, met kop en pooten opgedragen, en dat H.H. M.M. er zich niet van bedienden, is waarschijnlijk daaraan toe te schrijven, dat H.H. M.M. geen honger hadden, hetgeen weder als een gevolg moet beschouwd worden daarvan dat H.H. M.M. zeer verheugd waren, want ook de vreugde kan verzadigen, en waarvan de oorzaak dus niet, zoo als booze tongen het willen doen voorkomen, gelegen is in de omstandigheid dat H.H. M.M. niet op een, op dergelijke manier toebereiden hamel gesteld waren. Ik — ik Dumartin — heb met eigene oogen gezien hoe een Arabier uit aanmerking der hooge bestemming van den hamel, met zijn eengeboren zakdoek, het niets ontziende stof dat ook op het gebraad in overvloed nederviel, zorgvuldig afveegde. Dat de Kabijlen bovendien liever de hand der keizerin dan die des keizers kusten, is niets dan laster en een verzinsel van Belgische, Duitsche en andere bladen, welke eene coalitie trachten in het leven te roepen." Kortom, Dumartin verzekert....

Doch daar ben ik van den modder der gemacadamiseerde Boulevards in het zand der Sahara-woestijn geraakt; spoedig dus naar Parijs terug! Ik wandelde dus over de Boulevards; eensklaps hield ik stand; was het eene ingeving, was het een werk der Voorzienigheid, die, volgens de verzekering van den *Moniteur*, tegenwoordig weder in Frankrijk eene zoo voorname rol speelt; eensklaps hield ik stand voor de glazen van een boekverkoopers-winkel, en mijn oog viel op de

„Gedenkschriften van den. . . ."

Neen; dat overtreft alle verbeelding. Ik was van gedachte dat door de „Gedenkschriften van Garibaldi" (van Alexandre Dumas, die door den dictator onlangs benoemd is tot conservator der musea van Napels) door de „Gedenkschriften van Rigolboche," door de „Gedenkschriften van Leotard" en dergelijken, reeds alles in dit genre geleverd was, wat men zich maar met eenige mogelijkheid kon voorstellen. Doch ik had mij bedrogen, want thans las ik het opschrift:

„Gedenkschriften van den Hippopotamus."

Gij zult met met mij bekennen, dat deze titel allen menschelijke verwachtingen overtreft! Het boekje, versierd met het portret van den schrijver, te koopen, het te openen, het te doorbladeren, was het werk van een oogenblik en duurde nauwelijks zoo lang als de verovering van Sicilie door Garibaldi.

Toevallig sla ik blz. 97 op. „Zoo waar als ik Hippopotamus heet, lees ik daar, de mensch is een vreemd soort van dier en niets is bespottelijker dan zijne kleeding. Daar ik nu eenmaal besloten had mij in de wereld te begeven, en mijne afkomst eer wilde aandoen, zoo zag ik mij wel genoodzaakt, mij die insgelijks aan te schaffen. Ik — ik verzoek u niet te vergeten, dat het de hippopotamus is die spreekt, — ik trad een magazijn van gemaakte heeren-kleedingstukken binnen. Men paste mij een broek aan; ik kon er niet in."

— Hij is van boven toch nog al vrij wijd, sprak de winkelbediende. Ja, maar van onderen is hij te naauw. — Dat is thans de mode, was het antwoord.

Daarop paste ik een rok. Ook van dit stuk waren de armen van boven veel te wijd en van onderen bespottelijk naauw. Dat is thans de mode, duwde mij de winkelbediende andermaal toe; dat noemt men „Gigots" Mijnheer!

Van het kleedingmagazijn begaf ik mij naar een hoedenwinkel. „Verlangt Mijnheer een hoed met een platten of een gebogenen rand, een hoed met eenen hoogen of lagen bol?" — Geef er mij een naar den laatsten smaak.

— Daar is eene hooge, dat is de mode van voor acht dagen; daar hebt gij een lagen, zoo als die voor drie dagen gedragen werd. Daar is een hoed met een platten rand „à capsules," dat was eergisteren mode. Hier hebt gij die van daag mode zijn; zeer laag met omgebogen rand, en daar hebt gij de modellen voor morgen, heel hoog met platten rand."

„Ik — dat wil zeggen de Hippotamus, — haalde mijn horologie voor den dag en zeide: „Welnu! geef mij een hoed naar de mode van 12 ure 25 minuten en met den smakeloozen kagchelpijp op het hoofd stapte ik den winkel uit."

De Hippotamus veroorlooft zich buitendien aanmerkingen op het toilet der dames. Maar wat weet een Nijlpaard van zulke dingen.

Hij meent, dat wat de kleederen der dames tegenwoordig in wijdte verliezen, zij het in de lengte dubbel winnen; dat men, wanneer men eene dame een kleed ten geschenke wil geven 35 el zijden stof noodig heeft, en dat de regering eene belasting behoorde te leggen op te lange kleederen, b. v. 3 frs. per jaar voor elke el goeds, die over den enkel komt. Doch genoeg van den hippopotamus, die mij zoo tamelijk begint te vervelen!

Dit laatste was er nog slechts toe noodig, om mij, daar ik mij buitendien toch in geene goede stemming bevond, geheel uit mijn humeur te brengen. Dat, lieve lezer en lezeres, zult gij ook reeds opgemerkt hebben, en heden misschien ontevreden het hoofd schudden. Luister daarom naar mij. „Hij die de meeste aardappelen eet," zeide eens een kostschoolhouder tot zijne kostleerlingen, „krijgt naderhand het grootste stuk vleesch." De knapen zetten zich met leeuwenmoed aan het werk, en legden eene ongeloofelijke hardnekkigheid aan den dag. „Wie uwer is verzadigd?" vroeg de kostschoolhouder op nieuw. En alle riepen, met eenparige stemmen: „Ik! ik! ik!"

„Welnu, zeide de schoolmonarch, dan hebt gij ook geene behoefte aan vleesch, en zullen wij dat dus voor morgen bewaren." En vraagt ge mij naar de moraal dezer geschiedenis, dan antwoord ik u, dat ik vermoed dat gij verzadigd zijt van de aardappelen, die ik u heden heb voorgezet; het vleesch hebt gij dus een volgenden keer te wachten.

CONCERT EN TOONEELNIEUWS.

AMSTERDAM, Zondag 30 September.

STADS-SCHOUWBURG. Gisteren avond werd hier het geschiedkundig tooneelspel: *Maria van Zweden en Katharina Hertogin van Engeland* [illegible] eene tamelijk goed bezette zaal opgevoerd. Daar dit stuk op verschillende tooneelen herhaaldelijk is opgevoerd, kunnen wij het van algemeene bekendheid achten, waarom wij ons dan ook onthouden zullen er den inhoud van mede te deelen. De opvoering is, betrekkelijkerwijze, niet geheel zonder verdiensten te noemen. Op het ensemble zou nog al het een en ander af te dingen vallen, maar wij willen dit punt, voor den oogenblik althans, niet verder aanroeren, overtuigd als wij zijn, dat onze stem die eens roependen in de woestijn zou wezen. De hoofdvertooners: de Heer [illegible] Kistemaker, Wijnstok, Vos kweten zich verdienstelijk, en ook de [illegible] Roobol en Tjasink hebben ons wel voldaan. Mw. Coenen-van [illegible] heeft de rol van Katharina met gevoel en talent gespeeld; in meer dan een tooneel was haar spel uitmuntend te noemen. Ook Mw. [illegible] Rinkes kweet zich als Maria van Zweden met goed gevolg.

SALON DES VARIÉTÉS in de Nes. De Chinesche Prins en Prinses [illegible] Fou-Young, welke merkwaardige dwergen gedurende de kermis [illegible] de algemeene bewondering opwekten, hebben in de afgeloopen [illegible] een talrijk publiek naar dezen schouwburg gelokt. En waarlijk deze miniatuur menschen zijn een bezoek overwaardig. Niet alleen hunne kleinheid, die inderdaad alles overtreft wat men tot hiertoe in dit genre gezien heeft (want het is eene waarheid, dat de bekende dwerg Tom Thumb bij hen vergeleken een reus is), maar inzonderheid hun regelmatige ligchaamsbouw, de juiste verhouding hunner ledematen tot hun ligchaam, hun klein [illegible] enz., maakt hen belangwekkend. Hunne intellectuele ontwikkeling [illegible] overigens gelijken gang met die huns ligchaam gehouden te hebben. [illegible] belangrijkheid dezer voorstellingen worden bovendien verhoogd door de kunstverrigtingen der HH. Brian en Connelly, die gedurende de kermis [illegible] lokaal Frascati en den cirque van den Heer Wollschläger en thans [illegible] door hunne musicale intermezzo's het publiek niet weinig vermaken. [illegible] die een genoegelijken avond wil doorbrengen, verzuime niet een dezer voorstellingen bij te wonen, waartoe morgen avond nog gelegenheid [illegible]

Maandag jl. werd hier het blijspel: *De Boekhandelaar of het verloren Handschrift*, van den Heer M. H. Binger, met grooten bijval [illegible] Dit blijspel is niet, zoo als wij aanvankelijk dachten, nieuw, maar [illegible] vóór 25 jaren bij herhaling op den Stads-Schouwburg opgevoerd [illegible] bij de Heeren M. Westerman en Zn. voor rekening der stad in [illegible] gegeven.

SALON DES VARIETES in de Amstelstraat. *De Dochter van den [illegible] kant*, een melodrama in 3 bedrijven, hier in den loop der week opgevoerd, is de vrije vertaling (misschien wel wat al te vrije) van Schiller's [illegible] spel: *Kabale und Liebe* (bewerkt naar het Fransch door [illegible] W. P. Bangert). Wij betwijfelen zeer of Schiller's treurspel, dat [illegible] van gebreken is vrij te pleiten, door de groote veranderingen daarin [illegible] bragt, veel gewonnen heeft; wij voor ons hadden liever het oorspronkelijke behouden; de ontknooping van dit melodrama althans komt ons [illegible] voor. Ook doen de te overvloedige aardigheden van den kamerheer [illegible] Kalb, welke in de meest indrukwekkende scènes tot lagchen [illegible] deel aan de verschillende pathetische toestanden. De opvoering was [illegible] gens niet minder verdienstelijk dan gewoonlijk en de loffelijke [illegible] van Mw. Sablairolles, de Heeren van Ollefen, Morin, Bruyn, Vroom en van Biene werden door het telkenmale in grooten getale opgekomen publiek naar waarde erkend. Het komt ons evenwel voor, dat [illegible] noemde zijn rol wel wat chargeerde.

De vaudeville: *Ik eet bij mijne Moeder*, is een lief aardig stukje [illegible] door Mw. Sablairolles; de Heeren van Ollefen, Morin, enz. vlug [illegible] wordt afgespeeld.

GRAND THEATER in de Amstelstraat. *De Nalatenschap van Dr. Faust of de Zes Talismans*, schijnt voor de directie van dezen Schouwburg een [illegible] rijke erfenis te zijn; want nog steeds is deze nalatenschap een [illegible] die het publiek naar dit locaal lokt. De pracht der mise-en-scène, [illegible] de schoone decoratien en verdere theatrale toestel, de dansen, muziek [illegible] verwerven de luidste bijvalsbetuigingen der toeschouwers. Op morgen [illegible] wacht men eene 19de opvoering van dit toover-kluchtspel.

Zoo als wij reeds in een onzer vorige nommers gemeld hebben, [illegible] morgen de heropening plaats vinden van den vroegeren Vaudeville [illegible] çais, thans herdoopt in een Théâtre Français. Alsdan zal eene [illegible] comedie-vaudeville van den Heer Victorien Sardou: *Les Pattes de [illegible]* opgevoerd worden. De intrigue van dit even geestig als onderhoudend blijspel is met veel vernuft en groote vindingrijkheid uitgewerkt: [illegible] heeft voor haar huwelijk een brief geschreven, welken zij later verlangt te bekomen; deze brief is intusschen niet aan zijn adres bezorgd [illegible] maar in andere handen geraakt en gaat onophoudelijke rond, [illegible] menige verwarring en piquante scène ontstaan. Wij gelooven, dat [illegible] ook hier met bijval zal worden ontvangen.

In de zaal hebben eenige verbeteringen plaats gehad; de bediening [illegible] is zoodanig ingerigt als een gedistingueerd publiek zulks verwachten [illegible] de geheele onderneming schijnt op goede grondslagen te rusten en [illegible] kansen van welslagen aan te bieden.

Het personeel, dat morgen avond zal optreden, is, met uitzondering [illegible] den Heer Lemer, wiens naam wij met genoegen op het affiche lezen, [illegible] ter stede onbekend. Met belangstelling zien wij de voorstelling te [illegible] welke het publiek in de gelegenheid zal stellen een groot gedeelte [illegible] gezelschap te leeren kennen.

SCHAAKSPEL.

OPGAAF N°. 693.

Wit begint en geeft op den 4den zet mat.

ZWART.

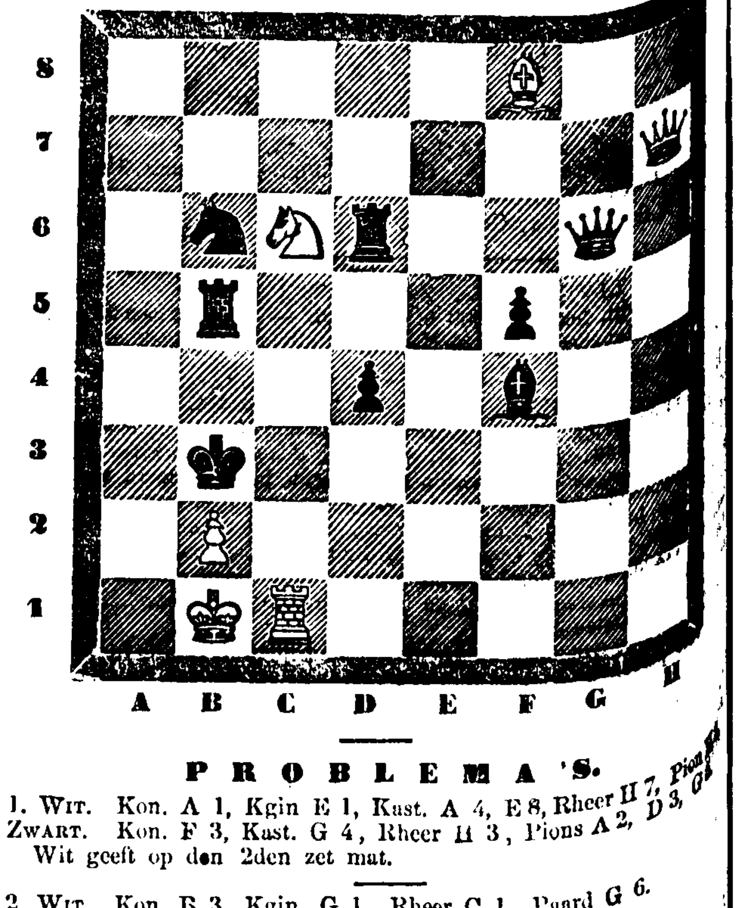

PROBLEMA'S.

1. WIT. Kon. A 1, Kgin E 1, Kast. A 4, E 8, Rheer H 7, Pion [illegible]
ZWART. Kon. F 3, Kast. G 4, Rheer H 3, Pions A 2, D 3, G [illegible]
Wit geeft op den 2den zet mat.

2. WIT. Kon. B 3, Kgin. G 1, Rheer C 1, Paard G 6.
ZWART. Kon. F 3, Pions C 2, D 4, E 3, 4, F 4.
Wit geeft op den 3den zet mat.

OPLOSSING VAN N°. 692.

	WIT.	ZWART.
1.	H 5 op D 5 †	D 3 op C [illegible]
2.	D 1 „ C 2	D 7 „ D [illegible]
3.	C 2 „ A 4	Onverschillig
4.	A 4 of D 5 geeft † en mat.	

OPLOSSING DER PROBLEMA'S.

1. WIT. D 6 op D 7, F 8 op G 6, D 2 op E 4, G 6 geeft mat (met variatie).
2. WIT. H 6 op D 6, F 5 op E 3, D 4 op E 6, E 3 op D 1, D 1 op C [illegible] (met variatie).

Wij hebben goede oplossingen van de Opgaaf ontvangen van de Schaakgezelschappen *Schaakliefhebbers* te Monnickendam, *Overwinning kroont den Strijd* te Wijnaldum, *Et nos Poma natamus* te Zalt-Bommel, en van de HH. G. S. en J. D. B. te Dordrecht, *Ema* te Groningen, H. te [illegible]

AMSTERDAM BIJ GEBR. DIEDERICHS, — GEDRUKT BIJ C. A. SPIN & ZOON.

STATEN-GENERAAL.

STAATSBEGROOTING voor 1861.

HOOFDSTUK IX A. *Nationale Schuld.*

lijfrenten, enz. (1)	f 29,924,475.36½.
en aflossing (2)	" 1,066,000.
	f 30,990,475.36½.

HOOFDSTUK X. *Departement van Oorlog.*

het departement (3)	f 129,700.
enz. der staven (4)	" 278,280.
enz. der verschillende wapencorpsen (5)	" 8,010,792.
...	" 164,000.
Militaire Akademie	" 60,000.
en vacatien	" 28,000.
dienst (6)	" 415,313.
in de wachten	" 25,500.
en wagenvrachten, enz.	" 48,000.
der artillerie, enz. (7)	" 493,108.
" genie, enz. (8)	" 1,060,000.
(9)	" 260,000.
uitgaven (10)	" 209,100.
enz. corps marechaussée	" 208,700.
wachtgelden, enz. (11)	" 1,524,100.
uitgaven	" 75,407.
	f 12,990,000.

HOOFDSTUK XI *Departement van Koloniën.*

het departement (12)	f 125,177.75.
wachtgelden, enz. (13)	" 9,814.
uitgaven	" 3,000.
	f 137,991.75.

RECAPITULATIE.

HOOFD-STUKKEN.	BENAMING DER HOOFDSTUKKEN.	GERAAMD VOOR 1861.	TOEGESTAAN VOOR 1860.
I.	Huis des Konings	f 900,000.00	f 900,000.00
II.	De Hooge Collegien van Staat en het Kabinet des Konings	" 558,225.00	" 552,286.00
III.	Departement van Buitenl. Zaken	" 485,102.00	" 481,677.00
IV.	" " Justitie	" 2,953,904.60	" 2,972,070.10
V.	" " Binnenl. Zaken	" 17,287,718.65	" 7,874,402.25
VI.	" voor de Zaken der Hervormde Eeredienst, enz.	" 1,765,119.43½	" 1,766,669.43½
VII.	Departement voor de Zaken der Roomsch-Katholijke Eeredienst	" 660,973.80½	" 652,868.80½
VIII.	Departement van Marine	" 8,833,868.00	" 8,826,958.00
IX.	A. Nationale Schuld	" 30,990,475.36½	" 43,061,919.47½
	B. Departement van Financien	" 6,600,474.00	" 6,631,065.00
X.	Departement van Oorlog	" 12,990,000.00	" 12,389,141.52
XI.	" Kolonien	" 137,991.75	" 136,196.10
XII.	Onvoorziene uitgaven	" 100,000.00	" 100,000.00
	Totaal	f 84,263,852.60½	f 86,335,263.68½

(1) Interesten van een kapitaal van f 699,153,270 ingeschreven of in te schrijven rentegevende schuld à twee en een half ten honderd, verschijnende 30 Junij en 31 December 1861 f 17,478,831.75; interesten van een kapitaal van f 106,968,943.20 ingeschreven of in te schrijven rentegevende schuld à drie ten honderd, verschijnende 1°. Maart en 1°. September 1861 f 3,209,068.29½; interesten van de schuldbekentenissen van het voormalig Amortisatie syndicaat à drie en een half ten honderd, van een kapitaal van f 17,408,000 over het halfjaar verschijnende 1°. April 1861, en van een kapitaal van f 17,108,000 over het halfjaar verschijnende 1°. October 1861 f 604,030; interesten van een kapitaal van f 205,834,200 ingeschreven of in te schrijven rentegevende schuld, à vier ten honderd, verschijnende 1°. April en 1°. October 1861 f 8,233,368; interesten, door het Rijk gewaarborgd, van een kapitaal van f 13,067,500 schuldbrieven ten laste van 's Rijks overzeesche bezittingen, a vier ten honderd, verschijnende 1°. April en 1°. October 1861 f 522,700; interesten van de schatkistbiljetten, waarvan de uitgifte is toegestaan tot een kapitaal van f 9,800,000 tegen hoogstens vier en een vierde ten honderd, zoo voor renten als voor kosten van uitgifte, f 416,500 *Memorie;* interesten van de schatkistbiljetten, waarvan de uitgifte is toegestaan tot een kapitaal van f 4,000,000, tegen hoogstens vier en een vierde ten honderd, zoo voor renten als voor kosten van uitgifte, f 170,000 *Memorie;* interesten van borgtogten van rekenpligtige ambtenaren, à vier ten honderd, verschijnende 30 Junij en 31 December 1861 f 2,119.20; gewone lijfr. over het verschijnende jaar 1°. Jan. 1861 f 44,000; lijfr. ten laste der gemeenen geloopen hebbende f 4,124.40; Nijmeegsche tontinaire lijfrenten over het jaar verschijnende 1°. Januarij 1861 f 6,040; renten der geldleening, nog groot f 60,500 à drie en een half ten honderd voor den kiezelweg van Zutphen naar Goor, verschijnende 1 November 1861 f 2,117.50; renten van kapitalen, opgenomen ter verbetering en tot onderhoud van groote wegen in het voormalig land van Valkenburg, in het hertogdom Limburg, krachtens overeenkomsten, met de belanghebbende gemeenten gesloten, ten laste van den Staat gebragt, verschijnende in 1861; te weten: van f 2,072 à 3½ ten honderd f 72,52, van f 16,789.90 à 3 ten honderd f 503,70; renten van vrijwillige en geregtelijke consignatien f 10,000; te verminderen met f 192,500.

(2) Amortisatie en aflossing van rentegevende nationale schuld f 1,060.000; aflossing der geldleening voor den kiezelweg van Zutphen naar Goor, met 1°. November 1861 f 6,000.

(3) Tractement van den Minister f 12,000; tractementen van den secretaris-generaal en verdere ambtenaren, onderofficieren en bedienden, toelagen aan officieren, benevens toelaag voor paarden van den Minister f 105,455.50; bureau- en locaalbehoeften, benevens drukwerk f 12,244.50.

(4) Groote staf f 75,208; generale staf f 73,174; administratie der armee f 34,700; provinciale en plaatselijke staven f 81,198; kosten van verkenningen, het maken van plans en kaarten, met de voor beide daaruit voortvloeijende uitgaven: *a.* gewone uitgaven voor de behoefte van dit onderwerp, mitsgaders renumeratien aan élèves bij de kaarten-steendrukkerij f 4,000; *b.* buitengewone uitgaven tot het bespoedigen der vervaardiging van de topographische kaart der Nederlanden f 10,000.

(5) Wapen der infanterie, staf en corpsen, hieronder begrepen de onderofficieren en soldaten van de andere wapens, daarbij tijdelijk gevoerd wordende f 4,231,395; wapen der cavalerie, staf en corpsen, daaronder begrepen het Limburgsch bondscontingent, mitsgaders de onderofficieren en soldaten van de andere wapens, daarbij tijdelijk in betaling gevoerd wordende f 1,694,985; wapen der artillerie, staf en corpsen, mitsgaders de onderofficieren en soldaten van de andere wapens, daarbij tijdelijk in betaling gevoerd wordende f 1,766,664; wapen der genie, staf van het wapen en battaillon mineurs en sapeurs, mitgaders bureaukosten en andere uitgaven voor de ingenieurs in de vestingen f 317,748.

(6) Tractementen, toelagen en daggelden van de officieren van gezondheid, niet bij de korpsen ingedeeld, en der kweekelingen bij de militaire geneeskundige dienst, gelijk mede van de administrateurs en verdere geemploijeerden bij het magazijn van geneesmiddelen en bij de hospitalen, mitsgaders bijdragen aan de Veeartsenijschool tot opleiding van kweekelingen voor de veterinaire dienst f 175,566; materieel van de geneeskundige dienst, kosten vallende op het verplegen van zieken, aankoop van medicijnen, enz. f 239,747.

(7) Jaarwedden van beambten, daggelden voor werklieden, verdiend loon voor werk op stuk, toelagen voor officieren en conducteurs, mitsgaders tegemoetkomingen, zoo bij de artillerie-, stapel- en constructie-magazijnen, bij de inspectie der draagbare wapenen te Delft, Maastricht, Gorinchem, Dordrecht, Luik enz., en pyrotechnische werkplaatsen, als bij andere etablissementen tot het materieel der artillerie behoorende f 239,908; aanschaffing, herstelling, onderhoud en verwerken van het materieel der artillerte, der draagbare wapenen en der pyrotechnische voorwerpen, met alles wat daarop, alsmede op het beheer van een en ander betrekking heeft f 253,200.

(8) Onderhoud, herstellen, veranderen en verbeteren van vestingwerken, militaire gebouwen, dijken, kaden, wegen, bruggen, grachten, en al hetgeen kan geacht worden daartoe te behooren, werkzaamheden betreffende het bouwen en planten in de nabijheid van de vestingwerken, aankoop van perceelen, het doen van waterpassingen, metingen en peilingen, opzigtkosten, schoonhouden van geniegoederen enz. f 376,200; aankoop, herstellen of verbeteren (op rekening of in daggeld) van kaarten, plans, werktuigen en gereedschappen, tot het meten en teekenen noodig f 2000; praktische oefeningen der mineurs, en sapeurs, met de daarvoor noodige voorwerpen f 1800; Nieuwe werken, uitbreiding of slechten van reeds bestaande, met den aankleve van dien: *a.* in de verschanste legerplaats bij Nijmegen f 400,000; *b.* in de stelling bij de Willemstad f 100,000; *c.* in de legerplaats bij Millingen f 60,000; *d.* in de linie van Utrecht f 50,000; *e.* te Helder f 70,000.

(9) *a.* Onderhoud en herstelling van 'sRijks gebouwen, ook van die, door de gemeenten tot militair gebruik afgestaan en bestemd tot kazernen, stallen, magazijnen als anderzins. Herstellingen en vernieuwingen van meubelen en andere benoodigdheden in die gebouwen f 90,000; *b.* voor eene nieuwe kazerne, te bouwen te Leeuwarden f 170,000.

(10) Defroijement van den amanuensis bij de directie der weduwen- en weezenkas voor de officieren van de landmagt f 1,200; kosten tot verzekering en uitoefening der eeredienst bij de militairen, daaronder begrepen tegemoetkoming aan predikanten en onderwijzers, mitsgaders aan Roomsch-katholijke en andere geestelijken in kleine garnizoenen f 8,400; huur van gebouwen, exercitie-velden en loodsen f 6,500; kleine tegemoetkomingen, reisgelden enz., aan gewezen militairen en militaire weduwen f 900; drukwerk van onderscheiden aard ten dienste van het leger, mitsgaders het drukken en aanschaffen van militaire reglementen en boekwerken f 6,000; subsidie aan de weduwen- en weezenkas voor de officieren van de landmagt f 12,000; huisvesting en voeding van lotelingen der nationale militie, en reisgelden van opgeroepen wordende en vertrekkende verlofgangers f 7,000; kosten van het magazijn van kleeding, uitrusting, hospitaal-goederen, kampements-effecten, tractementen, toelagen, bureaukosten, daggelden aan mindere bedienden en arbeidsloonen, aankoop van goederen en algemeene kosten f 35,000; kosten wegens onderhoud van militaire huisgezinnen in de aan het Rijk toebehoorende gestichten te Ommerschans en te Veenhuizen f 34,000; gratificatien f 12,000; proceskosten van verschillenden aard *Memorie;* subsidie aan het Invalidenhuis te Leiden f 5,000; het aanschaffen van onderscheidingsteekenen voor officiersdienst, mitsgaders van medailles voor diensten van onderscheiden aard f 1,000; kosten vallende op het kamperen van troepen f 80,000; kosten vallende op telegraphische correspondentie f 100.

(11) Overcomplete officieren, twee derden en non-activiteits-tractementen f 32,000; pensioenen, gagementen en onderstanden f 1,473,000; tijdelijke pensioenen en onderstanden, volgens de wet van 28 Augustus 1851 (*Staatsblad* n°. 129) f 7,400; pensioenen aan mindere geëmploijeerden, werklieden en bedienden, op daggeld werkzaam bij de inrigtingen van 's Rijks zee- en landmagt (wet van 24 Junij 1854, *Staatsblad* n°. 92) f 3,700; wachtgelden aan ambtenaren, welke door maatregelen van vereenvoudiging en bezuiniging buiten betrekking zijn geraakt f 8,000.

(12) Tractement van den Minister f 12,000; tractementen van den secretaris-generaal, van de hoofd- en verdere ambtenaren en bedienden, benevens schrijfloonen f 93,252,75; bureau- en locaalbehoeften, benevens drukwerk f 19,500; huur van een locaal tot plaatsing van bureaux f 225; reis- en verblijfkosten f 200.

(13) Pensioenen: *a.* ingeschreven in de gewone en buitengewone grootboeken, mitsgaders in de beide bijboeken f 3,231; *b.* waarop na 1 Julij 1846 regten zijn verkregen f 4,483; wachtgelden ten behoeve van ambtenaren, uitgevallen ten gevolge van maatregelen van algemeen bestuur f 2,100.

UITTREKSEL *uit de Memorie van Toelichting tot het VIIIste Hoofdstuk.*

Het eindcijfer der begrooting van het Departement van Marine voor het jaar 1861 is f 8,833,868.00, dat voor 1860 was f 8,826,985.00. Dus een gering verschil.

Het totaal der IIde afdeeling bedroeg over 1860 f 1,010,145.00, over 1861 wordt beraamd f 863,094.00. Dus f 147,051.00 minder.

Dit verschil ligt hoofdzakelijk in de overbrenging van het onder art. 11 der IIde afdeeling van de begrooting voor 1860 op de daartoe betrekkelijke artikelen der IIIde afdeeling voor 1861. Daar het materieel der loodsdienst na de invoering der loodsdienstwetten rijksmaterieel is geworden, acht men de vereeniging der uitgaven voor aanbouw en uitrusting van loodsvaartuigen met die voor de oorlogsschepen in ééne afdeeling der begrooting eigenaardig en nuttig. Daardoor zullen omslagtige administrative bemoeijingen, betalingen voor verstrekking enz., wegvallen. Daarenboven, indien men al kleinere vaartuigen op particuliere werven, bij openbare uitbesteding, zonder schade voor het Rijk, nieuw kan doen aanbouwen, schijnt daarentegen, als er sprake is van *herstelling* van in dienst zijnde loods- of andere vaartuigen, het niet in het rijksbelang, zulks bij particulieren te doen.

Omtrent het materieel der zeemagt en van 's Rijks werven kan het volgende beknopt overzigt strekken, eensdeels tot toelichting van het gemaakt gebruik der voor 1860 toegestane sommen, en voorts van hetgeen thans wordt geraamd. Het stoomfregat Zeeland, waarin de verbeteringen zijn aangebragt, welke de ondervinding, met de Evertsen opgedaan, had geraden, is op den 1sten April van dit jaar in dienst gesteld, op den 20sten Mei naar zee gegaan, en heeft aanvankelijk beantwoord aan de goede verwachtingen, die romp, tuig en werktuigen hebben verwekt. Het stoomfregat Adolf Hertog van Nassau (te Vlissingen in aanbouw), waarvoor werktuigen van eenig meerder vermogen bestemd zijn, zal, na den aanstaanden winter, te water gebragt worden. Dit heeft in den loop van dit jaar niet kunnen geschieden, uit hoofde er te Vlissingen, in plaats van één, twee stoomschepen 2de klasse op stapel zijn (de Leeuwarden en den Curaçao), die men eerst in de inhouten heeft willen zetten, alvorens de Adolf Hertog van Nassau verder af te bouwen, om het voordeel te erlangen van het fregat en de stoomschepen 2de klasse eenigen tijd langer in de inhouten op stapel te laten staan. Vooral voor stoomschepen, die aan afwisselende uiteenloopende temperaturen, aan vochtigheid en droogte onderworpen zijn, en waarvan het hout dus veel meer dan in zeilschepen aan broeijing blootgesteld wordt, is het zaak, den aanbouw niet meer dan noodzakelijk is te bespoedigen. Zij dienen eenigen tijd in de inhouten op stapel te blijven staan, ten einde ontijdig verval te voorkomen.

Om dit te kunnen doen zonder den aanbouw te vertragen, heeft men alle beschikbare hellingen moeten benutten, om schepen op stapel eerst in de spanten van oprigting en daarna vol hout te zetten, waarna zij achtereenvolgens afgebouwd zullen worden. Na dat een schip te water gebragt is, zal onmiddellijk de kiel van een ander in deszelfs plaats gelegd worden en dit in de spanten van oprigting gezet, alvorens een tweede schip voor de te-water-lating gereed te maken. Bij het afbreken te Hellevoetsluis van het voor- en achterschip van het fregat de Ruyter, om dit zeilschip tot stoomfregat in te rigten, is het gebleken, dat er zich in dit fregat, hetwelk in 1831 op stapel gezet is, geen enkel kwaad inhout bevond, hetgeen wordt toegeschreven aan de goede keuze en het langer droogen van het hout, op stapel staande, voor dat het schip gesloten werd. De de Ruijter zal in het volgende jaar zoo ver gereed komen, dat hij naar Vlissingen kan overgebragt worden, alwaar dit fregat verder afgetimmerd zal worden. Ten einde de zekerheid te erlangen, dat de stoomschepen 2de klasse aan den eisch voldoen om Java te bezeilen, zonder onder weg eene haven aan te doen, hebben de Vice-Admiraal Koopman en de Citadel van Antwerpen bevelen ontvangen, om regtstreeks naar Java te gaan. Op deze reis hebben beide schepen volkomen aan de verwachting beantwoord, en de bemanning heeft gedurende de geheele reis water gedronken, dat van zeewater was overgehaald.

De in gebruik zijnde zoutwater-distilleertoestellen hebben nu algemeen vertrouwen verwekt en kan de voorraad water aan boord der schepen verminderd en hierdoor meer ruimte voor steenkolen enz. verkregen worden.

De goede eigenschappen van de Vice-Admiraal Koopman zijn op de reis naar Java helder aan het licht gekomen, en hebben deze soort van oorlogschepen eene zeer gunstige beoordeeling in Indie doen verwerven. Er kon dus met meer gerustheid tot den gelijktijdigen bouw van een grooter aantal stoomschepen 2de klasse worden besloten.

In den loop van dit en het vorige jaar zijn dan ook de kielen gelegd van de Djambi, Zoutman en Soerabaija (te Amsterdam) en van de Curççao en de Leeuwarden (te Vlissingen).

De Djambi zal nog dit jaar te water loopen en, in plaats daarvan, een ander stoomschip 2de klasse opgezet worden. Dit zal ook geschieden, nadat de Zoutman in het volgend jaar te water gebragt zal zijn.

In den loop van dit jaar is de Reteh (stoomschip 4de klasse) te Amsterdam te water geloopen en voor de active dienst gereed gemaakt. Aan dit stoomschip zijn al de verbeteringen aangebragt, die de ondervinding, in Vesuvius, Reinier Claeszen, Cornelis Dirks en het Loo opgedaan, heeft leeren kennen.

De *Reteh* zal spoedig voor de active dienst gereed zijn.

Uit hoofde van de werking van den grond in de nabijheid van de helling, waarop te Willemsoord de Prinses Maria gebouwd wordt (een stoomschip 4de klasse als Reteh), heeft men den aanbouw moeten schorsen.

Na het aanvullen van den grond bij het nieuwe dok heeft men de werkzaamheden weder kunnen voortzetten, en zal dit schip in het volgend jaar te water gebragt worden.

Het stoomflottille-vaartuig met werktuigen van hoogen druk de Hector is, na bij de beproeving, zoowel ter reede Texel, als in de Noordzee, zeer goed voldaan te hebben, naar West-Indie gezonden, waar het, naar men hoopt, goede dienst zal doen.

Op 's Rijks werf te Vlissingen is in het voorjaar het stoomflottille-vaartuig met werktuigen van lagen druk Haarlemmermeer van stapel geloopen en verder afgebouwd. Het zal spoedig voor de active dienst gereed zijn. Na beproeving hier lande, wordt het nog in den loop van dit jaar naar Java gezonden. Men durft vertrouwen, dat deze soort van vaartuigen allezins geschikt voor de indische dienst zullen zijn.

Van de 8 stoomflottille-vaartuigen met werktuigen van lagen druk, op particuliere werven gebouwd, zijn de Amstel, de Apeldoorn, de Vecht, de Linge, de Berkel, de Dommel en de Delfzijl, te water gebragt. De Stavoren zal mede weldra te water komen. Alle zullen in den loop van dit jaar worden opgeleverd.

De Amstel wordt voor de active dienst gereed gemaakt en zal, na beproeving hier te lande, nog in dit jaar naar Oost-Indie gezonden worden. Bij den aanbouw dezer schepen op particuliere werven is groote vertraging ondervonden.

Het voordeel, om ook deze soort van schepen eenigen tijd in de inhouten op stapel te laten staan en om den voorraad van hout, geschikt voor vaartuigen van kleine afmetingen, te benutten, heeft doen besluiten om op de rijkswerf te Amsterdam 3 en te Vlissingen 2 stoomflottille-vaartuigen op stapel en vol hout te zetten, om achtervolgelijk te worden afgebouwd.

In den loop van dit jaar zijn reeds de kielen te Amsterdam gelegd van de Coehoorn en de Soestdijk.

De drijvende batterijen Neptunus en Orkaan zijn reeds te Willemsoord om aldaar geheel gereed gemaakt te worden.

Ook de Salamander zal in den loop van dit jaar van Amsterdam derwaarts gaan om afgetimmerd te worden.

De Draak en de Jupiter worden te Vlissingen geheel klaar gemaakt, zoodat op het einde van dit jaar vijf drijvende batterijen gereed zullen zijn om bewapend te worden.

De Oliphant zal in het volgend jaar tot drijvende batterij ingerigt worden.

Het fregat Prins Hendrik der Nederlanden is onder de bewerking zoodanig vervuurd bevonden, dat 's Konings magtiging gevraagd en verkregen is om dit fregat te sloopen.

Vier verdedigingsvaartuigen zijn in den loop van dit jaar bij particulieren gebouwd en te water gebragt: de Claudius Civilis, Pollux, Wodan en Thor.

Zoo als verleden jaar reeds is medegedeeld, bestaat het voornemen om, naar mate de kanonneerbooten door ouderdom wegvallen, ze te doen vervangen door verdedigingsvaartuigen en deze bij particulieren uit te besteden.

Het raderstoomschip Amsterdam is in den loop van dit jaar hersteld en wordt voor de active dienst weder gereed gemaakt, om naar Oost-Indie terug te keeren.

Het raderstoomschip Sindoro is te Hellevoetsluis grootendeels vernieuwd. en naar Vlissingen overgebragt, om aldaar verder afgetimmerd te worden.

In het volgende jaar zullen te water worden gebragt: de stoomfregatten Adolf Hertog van Nassau en de Ruyter, het stoomschip 2de klasse Zoutman, het stoomschip 4de klasse Prinses Maria, de drijvende batterij Oliphant, terwijl er gelegenheid zal bestaan om, als dit noodig is, twee of meer stoomflottille-vaartuigen af te bouwen.

Het stoomfregat Admiraal van Wassenaer, de schroefkorvet Medusa, het stoomschip 4de klasse Montrado en het raderstoomschip Merapi zullen in het volgende jaar hersteld en, voor zoover noodig bevonden wordt, vernieuwd worden.

Wanneer men bij het gegeven overzigt der verrigte werkzaamheden gedurende het loopende jaar voegt de gewone herstellingen en voorzieningen aan de in dienst en in conservatie zijnde schepen, het klaar maken der tuigen en uitrustings-goederen van de in aanbouw zijnde schepen en vaartuigen, de zeilen, de sloepen, het blok- en touwwerk, enz. dan zal, vertrouwt men, de overtuiging zich meer en meer vestigen dat met kracht wordt voortgewerkt aan het herstel van het materieel der zeemagt.

De eischen der landsverdediging worden daarbij niet uit het oog verloren.

De verdedigingsvaartuigen, kanonneerbooten en blokschepen zijn in zoodanigen staat gebragt, dat zij binnen 14 dagen voor de active dienst gereed kunnen zijn.

Al de uitrustingsbehoeften zijn verzameld en op de plaats aanwezig, waar de schepen geconserveerd worden. In zoodanigen toestand worden ook

de drijvende batterijen gebragt, nadat zij geheel afgetimmerd zullen zijn. Bovendien zullen op het einde van dit jaar zeven stoomflotillevaartuigen en drie raderstoomschepen gereed zijn om voor de landsverdediging in dienst gesteld te kunnen worden.

Stoomvaartdienst. In de rapporten van den kommandant van Zr. Ms. zeemagt in Oost-Indie wordt gezegd: dat de werktuigen van de laatstelijk aldaar aangekomen stoomschepen Vice-Admiraal Koopman, Citadel van Antwerpen, het Loo en Reinier Claeszen alle bij de aankomst in Indie in goeden staat en voor de dienst gereed waren.

De ondervinding spreekt over het algemeen een gunstig oordeel over onze stoomwerktuigen uit, hetgeen uit den aard der zaak nog verbeteren zal, wanneer al de machinisten met de werktuigen, die nu op al onze schepen eenvormig aangewend worden, meer algemeen bekend zullen zijn. Deze wenschelijke eenvormigheid moet ongetwijfeld weldadig op de dienst terugwerken. Een en ander noopt er toe om geene verandering te brengen in het principe der stoomwerktuigen dat nu gevolgd wordt, maar om het te behouden en er die verbeteringen aan te brengen, welke wetenschap en ondervinding aan de hand doen. Onder deze behoort het gebruik maken van oververhitten stoom (superheated steam), dat op enke schepen zal toegepast worden.

Sedert de indiening der laatste begrooting zijn de werktuigen in het fregat Zeeland geplaatst. Bij de beproeving is gebleken, dat de uitkomsten als stoomschip beter zijn dan van de Evertsen, zoodat de wijzigingen, aan de Zeeland aangebragt, bewezen hebben verbeteringen te zijn.

Men is bezig om de werktuigen in de Retch en de Haarlemmermeer op te stellen en achtereenvolgens in de acht stoomflotille vaartuigen, welke in den loop van dit jaar opgeleverd worden.

In aanmaak zijn de werktuigen van de Adolf Hertog van Nassau, de Ruyter, de Djambi, Soerabaija en Zoutman, te zamen 1600 paardenkracht.

De werktuigen van de raderstoomschepen Amsterdam en Sindoro worden hersteld, zoodat beide in het najaar, met de Bromo, voor de dienst gereed zullen zijn.

In het volgend jaar blijven en komen in aanmaak de werktuigen van de Adolf, de Ruyter, Soerabaija, Zoutman, Leeuwarden, Curacao, Prinses Maria en van twee stoom-flottille-vaartuigen, terwijl de werktuigen, voor zoover noodig, van de Wassenaer, de Medusa, Montrado en Merapi hersteld zullen worden.

Artillerie. In een tijdperk als het tegenwoordige, waarin de vindingen in het artillerie-wezen elkander snel opvolgen en trachten te verdringen, om juistheid van treffen, bestrijkende kogelbaan, verheid van dragt, vernielingsvermogen van het projectiel en weêrstandbiedend vermogen van den vuurmond zooveel mogelijk te vereenigen, kan het wel niet anders, wanneer men zelf het veld der proefnemingen niet betreden kan, dat met aandacht en belangstelling wordt nagegaan wat in andere landen geschiedt om een bevredigend antwoord voor een zoo ingewikkeld vraagstuk te erlangen.

Het springen van gegoten ijzeren vuurmonden, dat zoowel hier te lande als elders meer dan vroeger is ondervonden, heeft een naauwgezet onderzoek uitgelokt naar de oorzaak dezer treurige ongevallen.

Algemeen heeft de overtuiging zich gevestigd, dat het weerstandbiedend vermogen van grof ijzeren gegoten geschut minder groot is dan vermeend werd, en deze overtuiging heeft aanleiding gegeven om de buskruidladingen te verminderen en bepalingen te maken, waardoor het springen, zoo al niet voorkomen, dan toch hoogst zeldzaam, even als vroeger, zal plaats hebben.

Intusschen zoekt men naar middelen om de vuurmonden meer bestand te maken dan zij thans zijn. Dit nu kan gemakkelijk geschieden, wanneer men op geen uitgaven wil zien of er niet op behoeft te zien. Hetgeen echter elders geschiedt, houdt de hoop levendig, dat dit ook met minder kosten zal kunnen verkregen worden, en om deze reden is het nog niet beslist op welke wijze de omwenteling, die in het artillerie-wezen is ontstaan, zich zal ontwikkelen en tot welk eindresultaat zij voor ons zal leiden.

Kleine mogendheden, die over betrekkelijk beperkte middelen kunnen beschikken, behooren deze beslissing af te wachten en zoolang de nadeelen te dragen, welke hieraan verbonden zijn, totdat zij met zekerheid weten in welke rigting verbetering gezocht moet worden. Intusschen wordt niets verzuimd om die wetenschap te erlangen.

De inspecteur der zee-artillerie heeft geruimen tijd in Engeland doorgebragt, om zich bekend te maken met de onderscheidene vindingen, en men vertrouwt weldra meer gevestigde denkbeelden te zien ontstaan aangaande het nieuwe artillerie-materieel.

Niet alleen op de verbeteringen van het grof geschut, maar ook op die der draagbare wapenen is bij voortduring het oog gevestigd. Het corps mariniers zal binnen kort geheel gewapend zijn met getrokken bussen, en het oogenblik is niet ver af, dat de vroegere gladde pistolen aan boord vervangen zullen kunnen worden door revolvers van een eenvoudig model, waarmede op dit oogenblik proeven genomen worden. Eenige honderden dezer wapenen zijn reeds naar Oost-Indie gezonden om bij het doen van expeditien gebruikt te worden.

Dertig lange kanonnen van 60 pond zijn in den loop van dit jaar in Zweden aangegoten, terwijl het aantal bussen met 1100 en het aantal revolvers met 1000 vermeerderd is.

Al het affutage- en artillerie-materieel is aangeschaft voor de negen stoomflottille-vaartuigen, voor de verdedigingsvaartuigen, benevens dat voor de in aanbouw zijnde schepen, naar mate de bouw vordert.

Rijkswerven. Aan het voornemen om te Willemsoord en te Hellevoetsluis een kruidmagazijn te bouwen is gevolg gegeven, en de aanlegplaats te Rammekens, die ingepolderd wordt, is verplaatst.

Bij het verdiepen van het natte dok te Willemsoord werd de fundering van den mastbok zoo slecht bevonden, dat zij geheel vernieuwd is moeten worden.

Te Amsterdam was men niet meer in staat met een stadsbok, welke vroeger daartoe gebruikt werd, de ketels uit het stoomschip Amsterdam te ligten. Hierdoor werd men genoodlaakt, om in de reeds lang gevoelde behoefte aan een ketelbok op 's Rijks werf te voorzien.

De vloeddeuren van de zeedoksluis te Hellevoetsluis, waarvan de vernieuwing noodzakelijk was, kon niet langer uitgesteld worden zonder belemmering voor de dienst en gevaar voor het land; zij zijn in dit jaar vernieuwd. Ook de deuren van de kleine schutsluis te Willemsoord heeft men moeten vernieuwen.

Het gebouw der stoomzagerij wordt op de werf te Amsterdam daargesteld, zoodat deze inrigting op het einde van dit jaar in werking zal komen.

In het volgende jaar wenscht men de werkplaatsen te Willemsoord daar te stellen, welke dit etablissement behoeft om te beantwoorden aan zijne bestemming van reparatiewerf voor stoomfregatten en stoomschepen 2de klasse. Daartoe zijn noodig eene stoomwerkplaats en ketelmakerij op kleine schaal.

Het gebouw der dokmachine te Vlissingen zakt en scheurt en vordert dringend voorziening.

Te Amsterdam zal aan de smederij meer uitbreiding moeten gegeven worden, om in den tegenwoordigen tijd, waarin zooveel meer ijzerwerk in de zamenstelling en toetuiging der schepen gebruikt wordt, aan de werkzaamheden bij den scheepsbouw een geregelden gang te verzekeren.

De kappen over de hellingen eischen voorziening, die niet langer uitgesteld kan worden.

De rijkslijnbaan zal worden ingerigt om ijzerdraadtouw werktuiglijk te vervaardigen. De directeur der lijnbaan zal naar Engeland vertrekken om dit te leeren.

Het herstellen der kaaimuren van de haven te Hellevoetsluis is dit jaar aangevangen en zal in het volgende vervolgd worden.

Werfadministratie. De nieuwe boekhouding der livretten is algemeen ingevoerd, zoodat niet alleen alle uitgaven, zoowel wat materieel als arbeidsloon betreft, wekelijks voor elk schip kunnen worden nagegaan, maar ook voor elk ander onderwerp, waaraan op de rijkswerven materialen of arbeidsloonen worden aangewend.

Voor het loodswezen zijn nu ook livretten aangelegd, zoodat men hierdoor de gegevens erlangt om met juistheid te weten welke sommen er aan besteed worden. Deze afzonderlijke administratie deed er geen bezwaar in zien om de kosten van aanbouw, herstelling en uitrusting der loodsvaartuigen onder die der rijksschepen, hetgeen zij inderdaad geworden zijn, op te nemen, en gaf het groote voordeel van hierdoor de administratie te vereenvoudigen, zonder de gelegenheid te verliezen, om jaarlijks eene zuivere opgave der kosten van het loodswezen bij de begrootingstukken over te leggen.

Ten slotte wordt voor nadere bijzonderheden verwezen naar den toelichtenden staat. Daarin zal men vinden dat art. 18 met *f* 200,000 verhoogd is, om den houtstapel aan te vullen, die door het in de inhouten stellen van zoovele schepen, als boven zijn aangegeven, anders achteruit zou gaan.

In artt. 18 en 19 zijn de bovengenoemde kosten voor het loodswezen opgenomen. Van daar, dat art. 19 hooger geraamd is dan in 1860.

In art. 26 zijn ook begrepen de arbeidsloonen aan de herstellingen voor het loodswezen, die jaarlijks ongeveer *f* 25,000 bedragen. Van daar dat dit artikel zooveel hooger is dan in het loopende jaar, waarin die gelden bij overdragt van bezwaar van art. 11 der tweede Afdeeling, op art. 26 der derde Afdeeling gebragt moeten worden, tot groot bezwaar der administratie.

Dokwerken te Willemsoord. In de Memorie van Beantwoording van het Voorloopig Verslag op de begrooting van 1860 werd aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal mededeeling gedaan omtrent de ontdekte scheuren in de kuip van het omgekeerde gewelf van het nieuwe dok, en ten slotte gezegd, dat bij den verderen afbouw van dit dok het bestek onveranderd zal worden gevolgd en in het plan geene wijziging gemaakt. Alleen gaven deze verschijnselen aanleiding om de sluiting van het omgekeerde gewelf zoo laat mogelijk te doen, nadat het defecte metselwerk van de kuip, ter plaatse van de scheur, zooveel noodig is uitgebroken en vervangen zal zijn. De dokcommissie vertrouwt, dat als het werk op deze wijze wordt uitgevoerd, het gewelf behoorlijk zal te sluiten zijn en het dok volkomen aan het doel beantwoorden; dat de verschijnselen tot nu toe waargenomen, geene aanleiding geven tot bezorgdheid voor mislukken van het werk.

Dit was de uitspraak der dokcommissie den 15den October 1859, vóór dat de werkzaamheden gedurende den winter zouden worden gestaakt.

Nadat de kuip gedurende den winter onder water had gestaan, werd zij in April van dit jaar leêg gepompt en had de dokcommissie gedurende de maand Mei de gelegenheid gehad, om zich met den toestand van de ontledigde kuip bekend te maken. In haar rapport van den 31sten Mei zegt de dokcommissie: "Hetgeen sedert onze vorige bijeenkomst op nog meer naauwkeurige wijze is nagegaan en waargenomen, heeft geleid om den aannemer te vergunnen, de werkzaamheden aan het nieuwe dok weder aan te vangen en voort te zetten, ingevolge het oorspronkelijk goedgekeurde plan en alzoo op de volle diepte, daarbij bedoeld.

„De nog niet geëindigde werking der gronden maakt het echter noodig, die voortzetting niet met dien spoed te doen als bij het bestek is voorgeschreven, zoodat de oplevering van het derde tijdvak dan ook niet op den daarbij bepaalden tijd zal kunnen geschieden. De middelen voor dat tijdvak worden nu echter benuttigd tot meer krachtige voortzetting van het oude dok, dat dit jaar wordt voltooid. Met dien herbouw worden krachtige vorderingen gemaakt, waarbij men allen voorspoed ondervindt."

Dien ten gevolge zal nu het oude dok klaar zijn op het tijdstip, waarop men van het nieuwe dok gehoopt had gebruik te zullen maken.

Men zal dus toch in het voorjaar van 1861 over een droog dok te Willemsoord kunnen beschikken, waarin ook stoomfregatten kunnen opgenomen worden.

Deze omstandigheid spoorde er te meer toe aan, om ten aanzien van het nieuwe dok met behoedzaamheid te werk te gaan, en niet door overhaasting het welslagen van het grootsche werk eeniger mate in de waagschaal te stellen.

Nadat de werkzaamheden bij het nieuwe dok weder zijn hervat, zijn dezelve onafgebroken naar wensch voortgezet, op de wijze zoo als reeds in 1859 aan de Kamer werd medegedeeld en hierboven opzettelijk herhaald is, om te doen uitkomen, dat de kundige mannen, aan wier beleid de daarstelling der dokwerken is opgedragen, door de verschijnselen in de kuip, waarin het nieuwe dok gebouwd wordt, niet geschokt zijn in hunne overtuiging, dat zonder overhaasting het nieuwe dok tot stand zal komen zoo als het ontworpen is.

Met het verdiepen en verruimen van het natte dok en van het dokkanaal is men ijverig bezig, zonder dat bij deze werkzaamheden eenige tegenspoed ondervonden wordt. Met gemak wordt het natte dok droog gehouden door eene kleine pompmachine.

Ook bij het metselen van het gebouw voor de stationaire stoommachine heeft men geen tegenspoed ondervonden.

De keersluis is opgeleverd en de sluisdeuren zullen in den loop van dit jaar ingehangen worden.

Ook de schipdeur van het oude dok zal in dit jaar opgeleverd worden.

In het volgende jaar zal de bouw van het nieuwe dok en van het stationaire stoomtuig worden voortgezet, de verdieping en verruiming van het natte dok en dokkanaal worden opgeleverd en het werk aan die zeedoksluis worden aangevangen, om in 1862 geheel voltooid te worden, in welk jaar al de voorgenomen dokwerken, zonder onverhoopte vertraging, beëindigd moeten zijn.

(Men verwacht dat de ramp, aan de dokwerken overkomen door de doorbraak van den het buitenwater keerendendam, op den 5den Augustus jl., slechts weinige weken vertraging zal veroorzaken. Iets meer stelligs valt daarvan echter, tijdens het afschrijven dezer Memorie van Toelichting, nog niet te zeggen.)

VERGELIJKING tusschen het IXde hoofdstuk *A* der begrooting van staatsuitgaven voor het dienstjaar 1850 met die voor het dienstjaar 1861.

De begrooting voor het dienstjaar 1850, bedragende....	*f*37,424,608.83	De begrooting voor het dienstjaar 1861, bedragende...	*f*30,990,475.36^{5}
is te verminderen:		is te verminderen:	
a. met de renten van schatkistbiljetten...... *f* 571,998		*a.* met de renten op de waarden in het Muntdepôt.. *f* 500,009	
b. met de amortisatie van rentegevende nationale schuld. ″ 1,300,000		*b.* met de renten van schatkistbiljetten...... *Memorie.*	
c. met de aflossing van schuldbrieven, voortgesproten uit leeningen voor wegen aangegaan.. ″ 22,000	″ 1,893,998,00	*c.* met de amortisatie van rentegevende nationale schuld. ″ 1,060,000	
		d. met de aflossing van schuldbrieven, voortgesproten uit de leening voor den weg van Zutphen naar Goor aangegaan.. ″ 6,000	″ 1,566,009,00
			*f*29,424,466,36^{5}
		Minder bedrag der begrooting voor het dienstjaar 1861 dan voor het dienstjaar 1850 de som van....	″ 6,106,144,46^{5}
	*f*35,530,610.83		*f*35,530,610.83

UITTREKSEL *uit de Memorie van Toelichting tot het Tiende Hoofdstuk.*

De begrooting van dit hoofdstuk is opgemaakt in den geest der beraadslagingen, die over dit gewigtig onderwerp hebben plaats gehad, zoo bij het vaststellen der begrooting voor het jaar 1860, als wegens de verhooging, daarop nu onlangs toegestaan.

De Minister is in de gelegenheid geweest zijne inzigten daarover toen te ontwikkelen, en zal dus, zoo hij zich vleit, niet noodig hebben die alhier in het breede te herhalen. Geene noodelooze hervormingen beoogt hij, maar verbetering van het bestaande; bezuiniging en vereenvoudiging waar die mogelijk zullen wezen; doch bovenal het tot stand brengen van een vasten grondslag voor de verdediging des Rijks, waarvan de uitvoering te lang is uitgesteld, en welke intusschen door de tijdsomstandigheden dringend wordt geboden. Hieromtrent zal wel bij niemand eenige twijfel bestaan. De tegenwoordige toestand van ons werelddeel is niet geschikt om gerustheid in te boezemen. De naaste toekomst houdt welligt groote gebeurtenissen in zich besloten, en daarop niet voorbereid te zijn, zou in elk geval onverantwoordelijk mogen worden genoemd.

Uit dit standpunt moeten de ontworpen begrooting en het eindcijfer daarvan beoordeeld worden. De Minister vermeent die uit datzelfde standpunt te moeten toelichten. Hij gaat daartoe over met op te merken dat, indien hij bij zijne optreding in het laatst des vorigen jaars niet bij magte was dadelijk al de uitgaven op te geven die voor 1860 zouden worden vereischt, en derhalve eene suppletoire begrooting heeft moeten indienen, hij thans de ontworpen raming aanbiedt met het voornemen om daarop geene verhooging aan te vragen, ten ware onverwachte staatkundige gebeurtenissen dit mogten vorderen.

De begrooting bevat dan ook gewone en buitengewone uitgaven. De laatste betreffen de passive verdedigingsmiddelen of uitgaven van materielen aard, waarvan een betrekkelijk klein gedeelte voortaan voor vast op de begrooting zal blijven, terwijl het meerendeel werkelijk als buitengewoon en dus als voorbijgaande is aan te merken.

Wat de active strijdkrachten of het personeel betreft, zijn in deze begrooting opgenomen de kosten der vermeerdering ten vorigen jare aangekondigd. Dienovereenkomstig wordt er een depôt bij het regement grenadiers en jagers gevoegd; heeft de vesting-artillerie eene uitbreiding bekomen; is het getal paarden bij de veld- en rijdende artillerie vermeerderd; is er een artillerietrein opgerigt, en is het bataillon mineurs en sapeurs met eene compagnie versterkt.

De buitengewone uitgaven hiervóór bedoeld betreffen:

1°. het wijzigen, zooveel mogelijk, der voorhanden geweren tot getrokkene.

Het voornemen bestaat, om ook in 1861 dit werk met kracht te blijven voortzetten, zoodat men met grond mag verwachten, dat op het einde des gezegden jaars ruim 100,000 dezer wapens zullen gereed zijn, waarbij dan nog 12,000 tirailleurgeweren moeten worden gerekend. Te gelijker tijd worden de ligte 6-ponder-batterijen veranderd in getrokken geschut van 4 pond, terwijl reeds proeven genomen worden om onze zware bronzen vuurmonden van trekken te voorzien, en tot ver dragend en juist treffend kust- en vestinggeschut in te rigten. Men mag verwachten, dat in den loop van het volgend jaar al onze 6-ponder-veldbatterijen, en bovendien minstens een vijftigtal zware vuurmonden, tot getrokken geschut zullen zijn gewijzigd.

2°. het verder voortzetten der werkzaamheden tot voltooijing onzer verdedigingswerken. Dit gewigtig belang, zoowel als hetgeen hiervóór ten opzigte der voorgenomen werkzaamheden bij de artillerie is gezegd, wordt hierna breeder, bij het toelichten der betrekkelijke afdeelingen, besproken.

3°. Reeds bij de behandeling der begrooting van het loopende dienstjaar is er op gewezen dat, wanneer de kosten van huisvesting der troepen en het stallen der paarden niet meer door de gemeenten, waar de troepen garnizoen houden, gedragen, maar ten laste van 's Rijks schatkist gebragt moeten worden, dit van zelf aanleiding zal geven tot eene aanzienlijke verhooging van uitgaven voor het bestuur van oorlog. Ten einde evenwel de belangen der schatkist zooveel mogelijk te behartigen, zonder die der gemeenten te kort te doen, is als beginsel aangenomen, dat de gemeentegebouwen, thans tot militair gebruik bestemd, met de daartoe behoorende meubelen kosteloos ten gebruike aan het Rijk zullen worden afgestaan, en, aanvang nemende met den 1sten Januarij 1861, door de zorg van het bestuur van Oorlog voor rekening van het Rijk onderhouden en, zoo noodig, verbeterd; terwijl, wanneer die gebouwen enz. niet meer voor militair gebruik noodig worden geoordeeld, zij aan de gemeenten zullen worden teruggegeven in den staat, waarin zij zich dan bevinden.

Op deze grondslagen zijn in den loop van dit jaar met de gemeentebesturen onderhandelingen geopend, en hoewel nog niet alle zich tot eene zoodanige overeenkomst genegen hebben verklaard, zijn toch verreweg de meeste besturen daartoe bereid, zoodat alsnu, te beginnen met het jaar 1861, de kosten voor het onderhoud der gebouwen, dienende tot huisvesting der troepen en het stallen der paarden, ten laste van 's rijks schatkist zullen worden gebragt. Ten gevolge daarvan moet de begrooting van oorlog met eene som van *f* 260,000 worden verhoogd, onder welke echter de kosten zijn begrepen voor den opbouw eener kazerne te Leeuwarden, die als buitengewone uitgaven dienen te worden aangemerkt.

Na deze algemeene beschouwing zal de minister overgaan tot het behandelen der thans ingediend wordende begrooting, in zooverre die, ten aanzien van het verschil tusschen de tegenwoordige raming met die voor het loopend jaar, eene meerdere bijzondere toelichting der onderdeelen vereischt.

Materieel der artillerie.

§ 12. Het groot verschil tusschen hetgeen voor deze afdeeling thans wordt geraamd, en de gelden daarvoor bij de begrooting voor 1860 toegestaan, is een gevolg:

1°. van het gering bedrag der gelden, op de begrooting voor 1860 gebragt; en

2°. van de belangrijke werkzaamheden, die de Minister zich voorstelt, vooral met het oog op de invoering van getrokken geschut, in het jaar 1861 te doen verrigten.

Ad 1um. De gelden, op de begrooting van 1860 voor deze afdeeling toegestaan, toch zijn werkelijk gering te noemen, in vergelijking van hetgeen voor het materieel der artillerie in vorige jaren is noodig geweest. Men kon zich echter bij het opmaken van gemelde begrooting tot die geringe som bepalen, omdat in 1859 vele behoeften uit de voor dat jaar buitengewoon toegestane middelen waren aangeschaft, en, bij het veranderen der omstandigheden, in mindering zijn gebragt van het benoodigde voor 1860. Zoo zijn op de begrooting voor 1860 de sommen voor den aankoop van touw, leder, benoodigdheden voor slaghoedjes en kruidwerken, brandbluschgereedschap, patroonpapier en saai, voor memorie uitgetrokken; terwijl de gelden voor den aankoop van vele andere behoeften benoodigd, vooral die tot aankoop van metalen, tot aankoop en onderhoud van bruggenhout en pontonmaterieel, tot aankoop van werktuigen en gereedschappen en het verkappen van vijlen, tot aankoop van steenkolen, cokes, enz., zeer laag zijn gesteld. Ook zijn daarbij geene gelden voor den aankoop van vizieren voor getrokken geweren gevraagd, daar men uit de in 1859 buitengewoon toegestane middelen eene belangrijke hoeveelheid dier vizieren had aangeschaft, die echter op het einde des jaars geheel zullen zijn aangewend, zoodat, bij het opmaken der begrooting voor 1861 weder gerekend is moeten worden op de aanschaffing van vizieren voor de geweren, welke in dat jaar tot getrokkene zullen worden veranderd.

Ad 2um. Bij het opmaken der begrooting voor dit onderdeel is de Minister uitgegaan van de navolgende overwegingen:

1°. dat de gunstige toestand, waarin het materieel der artillerie zich over het algemeen verkeert, niet mag verminderen, en de voorraad der behoeften zijnen, *vooral in tijden als de tegenwoordige*, niet mag worden uitgeput;

2°. dat het volledig uitrusten van het leger te velde met getrokken geschut, waarmede reeds een aanvang is gemaakt, met kracht moet worden voortgezet, en dat, zoo spoedig mogelijk, de kustbatterijen en de vestingen, voor zooveel noodig, van getrokken vuurmonden behooren te worden voorzien, tot welker invoering reeds proeven worden genomen;

3°. dat, in afwachting van den volledigen uitslag der proeven met geweren van een nieuw model, na de reeds tot stand gebragte bewapening van het leger met getrokken geweren van het bestaand model, de magazijnen, zoo spoedig doenlijk, van een genoegzamen voorraad dezer geweren en daarbij behoorende puntkogels moeten worden voorzien, ten einde daarmede voor alle mogelijke gebeurtenissen gereed te zijn.

De Minister stelt zich dan ook voor met de op deze afdeeling gevraagde gelden de hieronder vermelde werkzaamheden in 1861 te doen uitvoeren:

1°. het inrigten van getrokken geschut voor het leger te velde en, bij gunstige uitkomsten der weldra te nemen proeven, ook, zooveel mogelijk, voor de kustbatterijen en de vestingen; het aanmaken der daarbij behoorende projectillen en opzetten; het aanbrengen van kleine wijzigingen in het materieel voor het gebruik van getrokken geschut moet ondergaan, enz.; alsmede het doen der noodige onderzoekingen om bij den belangrijken vooruitgang, die bij dat geschut wordt waargenomen, steeds op de hoogte te blijven van hetgeen elders geschiedt;

2°. het wijzigen van ± 55,000 gewone geweren tot getrokkene, en wat daarmede in den aankleve van dien, en waardoor het aantal dezer geweren op het einde van het jaar 1861 zal bedragen ruim 100,000, behalve 12,000 voorhanden tirailleurgeweren;

3°. het omgieten van een zoo groot mogelijk aantal der 30 millim. voorhanden ronde geweerkogels tot puntkogels voor getrokken geweren;

4°. het voortzetten van den aanmaak van paardentuig voor de artillerie;

5°. het veranderen van ± 12,000 infanterie-sabels tot een nieuw model;

6°. het voldoen aan de belangrijke eischen van materieel voor de kolonien, voor marine enz.;

De Minister vertrouwt dat de op deze afdeeling aangevraagde gelden voldoende zullen zijn om al de hiervóór vermelde werkzaamheden uitvoer te brengen. Met volkomen zekerheid is dit echter vooral niet te zeggen; het zal geheel afhangen van de uitkomsten, die ten aanzien van het kust- en vestinggeschut, tot getrokken gewijzigd, zullen worden verkregen. Slaagt men met deze inrigting op even gelukkige wijze als met het veldgeschut, alsdan bestaat het gegrond vooruitzigt dat wij met de gevraagde middelen op het eind des volgenden jaars in het bezit zullen zijn van eene vrij aanzienlijke hoeveelheid getrokken geschut van zwaar kaliber.

Daar het voor een kleinen staat niet mogelijk is voor de daarstelling van dergelijk geschut zoo aanzienlijke sommen te besteden, als in de laatste tijden door groote rijken is gedaan, die nog voortdurend ongehoorde sommen tot dat einde uitgeven, zoo is het gelukkig, dat men bij ons op eene betrekkelijk weinig kostbare wijze, het bestaande geschut in getrokken kan veranderen. Het is den Minister hoogst aangenaam nu reeds te kunnen verklaren, dat men hiermede voor het veldgeschut op eene in allen zins volkomen wijze is geslaagd door het volgieten, op het kaliber van 4 pond opboren en vervolgens trekken der ligte kanons van 6 pond, waardoor wij veldvuurmonden hebben verkregen, die geenszins behoeven achter te staan, voor zoover zulks uit de van elders ontvangen rapporten is af te leiden, bij de nieuw geprojecteerde getrokken kanons van hetzelfde kaliber in Frankrijk, Spanje, Rusland enz. ingevoerd, terwijl zij bovendien het groote voordeel hebben van geheel nieuw affuit niet te behoeven. Op dat voetspoor wordt thans een kanon van 30 pond voor de kustverdediging ingerigt, en er bestaat reeds eenig gegrond vertrouwen dat de proeven met dien vuurmond de verwachting niet zullen te leur stellen.

Er zijn op deze afdeeling geene gelden uitgetrokken voor de aanschaffing van geweren van een nieuw model, omdat de proeven met deze vuurwapens nog niet zijn afgeloopen. De Minister acht het bovendien raadzaam, ten opzigte der keuze van zoodanig geweer met de meest mogelijke voorzigtigheid te werk te gaan, vermits omtrent de juiste grootte van het voor de getrokken geweren meest geschikte kaliber in de meeste staten nog voortdurend onzekerheid schijnt te bestaan, en zelfs volgens de ingekomen berigten, het kaliber van het alhier in beproeving genomen Zwitsersch geweer van 10 op 12 strepen zou zijn vergroot.

De Minister acht het alzoo raadzaam, den geheelen afloop der proeven met de verschillende getrokken geweren af te wachten, alvorens eene beslissing te nemen in eene zaak, waarbij de belangen der schatkist zoo zeer zijn betrokken; en dit kan nu bovendien zonder het minste gevaar geschieden, omdat door de spoedige voorziening van het leger met getrokken geweren van het bestaande model onze infanterie in bewapening geenszins ten achteren staat bij die der meeste Europesche Staten.

Bij deze afdeeling worden op den ten vorigen jare gevolgden voet gevoegd:

a. de opgaven van het in de magazijnen der artillerie en in gebruik bij het leger voorhanden artillerie-materieel en van den voorraad grondstoffen op 1 Januarij 1860;

b. de opgaven van de voorhanden getrokken en tirailleur-geweren, alsmede van het aanwezige getrokken geschut op 1 Augustus 1860.

Materieel der genie, § 13. Deze afdeeling, die tot nog toe slechts uit één artikel bestond, is thans in vier artikelen verdeeld.

Het bedrag van het eerste artikel is hetgeen jaarlijks voor onderhoud en herstellingen, verbeteringen van gebouwen en vestingwerken en andere behoeften voor de dienst der genie wordt vereischt.

…n van het tweede artikel, voor het leveren enz. van kaarten, …ktuigen enz., en van het derde artikel, voor de praktische … der mineurs en sapeurs, zijn iets hooger gesteld dan in de … staten van vroegere begrootingen, omdat er vermoedelijk …nderwerpen, voornamelijk wegens de behoefte aan werktuigen … en waterpassen en ten gevolge der uitbreiding van het batail… en sapeurs, meer dan in vorige jaren zal noodig wezen.

…vierde artikel zijn begrepen de uitgaven voor de gedeelten van …werken, die in 1861 vermoedelijk zullen kunnen worden uit… wel in de verschanste legerplaats bij Nijmegen, in de stelling …tad, in die van Helder-Texel en eindelijk tot verbetering der …ddelen in de Utrechtsche linie.

… van de verschanste legerplaats bij Nijmegen met het brugge… Lent zijn geschat op ongeveer *f* 750,000; doch aangezien dat …k niet in één jaar zou kunnen worden ondernomen, heeft men …ld om voor 1861 eene som van *f* 400,000 aan te vragen tot … der Werken op den linker Waaloever.

… der werken, die nog op het zuidelijk fontier moeten worden …, zijn geschat op omstreeks *f* 500,000. Om dezelfde reden als … vermeld, is in dit artikel slechts eene som van *f* 100,000 ge… de stelling van Willemstad, om welke te voltooijen op de be… van een volgend jaar nog *f* 70,000 of *f* 80,000 zullen moeten …gevraagd.

…ort Erfprins te Helder ontbreekt een gebouw tot verpleging van … oorlogstijd, dat tevens in vredestijd tot berging van matericel … gebruikt. Bovendien zullen nog de binnenzijden der borst… kustbatterijen met muren moeten worden bekleed. Voor de … werken is in de begrooting gebragt de som van *f* 70,000.

… volstrekt noodig, de middelen tot het stellen en behouden der …zettingen in de Utrechtsche linie te verbeteren. Behalve een … achter de sluis te Honswijk, zullen eenige sluizen verbeterd en … kanalen gegraven moeten worden. Voor die werken is eene *f* 50,000 in dit artikel der begrooting uitgetrokken.

… is nog in dat artikel eene som van *f* 60,000 gesteld voor de … de legerplaats bij Milligen, welke vermoedelijk voldoende zal … voltooijing der blijvende inrigtingen dier legerplaats; en al mogt het geval zijn, dan zouden toch zeker daarvoor geene belangrijke …meer behoeven te worden uitgegeven. De gelden op dit artikel …dedigingswerken, ad *f* 620,000, uitgetrokken, zoo mede die …gelijk einde op de onlangs toegestane suppletoire begrooting, …000, voorkomen, te zamen eene som van *f* 1,060,000 uitma…kken in mindering der zes millioen, door den Minister tot … onzer defensiewerken noodig geacht, en dit zal het geval we… de gelden, die bij volgende begrootingen voor nieuwe wer…eelten daarvan zullen worden aangevraagd. De meest mogelijke … zal daarbij worden in acht genomen. De te maken werken zullen …eider, met niet meer, niet grooter defensive gebouwen voor… dan volstrekt noodig is, in dier voege dat zij niet meer dan …lijke sterkte verkrijgen, welke zij in verband met het geheel

---

WET OP DE MIDDELEN.

…Ter goedmaking van de uitgaven, begrepen in de algemeene … voor het dienstjaar 1861, zullen over dat jaar worden gebezigd: …rijks- directe en indirecte belastingen, accijnsen en regten, …nd, waarvan de raming der opbrengsten bij deze wet is ge…weten:

…grondlasten,
…lasting op het *personeel*,
…*patentregt*,
…*accijnsen*,
…gten en boeten van *zegel*, *registratie*, *hypotheek*, *successie* en … *overlijden*,
…regten op den *in-* en *uitvoer*, de *scheepvaartregten*, de *vuur-*, …*bakengelden* en het *formaatzegel*,
…*waarborg* en de *belasting* der *gouden* en *zilveren werken*;
…inkomsten der *domeinen*, *wegen* en *vaarten*;
…*opbrengst* der *posterijen*;
…*inkomsten van de rijkstelegraphen*, daaronder begrepen de bij… gemeenten voor de instandhouding van *telegraaphkantoren*;
…*opbrengst* der *Staatsloterij*;
…*opbrengst* der *uitgegeven acten* voor de *jagt* en *visscherij*;
…*opbrengst* der *loodsgelden*;
…*regt* op de *mijnen*;
…*opcenten* op de hoofdsom der volgende belastingen, accijnsen … te weten:
…*en twintig en een halven opcent* op de *grondbelasting*,
…*tig opcenten* op het *personeel*,
…*en twintig opcenten* op het *patentregt*,
…llende de opcenten op het personeel en het patentregt gehe… worden over het geheele belastingjaar, eindigende den laatsten … 1862.
…*en dertig opcenten* van den accijns op de *steenkolen*, benevens …*llectief zegel* daartoe behoorende,
…*en twintig opcenten* van den accijns op den *turf*, benevens op …*ief zegel* daartoe behoorende,
…*en dertig opcenten* op de regten en boeten van *zegel*, *regis*…*hypotheek*, *successie* en *overgang bij overlijden*,
…*opcenten* op de regten van *in-* en *uitvoer*, mitsgaders *acht* …*opcenten* van het *formaatzegel*,
…*opcenten* van het regt op de *mijnen*, voor *kwade posten* en …;
…*essaailoon* in geval van verbreking van *gouden* en *zilveren werken*, … de gehalte-proeven geene betaling van belasting ten gevolge …
… de *verschillende ontvangsten* en *toevallige baten*, vermeld in de … van opbrengsten bij deze wet gevoegd;
… de *onvervreemdbare rente* van *vier maal honderd duizend gulden* …000) ten laste van Belgie, bepaald bij § 1 van art. 63 van het … van den 5den November 1842, goedgekeurd bij de wet van den …ruarij 1843 (*Staatsblad* nº. 3);
… koloniaal batig slot van het dienstjaar 1860, geraamd op …*millioen zes honderd duizend gulden* (*f* 20,600,000);
… *uitkeering uit de geldmiddelen van 's Rijks overzeesche bezit*… *kwijting der renten ten laste dier bezittingen daargesteld*, te … *millioen acht honderd duizend gulden* (*f* 9,800,000):
…gens artt. 1 en 2 der wet van den 24sten April 1836 (*Staatsbl.* … van een kapitaal groot *honderd veertig millioen gulden*, à 4 ten … *vijf millioen zes honderd duizend gulden* (*f* 5,600,000),
…gens art. 4 van dezelfde wet, van een kapitaal nog groot *twee* … *millioen vijf honderd duizend gulden*, à 4 ten honderd, *negen* … *duizend gulden* (*f* 900,000),
…gens de renten ten bedrage van *drie millioen drie honderd dui*… *gulden* (*f* 3,300,000), op schulden regtstreeks geloopen hebbende … van 's Rijks overzeesche bezittingen, welke in de schuldverwis… of aflossing volgens de wet van den 25sten Junij 1844 (*Staatsblad* … zijn begrepen, en alzoo voorkomen onder het IXde hoofdstuk *A* … begrooting der staatsuitgaven.

…2. Naar aanleiding van art. 35 der wet van den 21sten April 1810 (… *des Lois*, nº. 283), wordt het proportioneel regt op de mijnen … jare 1861 bepaald op *twee en een half ten honderd* der zuivere …

… Deze wet treedt in werking mon den 1sten Januarij 1861.

…STAAT, vermeldende de Raming van 's Rijks Middelen en Inkomsten … over het dienstjaar 1859 en derzelver opbrengst, vergeleken met … de Raming voor het dienstjaar 1861.

BENAMING DER MIDDELEN EN INKOMSTEN.	OPBRENGST IN 1859.	RAMING VOOR HET DIENSTJAAR 1861.
…e belastingen:		
…ondbelasting:		
…ofdsom	*f* 8,507,626.53	*f* 8,550,000.
…½ opcenten (na aftrek der …theffingen, kwijtscheldingen … oninbare posten)	″ 1,789,871.08½	″ 1,788,250.
…rsoneel:		
…ofdsom (na aftrek als voren)	″ 5,797,540.05½	″ 5,815,000.
… opcent. (na aftrek als voren)	″ 1,159,508.01	″ 1,163,000.
…atenten:		
…ofdsom (na aftrek als voren)	″ 2,182,036.66½	″ 2,190,000.
… opcent. (na aftrek als voren)	″ 610,970.26½	″ 613,200.
…cijnsen:		
…hoofdsom, opcenten en col…lectief zegel):		
…Suiker		
…Wijn	″ 1,922,878.20½	″ 2,000,000.
…	″ 1,244,479.24	″ 1,200,000.
…nenlandsch gedistilleerd	″ 5,549,314.28	″ 5,520,000.
…tenlandsch gedistilleerd	″ 279,638.38½	″ 252,000.
…Geslagt	″ 1,693,879.70½	″ 1,380 000.
…	″ 2,515,201.48½	″ 2,520,000.
…	″ 1,348,852.80½	″ 1,260,000.
… en azijnen	″ 559,723.58½	″ 500,000.
…kolen	″ 1,193,109.91½	″ 1,250,000.
j. Turf	*f* 1,547,230.89½	*f* 1,640,000.
k. Vervoerbiljetten	″ 100,239.20½	
Zich verdeelende:		
a. in hoofdsom .... *f* 1,115,862,78; ″ 10 ten honderd collect. zegel. ″ 111,586,28; *f* 1,227,449.06; ″ 38 opcenten ″ 466,430.64½; *f* 1,693,879.70½		
b. in hoofdsom .... *f* 823,451.91; ″ 10ten honderd ″ collect. zegel. ″ 82,345.19; *f* 905,797.10; ″ 38 opcenten. ″ 344,202.90; *f* 1,250,000.00		
c. in hoofdsom .... *f* 1,164,772,73; ″ 10ten honderd collect.zegel. ″ 116,477.27; *f* 1,281,250.00; ″ 28 opcenten. ″ 358,750.00; *f* 1,640,000.00		
C. Indirecte belastingen:		
a. Zegelregten	″ 1,413,227.50	″ 1,450,000.
b. Registratieregten	″ 4,012,654.78½	″ 4,250,000.
Griffieregten	″ 76.06½	
c. Hypotheekregten	″ 334,000.69	″ 350,000.
d. Successieregten en van overgang bij overlijden	″ 2,922,278.62	″ 3,000,000.
38 opcenten	″ 3,208,087.16½	″ 3,439,000.
D. In- en uitgaande regten en scheepvaartregten:		
a. Regten op den in- en uitvoer	″ 2,981,537.79	″ 2,900,000.
b. Scheepvaartregten	″ 741,132.36	″ 750,000.
c. Vuur-, ton- en bakengelden	″ 289,424.59½	″ 300,000.
d. Formaatzegel	″ 7,015.29½	″ 6,800.
13 opcenten op de regten van in- en uitvoer	″ 387,599.91½	″ 377,000.
38 opcenten van het formaatzegel	″ 2,665.81½	″ 2,584.
E. Waarborg en belasting der gouden en zilveren werken:		
Belasting	″ 192,701.43	″
21 opcenten, het essaailoon daaronder begrepen, mitsgaders het essaailoon van gehalte proeven, welke geene betaling van belasting ten gevolge hebben	″ 40,546.31	″
Dienst 1861:		
Belasting (hoofdsom en opcenten)	″	244,000.
Essaailoon in geval van verbreking der werken, wanneer de gehalteproeven geene betaling van belasting ten gevolge hebben	″	1,000.
F. Domeinen:		
a. Inkomsten van gewone domeinen, tienden, enz.	″ 452,866.62	″ 420,594.10½
b. Inkomsten van het domein van Oorlog	″ 92,701.65½	″ 89,108.33½
c. Inkomsten van wegen en vaarten.	″ 676,242.15½	″ 637,426.13½
G. opbrengst der posterijen	″ 1,853,085.32½	″ 1,800,000.
H. Inkomsten van de rijkstelegraphen, daaronder begrepen de bijdragen van gemeenten voor de instandhouding van telegraaphkantoren	″ 293,040.50½	″ 302,900.
I. Opbrengst der Staatsloterij	″ 401,542.00	″ 400,000.
J. Opbrengst der uitgegeven acten voor de jagt en visscherij	″ 106,469.00	″ 95,000.
K. Opbrengst der loodsgelden	″	683,000.
L. Regt op de mijnen	″ 1,730.16	″ 1,380.
M. Verschillende ontvangsten en toevallige baten:		
a. Batig slot van het Fonds wegens den arbeid der gevangenen	″ 22,236,00	″ 18,220.
a. Toevallige baten, het beheer van de gewone dienst de gevangenissen betreffende.	″ 5,200.00	″ 5,000.
b. Opbrengst van de Nederlandsche Staats-courant en van het Bijblad	″ 35,074.91	″ 34,000.
c. Opbrengst van het Staatsblad	″ 7,446.46½	″ 7,000.
d. Batig slot van het Fonds der Algemeene Landsdrukkerij.	″ 28,294.23	″ 5,000.
e. Opbrengst van voor het publiek verkrijgbaar gestelde stukken, daaronder begrepen de plans en lijsten der Staatsloterij, waarvan de drukkosten door het Rijk zijn voldaan	″ 6,619.01½	″ 6,000.
f. Inkomsten van den ijk der maten en gewigten	″ 64,659.53	″ 62,000.
g. Inkomsten van het paveljoen Welgelegen te Haarlem	″ 1,001.00	″ 1,001.
h. Opbrengst van betaalde regten tot het verkrijgen van octrooijen	″ 8,727.00	″ 8,000.
i. Baten voortvloeijende uit het beheer van 's Rijks Veeartsenijschool	″ 10,315.45½	″ 6,000.
j. Bijdragen in de kosten van aanleg en onderhoud van landswerken	″ 63,977.07½	″ 34,026.
k. Vergoeding van de provincien en gemeenten voor de invordering van opcenten op de directe belastingen en accijnsen	″ 164,281.18½	″ 160,000.
l. 5 ten honderd der door de ontvangers der registratie ingevorderde boeten en confiscatien die aan uitkeering onderhevig zijn, alsmede op de zuivere opbrengst van geschut en verkocht vee, krachtens decreet van den 18den Junij 1811	″ 2,067.90	″ 2,000.
m. Inkomsten van entrepôts	″ 3,235 53^{5}	″ 23,000.
n. Aandeel van 63 ten honderd in de opbrengst der boeten en verbeurtverklaringen bij de directe belastingen, in- en uitgaande regten en accijnsen vallende	″ 50,497.07^{5}	″ 50,000.
Teruggaven wegens het aandeel der niet ten behoeve van 's Rijks schatkist geheven opcenten in het bedrag der kwade posten op de grond- en personele belasting en het regt van patent over het dienstj. 1856 en 1856—1857.	″ 52,209.20^{5}	
o. Idem als voren op de grond- en personele belasting en het regt van patent over het dienstjaar 1858 en 1858—1859		″ 50,000.
p. Leges aan de schatkist vervallen.	″ 85,392.13^{5}	″ 100,000.
q. Verjaarde renten	″ 12,000	″ 12,000.
r. Teruggaven van voorschotten, vroeger verleend uit het Fonds tot aanmoediging van de Nationale Nijverheid, en renten van voorschotten	″ 47,363.67	″ 1,906.67.
s. Inkomsten van den Hoogen Raad van Adel en renten van de ten name van denzelve op het grootboek der nationale schuld, rentende 2½ ten honderd, ingeschreven kapitalen	″ 21,875.	″ 20,475.
t. Inkomsten van de grootboeken der nationale schuld	*f* 23,027.37^{5}	*f* 23,000.
u. Kortingen op wedden en belooningen van burgerlijke ambtenaren vóór 1 Julij 1846 aangesteld, overeenkomstig de wetten van den 9den Mei 1846 en 3den Mei 1851 (*Staatsblad* nº. 24 en 49)	″ 232,540.37^{5}	″ 225,000.
v. Bijdrage uit de opbrengsten en gelden bedoeld bij art. 3 der wet van 7 Junij 1860 (*Staatsbl.* nº. 22), regelende de *eindbestemming der baten afkomstig van de voormalige Wees- en Momboirkamers*, tot zoodanig bedrag als daarvan gedurende het jaar 1861 tot inkoop en amortisatie van rentegevende nationale schuld zal worden aangewend		″ 60,000.
w. Bijdragen voor pensioen aan onderwijzers bij openbare lagere scholen	″ 26,000.00	″ 26,000.
x. Vergoedingen door gemeenten van een derde gedeelte der pensioenen, door den Staat aan onderwijzers bij openbare lagere scholen toe te kennen	″ 6,319.23	″ 20,000.
ij. Teruggaven in mindering van voorschotten uit 's Rijks schatkist verleend, en renten van voorschotten	″ 36,663.75	″ 21,135.
z. Opbrengst van verkochte rijksgoederen en eigendommen	″ 102,204.23	″ 100,000.
aa. Uitkeeeringen van Belgie volgens het tractaat van 5 Nov. 1842, goedgekeurd bij de wet van 4 Februarij 1843 (*Stsbl.* nº. 3):		
1º. wegens de vuurgelden op de Westerschelde (art. 18, alinea 3)	″ 10,000.00	″ 10.000.
2º. wegens de werken voor de uitlozing van de Vlaamsche wateren (art. 23)	″ 50,000.00	″ 50,000.
bb. Alle andere ontvangsten niet tot de vorengenoemde behoorende	″ 240,357,76½	″ 180,000.
Vaste rente op Belgie:		
De onvervreemdbare rente ten laste van Belgie, bepaald bij § 1 van art. 63 van het tractaat van den 5den November 1842, goedgekeurd bij de wet van den 4den Februarij 1843 (*Staatsbl.* nº. 3)	″ 400,000.00	″ 400,000.
Bij afzondering uit de beschikbare middelen over het dienstjaar 1857 ter verhooging van art. 15, amortisatie en aflossing van rentegevende nationale schuld (IIde afdeeling) van het IXde hoofdstuk *A* der begrooting van staatsuitgaven voor het dienstjaar 1859	″ 5,000,000.00	
Bijdrage uit de koloniale baten van het dienstjaar 1858.	″ 3,800,000.00	
O. Het koloniaal batig slot van het dienstjaar 1860, geraamd op		*f* 20,600,000.
P. Uitkeeringen uit de geldmiddelen van 's Rijks overzeesche bezittingen:		
1º. tot kwijting van renten ten laste dier bezittingen daargesteld:		
a. Renten van het kapitaal vermeld in artt. 1 en 2 der wet van den 24sten April 1836 (*Stsbl.* nº. 11) groot *f* 140,000,000 à vier ten honderd .... *f* 5,600,000		
b. Renten van het kapitaal nog groot *f* 22,500,000 à vier ten honderd, vermeld in art. 4 derzelfde wet .... ″ 900,000		
c. Renten op schulden regtstreeks geloopen hebbende ten laste van 's Rijks overzeesche bezittingen, welke in de schuldverwisseling of aflossing volgens de wet van den 25sten Junij 1844 (*Stsbl.* nº. 28) zijn begrepen en alzoo voorkomen onder het IXde hoofdst. *A* van de begrooting der staatsuitgaven. ″ 3,300,000	*f* 9,800,000	*f* 9,800,000.
Te bestrijden uit de beschikbare middelen over het dienstjaar: 1855 .... *f* 19,964.33; 1856 .... ″ 398,612.70; 1857 .... ″ 6,280,035.67; 1858 .... ″ 17,573,348.36	″ 24,271,961,06.	
	f 103,194,272.24.	*f* 91,262,006.24½

Tweede Kamer der Staten-Generaal.

'S GRAVENHAGE, Zitting van Maandag, 1 October 1860.

De VOORZITTER brengt, namens de commissie belast met de aanbieding aan Z. M., van het adres van antwoord, rapport uit. — Wordt besloten het adres en het antwoord des Konings te doen drukken.

Is ingekomen eene missive van den Minister van Binnenlandsche Zaken ten geleide van vier gezegelde paketten, inhoudende de stembriefjes van de verkiezingen, op 12 Junij te Leeuwarden en Sneek gehouden. — In handen der commissie, belast met het onderzoek der geloofsbrieven van de heeren Dirks en Wijbenga, om nader rapport uit te brengen.

Zijn ingekomen verschillende verzoekschriften, die naar de commissie voor de petitien worden verzonden.

Door de afdeelingen zijn benoemd tot rapporteurs over de volgende wetsontwerpen:

1º. Wijziging van hoofdstuk III der Staatsbegrooting van 1859, de heeren van Voorthuysen, van Goltstein, Beens, Betz en Dommer van Poldersveldt; 2º. wijziging van hoofdstuk VIII en verstrekkingen, de heeren van Voorthuysen, Delprat, van Franck, Betz en Hugenholtz; 3º. regterlijke inrigting, de heeren Strens, van Heukelom, Olivier, Dullert en Meeussen; 4º. vervoer van landverhuizers, de heeren van Voorthuysen, van Heukelom, Olivier, Betz en Hoynck.

De VOORZITTER opent thans de beraadslagingen over het voorstel van den heer Duymaer van Twist, lid der commissie tot onderzoek der zaak van de regeling der uitgifte van suikercontracten en het contract Pangka, strekkende, dat de Kamer beslisse: of dat het verslag, dat gereed is, door de drie overgebleven leden der commissie worde geteekend en uitgebragt; — of dat er eene nieuwe commissie worde benoemd, om deze zaak op nieuw te onderzoeken.

De heer DUYMAER VAN TWIST zal zich niet mengen in de discussie nopens de beslissing, die door de Kamer zal worden genomen, maar acht zich verpligt eenige feiten aan te vullen bij het vroeger gezegde nopens den gang der werkzaamheden van de commissie. Daaruit blijkt, dat de commissie, vóór het uiteengaan der Kamer, de punten had vastgesteld, die in het rapport zouden worden opgenomen. Het opgemaakt rapport werd aan de leden der commissie rondgedeeld, ten gevolge waarvan door twee leden wijzigingen in de redactie verlangd werden, die de algemeene rapporteur niet eigener autoriteit in het rapport kon brengen. Bij den aanvang van dit zittingjaar werd door vier leden over de voorgestelde veranderingen geraadpleegd. Men bewilligde in het opnemen van de

erschillende veranderingen, met uitzondering echter van drie, in welk opzigt de meerderheid verlangde, dat het rapport onveranderd zou worden uitgebragt. Intusschen werd aan de bedoelde twee leden de vrijheid gelaten, om bij wege van afzonderlijke nota, de bedenkingen op te geven, die zij tegen het opgemaakte rapport hadden. Ook daarover is men het niet eens geworden, de nota's van bezwaren werden niet ontvangen, zoodat de wijzigingen in het rapport niet konden worden opgenomen. Intusschen, zoo de Kamer mogt besluiten, dat het rapport door de drie leden, die de meerderheid uitmaken, zal worden onderteekend en gedrukt, dan zal het haar daaruit blijken, dat het gevoelen van de minderheid wel degelijk in het verslag is opgenomen.

Hierop wordt het eerste voorstel van den heer van Twist in stemming gebragt en *aangenomen* met 34 tegen 8 stemmen. — *Tegen* de heeren: Slicher van Domburg, Kien, van Franck, Hoekwater, van Asch van Wijck, van Goltstein, Begram en de Voorzitter.

Mitsdien is besloten, dat de drie leden van de commissie het rapport zullen teekenen en uitbrengen.

Daar de commissie met haar rapport gereed is, brengt de heer van Hoëvell dadelijk verslag uit. Het einde van het rapport luidt als volgt:

De Commissie aan het einde van haar verslag gekomen, mag hare taak als vervuld beschouwen, zonder nog aan een voorschrift van art. 48 van het reglement van orde te hebben voldaan. Zij behoort een besluit aan de Kamer voor te stellen. Ook in dat opzigt was de meening harer leden niet eenparig: De *minderheid* was van oordeel 1°. dat in het mandaat der Commissie niet ligt het onderzoek der vraag: of het onderwerp der Suikercontracten op Java al of niet door de wet moet worden geregeld, de Kamer heeft daaromtrent reeds eene motie van orde aangenomen, waarop thans door de Commissie niet behoeft te worden teruggekomen. Zij zou daarom aan de Kamer willen voorstellen om dit verslag te doen drukken en ronddeelen en daarvan een afschrift te zenden aan den Minister van Koloniën.

2°. dat, wat betreft het Suiker-Contract Pangka, zij met het eerste gedeelte der transactie, vervat in de artt. 1, 2, 3 en 4 genoegen zou kunnen nemen, maar de bijvoeging van de artt. 5 en 6 haar heeft bevreemd; zij zou daarom der Kamer willen voorstellen, om, alvorens een oordeel daarover te vellen, den Minister nadere inlichtingen te vragen, welke bijzondere en gewigtige redenen den Minister genoopt hebben om de artt. 5 en 6 ook in de dading op te nemen.

De *meerderheid* der Commissie heeft zich met deze meening niet kunnen vereenigen. Wat de regeling der Suiker-Cultuur betreft, heeft het onderzoek van deze algemeene grondslagen haar in geen opzigt hoegenaamd doen terugkeeren van haar oordeel, dat het algemeen belang dringend vordert de vaststelling bij de wet der regelen voor de uitgifte van Cultuur-contracten.

En wat aangaat het Suiker-Contract Pangka rekent zij zich verpligt een oordeel te moeten vellen over deze dading, toegelicht door den Minister van Koloniën in de aan de Kamer overgelegde stukken, en de geleidende missive aan den Voorzitter der Kamer van 20 Julij jl. Tot haar leedwezen heeft zij geenen enkelen grond gevonden voor zulk eene overeenkomst, zoo bezwarend en waarbij de belangen van den Staat zoo in allen opzigte zijn uit het oog verloren. Om alle deze redenen heeft zij de eer de volgende besluiten voor te stellen.

1°. de Kamer, na kennis genomen te hebben van de algemeene grondslagen, naar welke de Gouvernements-suikercultuur, alsmede de ... van suiker op Java wordt in stand gehouden, ... 11 Mei ll., waarbij zij heeft verklaard van oordeel te zijn ... bestaat om de regels voor de uitgifte van cultuur-contracten ... te stellen door de wet."

2°. de Kamer verklaart, dat in de bij missive van 20 Julij ... Minister van Koloniën overgelegde stukken geene gronden ... den, die de overeenkomst van 14 Mei 1860 konden ... mitsdien de belangen van den staat door het sluiten ... oog verloren.

Er wordt besloten het rapport te doen drukken en ... dag der discussie over de conclusie nader te bepalen.

De zitting wordt hierop gescheiden.

GEDRUKT TER DRUKKERIJ VAN HET ALGEMEEN ...